

De Rechtspraak

Kengetallen Gerechten 2008

de Rechtspraak

De Rechtspraak

Kengetallen Gerechten 2008

1. Achtergronden en definities	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Kwaliteit	4
1.3 Productie en financiën	7
1.4 Mens en organisatie	9
1.5 Ontwikkeling en algemeen	10
2. Landelijke analyse	12
2.1 Samenvatting	12
2.2 Kwaliteit	13
2.3 Productie en financiën	19
2.4 Mens, organisatie en algemeen	21
Tabellen rechtbanken	24
Tabellen gerechtshoven	32
Rechtbank	
Alkmaar	36
Almelo	40
Amsterdam	44
Arnhem	48
Assen	52
Breda	56
Dordrecht	60
's-Gravenhage	64
Groningen	68
Haarlem	72
's-Hertogenbosch	76
Leeuwarden	80
Maastricht	84
Middelburg	88
Roermond	92
Rotterdam	96
Utrecht	100
Zutphen	104
Zwolle-Lelystad	108
Centrale Raad van Beroep	112
College van Beroep voor het bedrijfsleven	116
Gerechtshof	
Amsterdam	120
Arnhem	124
's-Gravenhage	128
's-Hertogenbosch	132
Leeuwarden	136

1. Achtergronden en definities kengetallen 2008

1.1 Inleiding

Met deze jaarlijkse publicatie presenteert de Rechtspraak kengetallen over het functioneren van de afzonderlijke gerechten. Dit is bedoeld als aanvulling op het Jaarverslag van de Rechtspraak, waarin verantwoording wordt afgelegd over de Rechtspraak als geheel. Publicatie van kengetallen is een van de middelen waarmee de Rechtspraak politiek en samenleving inzicht geeft in de functie en het functioneren van de Rechtspraak.¹ Hierbij past wel de kanttekening dat kwantitatieve gegevens slechts een gedeeltelijk beeld kunnen schetsen van de Rechtspraak.

De missie van de Rechtspraak luidt: “De Rechtspraak zorgt voor integere en tijdige beslechting van geschillen en berechting van strafbare feiten door onafhankelijke rechters. De Rechtspraak draagt bij aan de instandhouding van de rechtsstaat en aan het vertrouwen van de burger in het recht.”

Terwijl een aspect als tijdigheid zich in kwantitatieve termen laat uitdrukken, zijn andere aspecten van de missie van kwalitatieve aard en dus niet op eenzelfde manier rechtstreeks te meten. Dat betekent overigens niet dat daarover geen informatie beschikbaar is. Zo besteedt het onderzoekprogramma van de Raad onder andere aandacht aan aspecten als het vertrouwen van de burger in de rechter en de rol van professionele normen van onpartijdigheid en onafhankelijkheid bij zaaktoedeling. Er is reflectie op de niet eenvoudig te combineren eisen waaraan de hedendaagse rechter in termen van gezag, doelmatigheid, maatschappelijke betrokkenheid en onafhankelijkheid moet voldoen. De kengetallen geven evenmin inzicht in de maatschappelijke betekenis van de Rechtspraak. Ook voor dit onderwerp wordt verwezen naar het onderzoekprogramma.²

Ondanks deze beperkingen zijn de kengetallen van belang voor verschillende gebruikersgroepen. Rechtzoekenden en rechtshulpverleners zullen vooral geïnteresseerd zijn in de duur van de procedures en in andere aspecten van kwaliteit. Gegevens over productie en financiën zijn van meer belang voor instanties die betrokken zijn bij de begroting van de Rechtspraak, zoals het Mini-

sterie van Justitie. Gegevens over het intern functioneren van de Rechtspraak hebben vooral interne betekenis. Met deze publicatie wordt getracht de verschillende gebruikersgroepen te bedienen.

De verzameling en presentatie van kengetallen is met deze publicatie nog niet uitontwikkeld. De Rechtspraak kijkt in overleg met gebruikers kritisch naar de omvang en begrijpelijkheid van de kengetallen en de analyses ter verklaring van verschillen. Lezers worden daarom uitgenodigd te reageren op het rapport.³ Jaarlijks zal de Rechtspraak de kengetallen evalueren en zoeken naar het verbeteren ervan, bijvoorbeeld waar het gaat om eenduidigheid, vergelijkbaarheid, meetmethode en presentatie.

De kengetallen zijn onderverdeeld in vier categorieën.

- kwaliteit
- productie en financiën
- mens en organisatie
- ontwikkeling en algemeen

In de volgende paragrafen volgt een bespreking van de definitie van de verschillende kengetallen. In hoofdstuk 2 is een rechtspraakbrede analyse te vinden van de kengetallen met daarin vergelijkingen tussen gerechten. In de hoofdstukken daarna volgt per gerecht een afzonderlijk overzicht en een analyse van de kengetallen van het betreffende gerecht. Waar mogelijk worden de uitkomsten vergeleken met geldende normen⁴ of referentiewaarden.⁵ Substantiële verschillen ten opzichte van normen of referentiewaarden worden toegelicht in een korte analyse per gerecht.

1.2 Kwaliteit

De kengetallen kwaliteit zijn indicatoren die een beeld schetsen van de kwaliteit van het recht spreken. Voor 2008 worden de volgende kengetallen gepubliceerd (tussen haakjes staat telkens de tabel genoemd die in de analyse per gerecht te vinden is):

1. **Tevredenheid procespartijen over kwaliteitsaspecten van het rechterlijk functioneren en doorlooptijden (tabel 1)**
2. **Gerealiseerde doorlooptijden (tabel 2)**

3. Aandeel zaken behandeld door de meervoudige kamer (tabel 3).

In de volgende drie paragrafen zijn de definities en betekenissen van deze kengetallen te vinden.

1.2.1 Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

Sinds 2001 laten de gerechten periodiek, over het algemeen eens in de vier jaar, klantwaarderingsonderzoeken (KWO) uitvoeren onder procespartijen. De geënquêteerden zijn onderscheiden in enerzijds professionele partijen (zoals officieren van justitie en advocaten) en anderzijds rechtzoekende burgers. Zij kunnen aangeven hoe tevreden zij waren over kwaliteit van de dienstverlening in brede zin op een vijfpuntsschaal:

1. zeer tevreden
2. tevreden
3. neutraal
4. ontevreden
5. zeer ontevreden

In de overzichten zijn de scores 1 en 2 samengevoegd tot een percentage (zeer) tevreden respondenten. De uitkomst x% tevreden wil dus niet zeggen dat de rest ontevreden was, aangezien gebleken is dat een aanzienlijke groep neutraal scoort.

Normen voor de tevredenheid van procespartijen (percentage tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden doelstelling	(zeer) tevreden professionals doelstelling
Deskundigheid van de rechter	> 75%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen ¹	nvt	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	> 70%	nvt
Uitleg / motivering van de beslissing	> 70%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	nvt	> 75%
Oonpartijdigheid van de rechter	> 70%	> 75%
Ruimte die rechter aan partijen biedt voor hun verhaal	> 85%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	> 80%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	> 70%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd ²	> 50%	> 40%

¹⁾ De mate van tevredenheid over de rechtseenheid is alleen aan professionele partijen gevraagd. Zij hebben een beeld van de rechtseenheid, aangezien zij regelmatig procederen.

²⁾ Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

¹ Het streven naar een hoge mate van transparantie, zowel in individuele zaken als voor de Rechtspraak als geheel vormt een belangrijke waarde in de visie van de Rechtspraak. Agenda van de Rechtspraak 2008-2011, blz. 18.

² B.C.J. van Velthoven, 2005, De waarde van de juridische infrastructuur voor de Nederlandse economie; idem 2007, Civiele rechtspraak in eerste aanleg, 2005 in cijfers. Een eerste stap op weg naar kwantificering van de maatschappelijke betekenis van de rechtspraak.

³ Reacties kunt u doorgeven aan: L.F. Ammerlaan, e-mail l.ammerlaan1@rechtspraak.nl, tel. 070 3619753 of G. Paulides, e-mail g.paulides@rechtspraak.nl, tel. 070 3619741.

⁴ Normen ook in de betekenis van streefwaarden of doelstellingen.

⁵ Referentiewaarden zijn bijvoorbeeld gemaakte afspraken of landelijke gemiddelden.

Vanaf 2011 zullen de klantwaarderingsonderzoeken op dezelfde wijze en gelijktijdig plaatsvinden. De eenduidigheid, vergelijkbaarheid en bruikbaarheid zullen daardoor sterk verbeteren.

1.2.2 Gerealiseerde doorlooptijden (tabel 2)

Vanuit maatschappelijk belang is de tijdsduur (doorlooptijd) van gerechtelijke procedures een essentieel aspect van de prestaties. Tevens geven veranderingen in die duur indicaties over de toereikendheid van de financiering van de gerechten. De meting van doorlooptijden kan gecombineerd worden met de waardering bij procespartijen, die uit de klantwaarderingsonderzoeken blijkt (zie 1.2.1). Deze waardering valt weliswaar niet geheel samen met de waarde voor de maatschappij, maar geeft wel een indicatie.

Voor 2010 zijn normen voor de duur van procedures vastgesteld waarbij is bepaald hoeveel procent van de zaken binnen een bepaalde normtijd moet zijn afgehandeld. Vanaf volgend jaar zullen de uitkomsten per gerecht op die genormeerde duur worden weergegeven in plaats van de uitkomsten op gemiddelde doorlooptijden. In de landelijke analyse in hoofdstuk 2, zal al wel enige aandacht aan de landelijke uitkomsten op de genormeerde doorlooptijd besteed worden. Wegens het ontbreken van voldoende historische vergelijkingsmateriaal voor deze nieuwe cijfers is er voor gekozen in deze rapportage nog de, voorheen gebruikelijke, gemiddelde doorlooptijden van een aantal zaakstypen weer te geven. In de overzichten van gemiddelde doorlooptijden zijn de procedures met zeer korte doorlooptijden (verstekprocedures, voorlopige voorzieningen en

kort gedingen) buiten beschouwing gelaten. Om de uitkomsten per gerecht enigszins in perspectief te kunnen plaatsen, zijn de gemiddelde doorlooptijden afgezet tegen het landelijke gemiddelde in 2008 en de doorlooptijden in 2007.

Cijfers over de gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in enig jaar zijn niet altijd een precieze afspiegeling van de stand van zaken in dat jaar op het gebied van lopende procedures. De duur van de procedure is immers pas vast te stellen wanneer de zaak is afgedaan. Daar kunnen dus zeer oude zaken bij zitten die nog weggewerkt moesten worden, terwijl inmiddels de procedure wel is versneld. Dit geldt in het algemeen bij het verkleinen van voorraden: de doorlooptijd kan tijdelijk oplopen door extra afdoeningen van relatief oude zaken. Het werkelijke effect op de procedureduur wordt pas in het jaar daarop zichtbaar.

1.2.3 Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer in welke mate procedures door de meervoudige kamer, d.w.z. door drie rechters, zijn behandeld. Het is van belang dit aandeel in de gaten te houden om te voorkomen dat efficiency-overwegingen (= meer zaken door de enkelvoudige rechter) ten koste gaan van de kwaliteit van de afdoening. Anders gezegd, dit kengetal en de normering ervan borgen dat rechters de ruimte ervaren om op inhoudelijke

gronden een keuze te maken of een zaak door drie rechters behandeld moet worden of dat één rechter volstaat. Voor 2008 worden voor de volgende zaakstypen de MK-aandelen gepubliceerd:

Normen voor MK-aandeel (percentage behandeld door de meervoudige kamer) voor 2010

Type zaak	normen MK-aandeel
Rechtbanken:	
Strafzaak	15%
Bodemzaak handelszaak	10%
Bodemzaak familiezaak	5%
Bodemzaak regulier bestuursrecht	10%
Bodemzaak vreemdelingenrecht	10%
Bodemzaak belastingrecht	15%
Gerechtshoven:	
Strafzaak	85%
Bodemzaak belastingrecht	90%

1.3 Productie en financiën

Voor productie en financiën worden de volgende kengetallen in samenhang gebruikt (tussen haakjes staat telkens de tabel genoemd die in de beschrijvingen per gerecht te vinden is):

I. Ontwikkeling van de productie:

1. Gerealiseerde productie t.o.v. de afspraak (tabel 4)
2. Gerealiseerde productie t.o.v. de instroom (tabel 4)

II. Ontwikkeling van de zaakswaarte en de productiviteit:

3. Gemiddelde zaakswaarte (tabel 5)
4. Gerealiseerde uurtarieven (tabel 6)
5. Arbeidsproductiviteit (tabel 7)
6. Financieel resultaat (tabel 7)
7. Eigen vermogen (tabel 7)

Definitie en betekenis van deze kengetallen zijn in de volgende twee paragrafen te vinden.

1.3.1 Ontwikkeling van de productie

Productie als percentage van de bestuursafpraak (tabel 4)

Het eerste productiekentel is de gerealiseerde productie (het aantal afgehandelde zaken) als percentage van de bestuursafpraak met de Raad over de te leveren productie. Het kengetal is weergegeven per zaaksgroep (zie kader 'Zaaksgroepen en zaakstypen').

De Raad maakt met het gerecht vooraf afspraken over het aantal af te handelen zaken en de daarop gebaseerde financiële bijdrage. Daarom is dit kengetal in de eerste plaats relevant voor de bestuurlijke overleggen tussen het gerechtbestuur en de Raad. Minder productie dan afgesproken kan bijvoorbeeld wijzen op capaciteitsproblemen of een lager dan verwachte instroom. Meer productie dan afgesproken kan het gevolg zijn van een hoger dan verwachte instroom of van het meer afdoen dan de instroom om voorraden te verkleinen. Dit kengetal moet daarom in samenhang worden bekeken met het volgende kengetal: productie als percentage van de instroom.

Productie als percentage van de instroom (tabel 4)

Het tweede productiekentel is de gerealiseerde productie (het aantal afgehandelde zaken) als percentage van het aantal ingestroomde zaken. Dit kengetal zorgt voor een vroegtijdige signalering van de ontwikkeling van de werkvoorraad. Meer productie dan instroom betekent dat de werkvoorraad is afgenomen en minder productie dan instroom geeft aan dat de voorraad is toegenomen.

Zaaksgroepen en zaakstypen

De productie van de rechtspraak wordt ingedeeld naar de soort rechtspraak. Bij de rechtbanken zijn er zes zaaksgroepen (ook wel productgroepen genoemd): civiele zaken, bestuurszaken, belastingzaken, vreemdelingenzaken, strafzaken en kantonzaken. Bij de gerechtshoven zijn er drie zaaksgroepen: civiele zaken, strafzaken en belastingzaken. Ten slotte zijn er de zaaksgroepen voor het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CvB) en voor de Centrale Raad van Beroep (CRvB).

Elke zaaksgroep bestaat uit verschillende zaakstypen, onderscheiden naar onderwerp en afdoening-modaliteit.

Bij de zaaksgroep strafzaken wordt bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt tussen zaken die worden afgedaan door een enkelvoudige kamer, zaken die worden afgedaan door een meervoudige kamer en zaken die zonder een zitting worden afgedaan. Daarnaast worden raadkamerzaken (al dan niet over voorlopige hechtenis) en het uitwerken van vonnissen in verband met hoger beroep c.q. cassatie als aparte zaakstypen onderscheiden.

Per zaaksgroep en zaakstype worden met de gerechten productieafspraken gemaakt.

1.3.2 Zaakswaarte, uurtarieven, productiviteit en financieel resultaat

Gemiddelde zaakswaarte (tabel 5)

De aard van de ingestroomde zaken bepaalt in hoge mate de samenstelling van een zaaksgroep (zie kader 'Zaaksgroepen en zaakstypen'). De gemiddelde zaakswaarte geeft inzicht in deze samenstelling: naarmate de gemiddelde zaakswaarte van een zaaksgroep hoger is, is een groter aandeel van zwaardere zaakstypen (binnen de zaaksgroep) afgedaan.

De gemiddelde zaakswaarte wordt berekend door het totaal van de genormeerde werklust (zie kader 'Genormeerde werklust en vastgestelde behandel-tijden') van alle afgehandelde zaken binnen een zaaksgroep te delen door het aantal afgehandelde zaken in die zaaksgroep.

Gerealiseerde uurtarieven (tabel 6)

Voor het afdoen van alle zaken worden kosten gemaakt. Op basis van de gerealiseerde kosten⁶ per zaaksgroep (zie kader 'Zaaksgroepen en zaakstypen'), de zaaksaantallen en de behandel-tijden (zie kader 'Genormeerde werklust en vastgestelde behandel-tijden') wordt berekend hoeveel de productie per uur in termen van genormeerde werklust heeft gekost.

⁶ Hiervoor worden alle personele en materiële kosten, met uitzondering van huur- en gerechtskosten, toegerekend aan de productie.

Het gerealiseerde uurtarief wordt niet beïnvloed door de samenstelling van de zaaksgroep en is daarom een goede indicator voor de kostenefficiëntie: een relatief laag uurtarief is een indicatie voor een relatief hoge kostenefficiëntie.

De uurtarieven van het gerecht worden gepresenteerd ten opzichte van de in de financiering gebruikte tarieven en de landelijke gemiddelden. De gerechten geven in hun analyses aandacht aan de uurtarieven als deze sterk afwijken van de landelijke gemiddelden.

De uurtarieven zijn berekend voor rechters en ondersteuning afzonderlijk en ook nog eens per zaaksgroep (productgroep) afzonderlijk. Gezocht wordt nog naar een eenduidige productiviteitsindicator voor de totale productie.

Genormeerde werklast en vastgestelde behandel tijden

Omdat tussen zaakstypen grote verschillen in werklast kunnen bestaan, kent de Rechtspraak een wegingssysteem waarin in zekere mate met die verschillen rekening wordt gehouden bij het berekenen van de werklast.

Voor elk zaakstype wordt gerekend met een eens in de drie jaar vastgestelde gemiddelde behandel tijd. Zo is bijvoorbeeld de tijd voor een zaak die wordt behandeld in een meervoudige kamer hoger dan de behandel tijd voor een zaak door een enkelvoudige kamer. Deze behandel tijd voor een zaakstype is voor ieder gerecht gelijk. De totale tijd, of werklast, wordt berekend door die verschillende vastgestelde behandel tijden te vermenigvuldigen met het aantal zaken. Het gaat dus om een genormeerde werklast.

Deze genormeerde werklast op basis van vastgestelde gemiddelde behandel tijden vormt de basis voor een geobjectiveerde financiering van de Rechtspraak en een evenwichtige verdeling van de middelen tussen gerechten. Het is uitdrukkelijk niet bedoeld om de behandel tijd van een individuele zaak voor een individuele rechter te normeren.

De berekende werklast hoeft niet helemaal gelijk te zijn aan de feitelijke werklast. Wanneer immers binnen een afzonderlijk zaakstype de zaken zwaarder van aard worden en daarmee arbeidsintensiever zijn, wordt dit in de berekende werklast (in ieder geval tot de volgende herziening van de gemiddelde behandel tijden) niet meegewogen. Zo zijn er sterke signalen dat strafzaken en kinderrechtszaken de afgelopen jaren gemiddeld arbeidsintensiever zijn geworden. In dat geval kunnen er verschillende dingen gebeuren:

- rechters gaan, zonder financiële compensatie voor het gerecht, meer tijd voor hun zaken gebruiken: het resultaat van het gerecht komt onder druk en/of de doorlooptijd gaat oplopen,
- er wordt minder tijd genomen voor de afhandeling van zaken dan eigenlijk nodig is: de werkdruk wordt hoger,
- er worden door het gerecht meer middelen aan de betreffende sector toegewezen dan de genormeerde werklast indiceert: de productiviteit (kosten per zaak) binnen die sector daalt.

Arbeidsproductiviteit (tabel 7)

De indicator voor arbeidsproductiviteit is berekend door de totale gewogen werklast te delen door de gemiddelde personele bezetting⁷ van het gerecht. Omdat de inzet van rechters-plaatsvervangers en uitzendkrachten niet meegerekend wordt bij het bepalen van de personele bezetting van het gerecht, wordt deze indicator mede beïnvloed door de mate waarin een gerecht rechters-plaatsvervangers en uitzendkrachten inzet: naarmate een gerecht meer gebruik maakt van rechters-plaatsvervangers en uitzendkrachten zal de berekende arbeidsproductiviteit toenemen.

Deze indicator is ook gevoelig voor het uitbesteden van productie aan andere gerechten. Naarmate meer productie is uitbesteed zal de arbeidsproductiviteitsindicator toenemen.

Financieel resultaat (tabel 7)

Het financieel resultaat van het gerecht, als percentage van de baten van het betreffende jaar, geeft inzicht in de mate waarin het gerecht in staat is geweest om de zaken af te doen binnen de beschikbaar gestelde financiering. Het financieel resultaat van een gerecht hoeft niet altijd hetzelfde beeld op te leveren als de uitkomsten op de gerealiseerde uurtarieven (tabel 6) omdat de gerechten (nog) via een andere systematiek worden afgerekend dan volledig op werklast. Ook kunnen gerechten resultaten behalen op werkzaamheden die niet in de berekeningen van de uurtarieven zijn meegenomen (bijvoorbeeld: bijzondere (tucht)kamers en megastrafzaken⁸).

Eigen vermogen (tabel 7)

Het eigen vermogen van het gerecht, als percentage van de gemiddelde jaarlijkse baten, geeft inzicht in het vermogen van een gerecht om in de toekomst tijdelijke verliezen, als gevolg van risico's in de bedrijfsvoering, op te vangen. Het eigen vermogen van de gerechten was voor 2008 gemaximeerd op 2%; daarboven zal het eigen vermogen afgeroomd worden door de Raad. De minimumomvang van het eigen vermogen is 0%. Indien het eigen vermogen negatief wordt of dreigt te worden, zullen de maatregelen die het gerecht gaat treffen om dit op te lossen worden besproken in het bestuurlijke overleg met de Raad.

1.4 Mens en organisatie

Mensen zijn de belangrijkste en budgettair in omvang verreweg de grootste productiefactor binnen de Rechtspraak. Rechtspraak is mensenwerk. Daarom is het van belang dat de Raad een beeld

heeft van de gezondheid en samenstelling van de personele organisatie. De Raad acht het haar taak via kengetallen dat beeld aan de samenleving door te geven. Deze kengetallen maken het de samenleving mogelijk de Rechtspraak en de gerechten op deze personele onderwerpen te vergelijken met andere organisaties.

Een beeld van de gezondheid van de (personele kant van de) organisatie wordt thans alleen weergegeven door het ziekteverzuimpercentage (tabel 8). Het gaat om ziekteverzuim tot maximaal 2 jaar, exclusief zwangerschaps- en bevallingsverlof. Het ziekteverzuimpercentage is weergegeven voor zowel de rechters als het (juridisch) ondersteunend personeel, afgezet tegen het gemiddelde van gerechten. In de kengetallenanalyse besteden de gerechten er vooral aandacht aan als het ziekteverzuim de 6% te boven is gegaan.

Onder permanente educatie wordt verstaan: de tijd die wordt besteed aan opleidingen met het doel kennis en vaardigheden in de huidige functie op peil te houden en te vergroten. Gerechten werken met opleidingsplannen en organiseren scholingsactiviteiten. De norm voor 2009 is gesteld op 30 daadwerkelijke opleidingsuren per jaar voor iedere raadsheer, rechter en juridisch medewerker. Het kengetal geeft aan hoeveel procent van genoemde medewerkers inderdaad 30 opleidingsuren heeft gevolgd.

Verder zijn een aantal kengetallen benoemd over de personele samenstelling die verdere inkleuring van de organisatie geven. Het zijn gegevens over de gemiddelde bezetting in het rapportagejaar. Het percentage rechters op de totale personeelsomvang (tabel 8) is weergegeven. Dit is afgezet tegen het gemiddelde. Het kengetal kan een indicatie zijn van de mate van delegatie van werk van de rechter aan het (juridisch) ondersteunend personeel. De mate van delegatie is van invloed op de gerealiseerde uurtarieven. Het kan anderzijds ook een indicatie vormen voor een overmatig ondersteunend apparaat.

De verhouding man – vrouw (tabel 9) is uitgedrukt in het percentage mannen en het percentage vrouwen werkzaam in een gerecht. De percentages zijn afgezet tegen het gemiddelde van soortgelijke gerechten.

De leeftijdsopbouw (tabel 9) van medewerkers bij een gerecht wordt vergeleken met het gemiddelde bij de Rechtspraak.

⁷ De personele bezetting wordt gemeten in fulltime-equivalenten (fte's).

⁸ Megastrafzaken zijn die strafzaken, waarvan reeds voor aanvang van de zitting bekend is dat behandeling ter zitting ten minste vier zittingsdagen zal vergen. Deze zaken worden apart gefinancierd en verantwoord en zijn niet opgenomen in de berekeningen van de uurtarieven Straf.

1.5 Ontwikkeling en algemeen

1.5.1 Ontwikkeling

Onder het aandachtsgebied Ontwikkeling vallen kengetallen die informatie geven over de vernieuwing van de Rechtspraak. Als de Rechtspraak zich niet vernieuwt en zich niet aanpast aan ontwikkelingen die zich elders in de maatschappij voordoen, bestaat het gevaar dat de waardering en de kosten zich in ongunstige richting zullen ontwikkelen. Anders dan de andere kengetallen, zijn deze kengetallen niet per se permanent van aard. Zodra een vernieuwing bij de gerechten gemeengoed is geworden, kan het kengetal vervangen worden door een kengetal dat een indicator is van een volgende vernieuwing.

Per gerecht is [het aantal gepubliceerde uitspraken \(tabel 10\)](#) op [rechtspraak.nl](#) opgenomen. Het openbaar maken van uitspraken behoort tot de taken van de Rechtspraak, zowel voor de kenbaarheid van het recht, de rechtseenheid als de transparantie. Bij het bepalen van dit kengetal zijn afdoeningen waarvan publicatie vrijwel nooit interessant is (o.a. verstekzaken, intrekkingen en afdoeningen zonder uitspraak) buiten beschouwing gelaten.

De mate van [doorverwijzingen naar mediation \(tabel 10\)](#) is eveneens een kengetal op het gebied van ontwikkeling. Sinds 2005 is de doorverwijzingsvoorziening bij de Rechtspraak fasegewijs ingevoerd. Rechters kunnen via een verwijzingsbureau in het gerecht aan partijen tijdens een procedure de keus voor mediation voorleggen. Doorverwijzing naar mediation gebeurt vooral in civielrechtelijke of bestuursrechtelijke zaken waarvan rechters inschatten dat een juridische beslissing het achterliggende conflict niet kan oplossen. Bij mediation kunnen ook niet-juridische aspecten in de oplossing betrokken worden. Als partijen voor mediation kiezen, wordt de procedure stilgelegd (geschorst). Wanneer partijen een oplossing vinden voor het conflict wordt de procedure beëindigd en spreken we van een geheel geslaagde mediation. Komen partijen er niet uit of vinden ze slechts een gedeeltelijke oplossing, dan wordt (de rest van) de zaak terugverwezen naar de behandelend rechter. In de kengetallenoverzichten wordt weergegeven hoe vaak is doorverwezen naar mediation en hoe vaak die mediation geheel of gedeeltelijk slaagde.

1.5.2 Algemeen

De laatste twee kengetallen betreffen klachten en wrakingen.

[Het aantal klachten en het percentage gegronde klachten \(tabel 10\)](#) geven een beeld van de tevredenheid van procespartijen. Bij de Rechtspraak is het mogelijk klachten over gedragingen van een gerecht of daaraan verbonden personen voor te leggen aan het bestuur van dat gerecht. Over de inhoud van een rechterlijke beslissing (beschikking, vonnis, arrest) kan in het kader van de klachtenregeling niet worden geklaagd: alleen een hogere rechter kan daarover oordelen. Alle gerechten hebben een uniforme klachtenregeling.

Het aantal (ingekomen) klachten hoeft op zichzelf niet iets te zeggen over de kwaliteit van de rechtspraak. Het aantal gegronde klachten zegt wel iets over de organisatie van de rechtspraak; de Rechtspraak dient te voldoen aan de gerechtvaardigde wensen van de 'klanten'.

[Het aantal gehonoreerde wrakingen \(tabel 10\)](#) is hier ook als kengetal opgenomen. Een gehonoreerde wraking kan betekenen dat het gerecht in dat specifieke geval op het gebied van onpartijdigheid en integriteit tekort is geschoten. Gerechten onderzoeken de achtergronden van gehonoreerde wrakingen.

2. Landelijke analyse kengetallen 2008

2.1 Samenvatting

Twee jaar geleden is de Raad voor de rechtspraak begonnen met het publiceren van kengetallen over het functioneren van de gerechten in de vorm van afzonderlijke analyses per gerecht. Uit een in 2007 gehouden evaluatie kwam de behoefte naar voren aan een rechtspraakbrede vergelijkende analyse. Dit hoofdstuk speelt op die behoefte in. Allereerst volgt hier een samenvatting van de belangrijkste uitkomsten.

Tevredenheid procespartijen

Ten opzichte van de analyse uit vorig jaar is er nauwelijks iets gewijzigd bij de tevredenheid over het rechterlijk functioneren (zie 2.2.1). Deze is over het algemeen hoog en is de afgelopen jaren iets toegenomen. Men was vaak tevreden over de deskundigheid van de rechter, de onpartijdigheid, de bejegening door de rechter van partijen (zoals luisteren en ruimte geven voor hun verhaal), de begrijpelijkheid van het besprokene en de mondelinge uitleg bij de beslissing. Minder vaak was men tevreden over de duur van de procedure, de motivering van de beslissing en de rechtseenheid. De tevredenheid over de lengte van de procedure bij de rechtbanken was groter dan bij de gerechtshoven evenals de tevredenheid van rechtszoekenden over de begrijpelijkheid van het besprokene. Over de gerechtshoven was men juist weer iets vaker tevreden, waar het ging om de deskundigheid en onpartijdigheid van de rechter.

Doorlooptijden en MK-behandeling

De lengte van de procedure is ten opzichte van 2007 in grote lijnen gelijk gebleven. Substantieel korter⁹ zijn geworden de vreemdelingenzaken en het uitwerken van MK-vonnissen in verband met hoger beroep. Substantieel langer¹⁰ zijn geworden de kanton dagvaardingszaken handel, de kanton verzoekschriftprocedures handel die niet gaan over arbeidsontbindingen en de strafzaken en handelszaken in hoger beroep. Het oplopen van die doorlooptijden is tijdelijk. Voor een uitgebreide beschrijving zie paragraaf 2.2.2. In de gemiddelde lengte van de civiele procedures en van de bestuursrechtelijke procedures verschillen de gerechten sterk van elkaar. De lengte van

strafrechtelijke procedures bij de verschillende gerechten lag dicht bij elkaar. Bij de rechtbanken in de drie grote steden duurden de procedures over het algemeen het langst. De middelgrote rechtbanken realiseerden verhoudingsgewijs het vaakst relatief korte doorlooptijden en zelden relatief lange. Dit was ook het beeld in 2007. Meestal waren langere doorlooptijden het gevolg van incidentele organisatorische problemen. Soms gaat het ook om specifieke verschillen in de ingewikkeldheid van zaken bij het ene gerecht ten opzichte van het andere.

Het aantal strafzaken dat door drie rechters behandeld werd (MK) is bij de meeste gerechten in 2008 toegenomen. Sturing daarop verschilde sterk van gerecht tot gerecht. Meer over het MK-aandeel is te vinden in paragraaf 2.2.3.

Productie

Bij geen van de rechtbanken zijn – alle zaken samengenomen – substantieel minder zaken afgehandeld dan gepland en afgesproken met de Raad. Sectoraal was het beeld gedifferentieerder. In de vreemdelingensector zijn door vrijwel alle rechtbanken substantieel minder zaken afgedaan dan gepland, in totaal een kwart minder. De geplande buffercapaciteit en een lagere instroom dan verwacht waren de voornaamste oorzaken. Bij vijf rechtbanken ging dit overigens wel gepaard met een toename van de voorraad.

Bij drie van de vijf gerechtshoven en bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven lag het aantal afgehandelde zaken onder de afspraak. Dit was bij de hoven vooral het gevolg van achterstanden in de strafsectoren, er konden om verschillende redenen minder MK-strafzaken behandeld worden dan werden aangebracht. Verder liep in de belastingsector de uitstroom fors (20%) achter bij de instroom. Een uitgebreidere beschrijving is te vinden in de paragrafen 2.3.1.1 en 2.3.1.2.

Productiviteit

De productiviteitsindicator (productie in verhouding tot de kosten) is voor de Rechtspraak als geheel toegenomen.

Bij de rechtbanken bleken in 2008 de kosten bij de sectoren straf en vreemdelingenzaken relatief hoog, afgezet tegen de financieringsuitgangspunten voor die zaaksgroepen. Bij vreemdelingenzaken kwam dat door de aangehouden buffercapaciteit en bij strafzaken waren de gerealiseerde uitgaven relatief hoog als gevolg van de hoge werklast. Bijna de helft van de rechtbanken maakte in de strafsectoren overigens geen hogere kosten dan de financieringssystematiek aangeeft. De verschillen waren bijzonder groot. De gerechtshoven deden hun zaken gemiddeld af tegen veel hogere kosten dan je op basis van de financieringsuitgangspunten mag verwachten. Overigens waren de verschillen tussen de gerechtshoven bijzonder groot, vooral in de belastingsector en in mindere mate in de strafsector.

In het algemeen blijkt de productiviteit van gelijke sectoren bij verschillende rechtbanken en gerechtshoven ver uiteen te kunnen lopen. Aan het zoeken naar oorzaken daarvoor wordt aandacht gegeven.

Personeel

Het ziekteverzuim bij de rechtbanken was voorgaande jaren al laag en is nog iets teruggelopen. Ook bij de gerechtshoven was het ziekteverzuim laag en is het verzuim van raadsheren met bijna eenderde teruggelopen.

Van het personeel werkzaam bij de rechtbanken was net als in 2006 circa 23% rechter. Bij de gerechtshoven werkten naar verhouding meer rechters, 34%. Dit was in 2007 nog 36%. De verschillen tussen gerechten waren op een enkele uitzondering na niet groot; bij de rechtbanken viel Leeuwarden op door een relatief laag aandeel (19%) en bij de hoven was dat Amsterdam (29%).

Klachten en wrakingen

Het aantal klachten bij de gerechten is in 2008 opgelopen van ruim 800 naar ruim 1.100. Het komt nu neer op circa 4,7 klachten op elke 10.000 afgehandelde zaken. Een specifieke oorzaak voor de toename valt niet te geven. De relatieve omvang van het aantal klachten verschilde sterk per rechtbank. Tussen de hoven waren de verschillen veel kleiner.

Ruim een derde van de klachten betrof de beslissing van de rechter. Echter, over de inhoud van een rechterlijke beslissing (beschikking, vonnis, arrest) kan in het kader van de klachtenregeling niet worden geklaagd. Alleen een hogere rechter kan daarover oordelen.

Het aandeel gegronde klachten was 19% bij de rechtbanken en 12% bij de hoven en was vergelijkbaar met dat in 2007.

In 2008 liep het aantal gehonoreerde wrakingen op van 17 naar 39. Bij ongeveer de helft van de rechtbanken en bij een gerechtshof werd meer dan 1 keer een wraking gehonoreerd.

Mediation en publicatie uitspraken

Het aantal doorverwijzingen naar mediation is in 2008 met 8% toegenomen. Het slagingspercentage bij de rechtbanken was 52%, bij de hoven 37% en bij het CBb slaagden tot nu toe alle mediations. Gerechten verschilden nog aanzienlijk van elkaar in de mate van doorverwijzing, evenals in het slagingspercentage. Gemiddeld was bij middelgrote rechtbanken het slagingspercentage het hoogst en bij gerechtshoven het laagst.

Het aantal gepubliceerde uitspraken dat belangrijk en interessant is als jurisprudentie, is fors toegenomen. Dit is een goede ontwikkeling om de rechtseenheid te bevorderen. Een vergelijking tussen gerechten indiceert dat er ruimte voor verbetering is.

2.2 Kwaliteit

2.2.1 Tevredenheid procespartijen

Sinds 2001 laten de gerechten periodiek, over het algemeen eens in de vier jaar, klantwaarderingsonderzoeken (KWO) uitvoeren onder procespartijen. De geënquêteerden zijn onderscheiden in enerzijds professionele partijen (zoals officieren van justitie, advocaten en belastinginspecteurs) en anderzijds rechtzoekende burgers. Zij kunnen aangeven hoe tevreden zij zijn over kwaliteit van de dienstverlening in brede zin op een vijfpuntschaal:

⁹ Afname van 2 weken of meer.

¹⁰ Toename van 2 weken of meer.

- 1 zeer tevreden
- 2 tevreden
- 3 neutraal
- 4 ontevreden
- 5 zeer ontevreden

In de overzichten zijn de scores 1 en 2 samengevoegd tot een percentage (zeer) tevreden respondenten. Een uitkomst van 50% tevreden wil dus niet zeggen dat de andere helft ontevreden was, aangezien een aanzienlijke groep neutraal kan scoren.

Om dezelfde reden zijn scores van 100% tevreden praktisch niet haalbaar en kunnen scores van 70% of meer als een goed resultaat beschouwd worden. Voor de onderscheiden onderwerpen, behalve de tevredenheid over doorlooptijden, zijn normen vastgesteld. De totstandkoming daarvan is beschreven in paragraaf 1.2.1.

Een overzicht met uitkomsten over het rechterlijk functioneren en de lengte van de procedure, is te vinden in tabel 20a voor de rechtbanken en tabel 20b voor de gerechtshoven. Daarbij zijn alleen de uitkomsten vanaf 2005 meegenomen; onderzoeken van voor die tijd zijn, vanwege de ouderdom ervan, weggelaten.

Per gerecht zijn ook afzonderlijke analyses gemaakt, te vinden in de volgende hoofdstukken.

Algemeen

Naast de vragen over een aantal afzonderlijke onderwerpen is aan professionele klanten de algemene vraag gesteld hoe tevreden zij waren, alles overziende, over het gerecht of de sector waarmee zij te maken hadden. Circa 80% gaf aan (zeer) tevreden te zijn. Hierbij zijn ook de administratieve zaaksbehandeling, de faciliteiten, de informatievoorziening en het overleg betrokken.

De hier gepresenteerde kengetallen betreffen uitsluitend het rechterlijk functioneren (deskundigheid, onpartijdigheid, bejegening, onderbouwing van de beslissing, de rechtseenheid) en de lengte van de procedure.

Bij die gerechten die voor de tweede keer een KWO hebben uitgevoerd bleek de tevredenheid in grote lijnen iets toegenomen te zijn. Vanaf 2011 zullen bij alle gerechten tegelijkertijd klantwaarderingsonderzoeken georganiseerd. Dit geeft de mogelijkheid vergelijking in de tijd te maken; de een na laatste meting bij alle gerechten kan dan vergeleken worden met de meting van 2011.

Tevredenheid over het rechterlijk functioneren en de duur van de procedure

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde uitkomsten bij de rechtbanken en de gemiddelde uitkomsten bij de gerechtshoven op de verschillende onderwerpen weergegeven. Daaruit blijkt dat alle onderwerpen samengenomen (inclusief de tevredenheid over de duur van de procedure) 76% van de burgers en 67% van de professionals die procedureerden tevreden was over de rechters. De totaalscores voor gerechtshoven en rechtbanken verschilden vrijwel niet van elkaar. Wel waren er verschillen tussen de onderwerpen, zoals hieronder te lezen valt.

Op alle onderscheiden onderwerpen kwam de gemeten tevredenheid uit rond de landelijke norm of daarboven.

De tevredenheid was groot (tussen de 76% en 81%) over de **deskundigheid en onpartijdigheid** van de rechter. Zowel over de rechters bij de rechtbanken als over de raadsheren bij de gerechtshoven lag de tevredenheid over deskundigheid en onpartijdigheid hoog; bij de gerechtshoven nog hoger dan bij de rechtbanken.

Ook was er een grote mate van tevredenheid over de **bejegening van partijen door de rechter**, dat wil zeggen het ruimte bieden voor hun verhaal, het luisteren naar de standpunten en het inleven in de situatie. Gemiddeld was 79% van de burgers die procedureerden en 70% van de professionele partijen daarover tevreden. De verschillen tussen gerechtshoven enerzijds en rechtbanken anderzijds waren gering.

Uit diepgaandere analyses van de klantwaarderingsonderzoeken valt op te maken dat veel rechtzoekende burgers, maar ook professionele partners, vonden dat er te weinig tijd voor de behandeling van hun zaak genomen werd. Daardoor, zeggen zij, lijkt het soms dat de rechter meer op de zittingstijd stuurde dan op de inhoudelijke behandeling. Vooral in de sectoren familie en straf werd deze opmerking gemaakt.

Professionals waren ook tevreden (74%) over de **begrijpelijkheid** (leesbaarheid en motivering van de beslissing). De tevredenheid van professionals over het onderdeel motivering was niet zo groot, maar is wel enigszins toegenomen van 59% naar 63%. Burgers waren in nog hogere mate tevreden (83%) over de begrijpelijkheid (uitleg bij de beslissing en begrijpelijkheid van het besprokene).

Bijna de helft van de professionele partijen was tevreden over de ervaren **rechtseenheid** (48%), dat

wil zeggen gelijke oordelen over gelijke gevallen. De relatief geringe tevredenheid hangt mogelijk samen met de relatief lage waardering van professionals van de motivering, waardoor rechtseenheid minder controleerbaar is. De gerechten verwachten op middellange termijn verbetering in de materiele rechtseenheid tot stand te brengen door vonnissen beter te motiveren, zoveel mogelijk uitspraken te publiceren (zie voor resultaten daarover tabel 19a en 19b) en waar mogelijk afspraken te maken zoals de vaststelling van oriëntatiepunten voor de straftoemeting. Naar verwachting zal van een uitgebreidere motivering een stimulans uitgaan om een grotere rechtseenheid te bereiken.

Relatief weinig procespartijen waren tevreden over **de duur van de procedures**: 46% van de burgers en 39% van de professionele partijen. De tevredenheid daarover was bij de gerechtshoven duidelijk minder dan bij de rechtbanken. Men heeft, zo blijkt uit antwoorden op open vragen, het gevoel dat beslissingen te lang uitblijven. Alle gerechten hebben in 2008 een normeringsstelsel ingevoerd dat zal moeten leiden tot verkorting, speciaal van die procedures die relatief lang duren.

Rechtbanken en gerechtshoven, uitslagen klantwaarderingsonderzoek (2005 t/m 2008):

Percentage tevreden partijen.

	norm 2008	rb gemiddeld	rb + hoven gemiddeld	hoven gemiddeld
(Zeer) tevreden rechtzoekenden				
1 Deskundigheid van de rechter	>75%	79%	81%	87%
2 Onpartijdigheid van de rechter	>70%	78%	79%	84%
Deskundigheid en onpartijdigheid (1 + 2)		78%	80%	86%
3 Uitleg / motivering van de beslissing	>70%	81%	81%	81%
4 Begrijpelijkheid van het besprokene	>70%	88%	85%	78%
Begrijpelijkheid (3 + 4)		84%	83%	80%
5 Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	>85%	85%	84%	82%
6 Luisteren van de rechter naar de standpunten	>80%	84%	84%	83%
7 Inleven van de rechter in de situatie	>70%	69%	68%	68%
Bejegening (5 t/m 7)		79%	79%	77%
8 Duur van de procedure	nvt	50%	46%	34%
Gemiddelde rechtzoekenden		77%	76%	75%

	norm 2008	rb gemiddeld	rb + hoven gemiddeld	hoven gemiddeld
(Zeer) tevreden professionals				
11 Deskundigheid van de rechter	>75%	77%	78%	83%
12 Onpartijdigheid van de rechter	>75%	76%	76%	76%
Deskundigheid en onpartijdigheid (11 + 12)		76%	77%	79%
13 Uitleg / motivering van de beslissing	>65%	63%	63%	64%
14 Leesbaarheid van de beslissing	>75%	86%	85%	83%
Begrijpelijkheid (13 + 14)		74%	74%	73%
15 Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	>75%	76%	76%	76%
16 Luisteren van de rechter naar de standpunten	>75%	75%	75%	74%
17 Inleven van de rechter in de situatie	>60%	61%	60%	60%
Bejegening (15 t/m 17)		71%	70%	70%
18 Rechtseenheid van de beslissingen	>45%	48%	49%	51%
19 Duur van de procedure	nvt	43%	39%	26%
Gemiddelde professionals		67%	67%	66%

Verschillen tussen professionals en burgers

Alle KWO-kengetallen samengenomen bleken professionele partijen minder tevreden te zijn (67%) dan burgers (76%). Zoals uit bovenstaande tabel blijkt, zit het verschil niet in het oordeel over deskundigheid en onpartijdigheid. Beide groepen respondenten waren daarover in grote mate tevreden; 80% van de burgers en 77% van de professionals. Wel waren professionals minder tevreden dan burgers over de motivering van de beslissing, de bejegening van partijen (ruimte voor/luisteren naar/inleven in) en de lengte van de procedure.

Over de uitleg/motivering waren burgers in hoge mate (81%) en professionele partijen voor bijna tweederde tevreden. Burgers waren in hoge mate (79%) tevreden over de bejegening door de rechter. Bij professionele partijen was dat iets minder, maar toch nog vaak (70%), het geval.

Over de duur van de procedure was de burger in minder dan de helft van de gevallen (46%) tevreden en de professional nog minder (39%).

Hierbij moet wel bedacht worden dat de rechter het tempo van procederen niet helemaal zelf in de hand heeft. Hij is ook afhankelijk van de medewerking van de procespartijen en in het bijzonder de professionals, zoals advocaten en officieren van justitie. De lage waardering van de professionele partijen betreft daarom ook (deels) henzelf.

Verschillen tussen rechtbanken onderling

In tabel 20a staan de uitkomsten over de tevredenheid over rechters en de lengte van de procedure per rechtbank naast elkaar weergegeven. Daaruit valt op te maken dat er per onderwerp behoorlijke verschillen tussen de rechtbanken voorkomen.

Relatief groot¹¹ was de tevredenheid van burgers die procedeerden bij de rechtbank Rotterdam.

De professionals waren opvallend vaak tevreden over de rechtbank Assen.

Relatief laag¹² was de tevredenheid van professionals over de rechtbank 's-Gravenhage (59%) en Utrecht (62%) vergeleken met het landelijk gemiddeld van 67%.

Bij die rechtbanken waar de tevredenheid al twee keer gemeten is, zien we in grote lijnen een toename van de tevredenheid. De rechtbanken Rotterdam en 's-Gravenhage zijn daar voorbeelden van. Voor alle rechtbanken afzonderlijk zijn in de volgende hoofdstukken analyses gemaakt van de uitkomsten.

Verschillen tussen gerechtshoven onderling

In tabel 20b staan de uitkomsten over de tevredenheid over rechters en de lengte van de procedure per gerechtshof naast elkaar weergegeven. De ma-

te van tevredenheid van burgers die procedeerden verschilden per gerechtshof. De verschillen in tevredenheid bij professionele partners over gerechtshoven verschilden veel minder van elkaar.

Relatief laag, maar toch nog altijd 66%, was de tevredenheid van burgers over het gerechtshof 's-Gravenhage. Slechts weinigen (26%) waren daar tevreden over de lengte van de procedure. Voor alle gerechtshoven afzonderlijk zijn in de volgende hoofdstukken analyses gemaakt van de uitkomsten.

2.2.2 Gerealiseerde doorlooptijden

Doorlooptijden rechtbanken

Tabel 11a geeft een overzicht van de gemiddelde procedureduur van een aantal onderscheiden zaakstypen per rechtbank. Het overzicht is beperkt tot 'gewone' procedures; de doorlooptijden van de kortdurende procedures, kort gedingen en verstekzaken zijn niet weergegeven. Het gaat daarbij om 'echte' procedures. Zo worden zaken die zijn ingetrokken voor zitting niet meegeteld.

De doorlooptijden zijn in 2008 in grote lijnen gelijk gebleven. Substantieel korter¹³ zijn geworden de vreemdelingenzaken en het uitwerken van MK-vonnissen in verband met hoger beroep. Substantieel langer¹⁴ zijn geworden de kanton dagvaardingszaken handel en de kanton verzoekschriftprocedures handel die niet gaan over arbeidsontbindingen. De toename van de duur van dagvaardingsprocedures hangt samen met de behandeling van aandelenleasezaken, die aanzienlijk langer duurden dan gemiddeld. De doorlooptijden van verzoekschriftprocedures kanton is opgelopen vanwege een specifieke zaaksgroep (nasalariskosten in verband met incasso's) die enige tijd op de plank heeft gelegen in afwachting van een standpuntbepaling daarover in het landelijk overleg van kantonrechters.

Om een vergelijking te kunnen maken op het gebied van de procedureduur tussen de rechtbanken zijn als relatief lang gedefinieerd de doorlooptijden van 15% langer én tenminste 3 weken langer dan het gemiddelde. Relatief korte doorlooptijden zijn op vergelijkbare wijze gedefinieerd; 15% korter én tenminste 3 weken korter dan het gemiddelde. Als eerste valt op dat bij de rechtbanken in de drie grote steden, vooral in Amsterdam en Rotterdam, de procedures het langst duurden. De middelgrote rechtbanken realiseerden het vaakst relatief korte doorlooptijden en zelden relatief lange. Deze uitkomsten zijn vergelijkbaar met die van 2007.

De afzonderlijke gerechten hebben waar mogelijk gekeken naar de oorzaken van relatief lange doorlooptijden. Zie de hoofdstukken hierna. Voor relatief lange doorlooptijden zijn in 2008 in grote lijnen de volgende oorzaken te geven:

- organisatieproblemen zoals veel zieken of vacatures en grote voorraden;
- behandelingsproblematiek zoals een oplopend aanhoudingspercentage en het arbeidsintensiever worden van de behandeling van zaken;
- wachten op uitspraken over prejudiciële vragen aan het Europees hof van Justitie.

Rechtbank 's-Gravenhage verklaarde de relatief lange doorlooptijden in familiezaken uit de specifieke ingewikkelder internationale zaken daar.

Nagegaan is bij welke procedures de verschillen tussen rechtbanken gemiddeld het grootst waren. Dit is het geval bij procedures die gemiddeld de meeste tijd kosten. In de volgende tabel zijn voor die procedures de gemiddelde doorlooptijden weergegeven en het verschil tussen de rechtbank met de kortste doorlooptijd en die met de langste doorlooptijd.

Grote verschillen zijn een indicatie dat er voor de rechtbanken met lange doorlooptijden nog ruimte is om te verbeteren. Daarmee is in 2008 een aanvang gemaakt door voorraden te verkleinen.

Dit leidt weliswaar vaak in eerste instantie tot oplopende doorlooptijden, maar daarna tot verkorting ervan. Voor het jaar 2010 zijn voor proceduretypen met lange doorlooptijden in de civiele sectoren en bestuurssectoren dusdanig scherpe normen vastgesteld dat gerechten met lange doorlooptijden een aanzienlijke reductie tot stand moeten brengen, willen ze die normen halen.

Proceduretypen met grootste verschillen in doorlooptijden (in weken) tussen rechtbanken

	gemiddelde (in weken)	snelste rechtbank	langzaamste rechtbank
Handelszaak met verweer sector civiel	61	51	84
Scheidingszaak	16	10	23
Bodemzaak bestuursrecht	46	29	63
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	30	17	48
Belastingzaak	54	24	67
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	15	9	22
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	17	11	27
Arbeids- of handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	47	30	80
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	19	12	45
Overige verzoekschriftprocedures kanton (handel en huur)	16	3	44

¹¹ 5 procentpunten of hoger dan gemiddeld.

¹² 5 procentpunten of lager dan gemiddeld.

¹³ Afname van 2 weken of meer.

¹⁴ Toename van 2 weken of meer.

Doorlooptijden gerechtshoven

Tabel 11b geeft een overzicht van gemiddelde doorlooptijden van een aantal zaakstypen per gerechtshof. Strafzaken en handelszaken zijn gemiddeld twee tot drie weken langer gaan duren. Substantieel korter zijn geworden de procedures belastingzaken. Dit is het gevolg van opdrogen van de voorraad oude 1^e aanlegzaken van voor het tijdperk belastingrechtspraak in twee instanties: de doorlooptijd is gedaald van 118 naar 85 weken.

De grootste verschillen tussen gerechtshoven zijn evenals vorig jaar te vinden bij de handelszaken, familiezaken en belastingzaken. De gerechtshoven met de langste doorlooptijden belastingzaken hadden nog de meeste eerste aanlegzaken liggen. Gerechtshof 's-Gravenhage had evenals vorig jaar de langste doorlooptijd in handelszaken. Het hof is bezig achterstanden in de werkvoorraad weg te werken. Dit heeft in 2008 geleid tot een geringe afname van de doorlooptijd maar zal in 2009 en 2010 zichtbaar moeten worden in een duidelijke verkorting van de doorlooptijd.

Bij familiezaken was de gemiddelde duur van de familierechtelijke procedures relatief lang in 's-Gravenhage en Leeuwarden. Bij het hof 's-Gravenhage (38 weken) is door de toegenomen instroom familiezaken in de afgelopen drie jaar de voorraad zaken opgelopen. Desondanks kon de doorlooptijd met 2 weken teruggebracht worden. De inspanningen bij het hof Leeuwarden om de doorlooptijden familiezaken (38 weken) terug te brengen hebben in 2008 nog geen vruchten afgeworpen.

In de gemiddelde duur van strafzaken waren tussen de gerechtshoven geen grote verschillen te zien. Wel duurde het uitwerken van arresten in geval van cassatie in Amsterdam en Den Haag (28 weken) duidelijk langer dan het gemiddelde van 24 weken.

2.2.3 Aandeel MK-zaken

Het aandeel meervoudige kamer (MK)-zaken geeft weer in welke mate procedures door de meervoudige kamer, dat wil zeggen door drie rechters, zijn behandeld. De reden om dit aandeel in de gaten te houden is om te voorkomen dat efficiency-overwegingen (= meer zaken door de enkelvoudige rechter) ten koste gaan van de kwaliteit van de afdoening. Het gaat uiteindelijk niet om het percentage zelf maar om de vraag of zaken, waarvoor dat nodig is, ook daadwerkelijk door drie rechters behandeld zijn. Het selectiebeleid vindt plaats op inhoudelijke criteria. Het percentage heeft een signaalfunctie voor het selectiebeleid.

Aandeel MK bij rechtbanken

In tabel 12a zijn voor een aantal rechtbankprocedures per gerecht de MK-aandelen weergegeven. Voor het jaar 2010 zijn voor die zaakstypen normen vastgesteld. Om naar de normen toe te groeien zijn voor 2008 en 2009 doelstellingen afgesproken.

Uit het overzicht in tabel 12a blijkt dat de doelstelling voor 2008 voor strafzaken 11% was en dat gemiddeld de rechtbanken dat inderdaad gerealiseerd hebben. De MK-percentages liepen uiteen van 7% tot 14%.

De norm voor 2010 van 15% is overigens nog erg ver weg. Sturing daarop is nog niet overal tot stand gekomen. De norm functioneert overigens al wel in die zin dat de rechtbanken evalueren wat de redenen waren voor het lage MK-aandeel en dat ze nagaan hoe ze deze kunnen beïnvloeden. De specifieke achtergronden verschilden van gerecht tot gerecht en zijn te vinden in de gerechtspecifieke analyses in de volgende hoofdstukken. Het is gezien de beschikbare analyses de vraag of er uiteindelijk voldoende geschikte zaken zijn om op 15% uit te komen.

De MK-norm in 2010 voor familiezaken is 5%. De doelstelling voor 2008 was gemiddeld een bescheiden 1% en daarop is het in 2008 ook uitgekomen; de realisatie liep uiteen van 0% tot 4%. Uit de analyses blijkt dat een verhoging wel mogelijk is, maar wel is de vraag of er voldoende geschikte zaken zullen zijn voor meervoudige behandeling. Het MK-aandeel handelszaken was 5%, waar 10% de norm voor 2010 is. Het aandeel liep sterk uiteen van 1% tot 11%.

Voor rijksbelastingzaken blijkt de MK-norm van 15% duidelijk te laag. De doelstelling voor 2008 was 20% en in 2008 werd al 26% van de rijksbelastingzaken door een meervoudige kamer behandeld. De realisatie bij reguliere bestuursrechtelijke zaken is gemiddeld met 9% al dicht de norm voor 2010 van 10% genaderd. De MK-percentages liepen uiteen van 4% tot 20%.

Voor vreemdelingenzaken ligt de MK-norm voor 2010 eveneens op 10%. De doelstelling voor 2008 was gemiddeld 4% en dat is ook gerealiseerd; de verschillen tussen gerechten waren groot; de MK-aandelen liepen uiteen van 1% tot 11%.

Aandeel MK bij gerechtshoven

In tabel 12b zijn per gerechtshof de resultaten en de normen voor het MK-aandeel in 2008 voor strafzaken en belastingzaken weergegeven. De dagvaar-

dingsprocedures waarin verweer wordt gevoerd, worden bij alle gerechtshoven door de meervoudige kamer behandeld.

De norm voor het door drie rechters behandelen van strafzaken is 85% in 2010. Deze norm is door alle hoven behalve Amsterdam in 2008 al gehaald.

De norm voor behandeling door drie rechters van rijksbelastingzaken is 90% in 2010. Arnhem doet meer MK af dan die norm en Den Haag en Leeuwarden zitten al dicht in de buurt. Het hof Amsterdam is daar nog ver van verwijderd, mede omdat een aantal MK-zaken lang is blijven liggen en nog moet worden afgedaan.

2.3 Productie en financiën

2.3.1 Productie

2.3.1.1 Productie als percentage van de bestuursafpraak

De Raad voor de rechtspraak maakt met het gerecht vooraf afspraken over het aantal af te handelen zaken en de daarop gebaseerde financiële bijdrage. Daarom is dit kengetal in de eerste plaats relevant voor de bestuurlijke overleggen tussen het gerechtsbestuur en de Raad. Minder productie dan afgesproken kan wijzen op capaciteitsproblemen of op een lager dan verwachte instroom. Meer productie dan afgesproken kan het gevolg zijn van een hoger dan verwachte instroom of van het meer afdoen dan de instroom om voorraden (verder) te verkleinen.

Rechtbanken

De productie als percentage van de afspraken per rechtbank is te vinden in tabel 13a. Alle rechtbanken en alle zaaksgroepen samen genomen, werden er in 2008 6% meer zaken afgehandeld dan vooraf afgesproken en gepland. De forse instroomtoename vooral van kantonzaken, maar ook van belastingzaken vormde daarvoor de basis. De toename van kantonzaken was vooral groot voor Mulderzaken, incassozaken en familiezaken. Bij belastingzaken namen vooral de WOZ/OZB-zaken sterk toe.

Geen van de rechtbanken kwam op totaalniveau op een substantiële¹⁵ onderproductie uit. Wel lag het aantal afgedane vreemdelingenzaken ver onder de afspraak; landelijk zijn 26% minder vreemdelingenzaken afgedaan dan vooraf was afgesproken. Deels was dit het gevolg van de in 2008 aangehouden buffercapaciteit, deels vanwege een instroom-

daling en bij enkele gerechten was sprake van voorraadtoename, althans van meer in- dan uitstroom.

Gerechtshoven, CBb en CRvB

De productie als percentage van de afspraken per gerechtshof is te vinden in tabel 13b. Alle gerechtshoven en alle zaaksgroepen samen genomen, werden er in 2008 4% minder zaken afgehandeld dan vooraf afgesproken en gepland. Dit was vooral het gevolg van 'onderproductie' in de strafsector en in geringe mate in de civiele sector.

Het 'productietekort' in de strafsectoren heeft bij de hoven Amsterdam, Arnhem en Leeuwarden geleid tot olopemde voorraden, vooral in de behandeling van aangebrachte strafzaken (zie 2.3.1.2) en in Den Haag in het uitwerken van arresten in verband met cassatie.

In de civiele sectoren van de hoven Arnhem en 's-Gravenhage was sprake van substantiële 'onderproductie'. In Arnhem was dit het gevolg van een (tijdelijke) onderbezetting bij de behandeling van handelszaken. In 's-Gravenhage was de afspraak voor handelszaken achteraf gezien te hoog, blijkens het aanbod van zaken.

Bij de College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) bleef het aantal afgehandelde zaken ver achter bij de afspraak. Dit was deels het gevolg van een lagere instroom dan geprognosticeerd en deels het gevolg van een voorraadtoename. Het aantal afgehandelde zaken bij de Centrale Raad van Beroep (CRvB) is blijven steken op 95% van de bestuursafpraak. Het niet (tijdig) kunnen aantrekken van voldoende raadsheren en de extra investeringen in kwaliteit waren daarvan de oorzaak.

2.3.1.2 Productie als percentage van de instroom

Het kengetal aantal afgehandelde zaken (productie) als percentage van de instroom dient als een signalering van de ontwikkeling van de werkvoorraad. Meer productie dan instroom is een indicatie dat de werkvoorraad afneemt en minder productie dan instroom geeft aan dat de werkvoorraad toeneemt.

Rechtbanken

Tabel 14a laat de uitkomsten per rechtbank zien. Alle zaaksgroepen samen genomen, werd er in 2008 1% meer zaken afgehandeld dan er nieuw instroomden, met andere woorden in- en uitstroom waren globaal in evenwicht met elkaar. Bij geen enkele rechtbank lag de uitstroom substantieel onder de instroom. Wel verschilden de rechtbanken

binnen de bestuurssectoren aanzienlijk van elkaar: in bijna de helft van de gevallen lag het aantal afgehandelde vreemdelingenzaken of belastingzaken of reguliere bestuurszaken substantieel onder de instroom. De redenen waren divers en verschilden per gerecht; zie de gerechtsspecifieke analyses in de volgende hoofdstukken.

Bij vreemdelingenzaken is ondanks de buffercapaciteit bij vijf rechtbanken substantieel minder afgedaan dan er zaken instroomden. In Haarlem en Groningen zijn ondanks een forse instroomdaling minder zaken afgedaan dan instroomden. In Groningen was sprake van problemen om de personele bezetting op peil te houden. In Haarlem was het 'tekort' slechts 5%.

In Arnhem, Breda en Almelo zijn veel meer vreemdelingenzaken aangebracht dan afgehandeld. Dit had voor een belangrijk deel te maken met de sterke instroom toename bij die gerechten. De uitstroom blijft dan normaal gesproken achter bij de instroom, omdat de uitstroom pas een half jaar tot negen maanden later tot stand komt. In Almelo speelde daarnaast dat daar zaken zijn aangehouden in afwachting van een procedure bij het Europese hof.

Gerechtshoven, CBb en CRvB

Het aantal afgehandelde zaken ten opzichte van het aantal nieuw aangebrachte zaken per gerechtshof is te vinden in tabel 14b. Alle hoven samen beziend, werden er 3% minder zaken gedaan dan er instroomden. Dit was voor het grootste deel het gevolg van het verschil tussen in- en uitstroom van 4% in de strafsectoren en in mindere mate van het verschil van 20% in de belastingsectoren. Bij een aantal gerechtshoven was sprake van oplopende voorraden binnen de strafsector. In de behandeling van ter zitting gebrachte strafzaken zijn de voorraden bij Amsterdam, Arnhem en Leeuwarden opgelopen. Het gaat hier om de ter zitting gebrachte zaken; dus niet de raadkamerzaken, de verzoeken om in hoger beroep te mogen en het uitwerken van arresten in verband met cassatie.

Bij de CBb nam de voorraad toe; de instroom was 12% hoger dan de uitstroom. Dit wordt veroorzaakt doordat het aantal eenvoudige zaken dat zonder zitting kan worden afgedaan steeds verder aan het dalen is.

Bij de CRvB liep de uitstroom in geringe mate (2%) achter bij de instroom. Dit betekende dat de voorziene verdere terugdringing van de werkvoorraad stagneerde (zie voor de oorzaken paragraaf 2.3.1.1).

2.3.2 Productiviteit

In de tabellen 16 en 17 zijn productiviteitsindicatoren opgenomen. De productiviteitsgegevens en het financiële resultaat zijn onderwerp van gesprek in de bestuurlijke overleggen tussen de Raad voor de rechtspraak en de gerechten. Ze worden per gerecht beschouwd in samenhang met overige afspraken en planningen, zoals extra investeringen in kwaliteit/opleiding en verdeling van de middelen tussen sectoren. De gerechtsspecifieke kengetallenanalyses in de hoofdstukken 3 en volgende geven per gerecht achtergronden bij de lokale uitkomsten.

Verklaringen voor verschillen tussen gerechten zijn divers en vergen diepgaander lokaal onderzoek en meer gegevens dan nu beschikbaar zijn. Sturing vanuit de Raad voor de rechtspraak hierop geschiedt in eerste instantie op afstand via de financiële kaders. Hoewel er van jaar tot jaar productiviteitsverschillen tussen gerechten kunnen ontstaan, zorgen die financiële kaders ervoor dat de productiviteit van gerechten meerjarig niet heel veel van elkaar kan verschillen.

Nadere analyse van de landelijke gegevens van de rechtbanken laat zien dat in de productgroepen vreemdelingenzaken en strafzaken de kosten veel hoger lagen dan waarop men volgens de financieringssystematiek had moeten uitkomen. Bij vreemdelingenzaken kwam dat door de aangehouden buffercapaciteit en bij strafzaken lagen de gerealiseerde kosten relatief hoog als gevolg van de hoge werklast.

Acht van de negentien rechtbanken maakten voor de afhandeling van strafzaken kosten die vergelijkbaar waren met de financieringsuitgangspunten voor de productgroep straf (die weer een afspiegeling zijn van de in het verleden gerealiseerde gemiddelde productiviteit). De overige rechtbanken hadden relatief hoge kosten voor deze productgroep. Hogere kosten voor de productgroep straf van rond 20% of meer waren te zien bij Amsterdam, Groningen, Dordrecht, Rotterdam en Zutphen.

De productiviteitsindicatoren voor de zes onderscheiden productgroepen bij de rechtbanken zijn in samenhang geanalyseerd. Daaruit blijkt dat in Amsterdam, Zwolle, Dordrecht en Groningen de productiviteitsindicatie lager¹⁶ lag dan het rechtbankengemiddelde. In 's-Gravenhage, Arnhem, Almelo, Assen en Leeuwarden bleek de productiviteitsindicatie beter¹⁷ dan het rechtbankengemiddelde.

De gerechtshoven deden hun zaken gemiddeld af tegen veel hogere kosten dan je op basis van de financieringsuitgangspunten mag verwachten. Overigens was het verschil tussen de gerechtshoven bijzonder groot. Hof Amsterdam maakte ruim 20% meer kosten voor vergelijkbare zaakstypen dan hof 's-Gravenhage. Hof Amsterdam was in 2008 verhoudingsgewijs het duurst, Arnhem nam een middenpositie in en Den Haag, Leeuwarden en 's-Hertogenbosch waren het minst duur.

In het algemeen blijkt de productiviteit van gelijke sectoren bij verschillende rechtbanken en gerechtshoven ver uiteen te kunnen lopen. Aan het zoeken naar oorzaken daarvoor wordt aandacht gegeven.

De productiviteitsindicator voor de Rechtspraak als geheel, inclusief de ondersteunende diensten bleek met ongeveer 3% te zijn toegenomen, vooral als gevolg van afname van de niet personele kosten in dit geval van ICT-kosten en huisvestingskosten. Deze daling is onder andere het gevolg van het temporiseren van een aantal ICT-projecten in 2008. Daarnaast was in 2007 sprake van een incidentele last van 3,7 miljoen euro voor huisvesting, hiervan was in 2008 geen sprake.

2.4 Mens, organisatie en algemeen

2.4.1 Ziekteverzuim

De verzuimpercentages zijn te vinden in tabel 16a en 16b. Het gaat om ziekteverzuim tot maximaal 2 jaar, exclusief zwangerschaps- en bevalingsverlof.

Het ziekteverzuim bij de rechtbanken dat voorgaande jaren al laag was, is nog iets teruggelopen. Bij rechters was het verzuimpercentage 3,1% en bij de ondersteuning van de rechtbanken 5,9%. Ook bij de gerechtshoven was het ziekteverzuim laag. Het verzuim van raadsheren met bijna een derde teruggelopen. Bij raadsheren was het verzuimpercentage 2,2% en bij de ondersteuning van de hoven 5,6%.

2.4.2 Permanente educatie

De norm van 30 uur voor permanente educatie wordt gemiddeld genomen door 73 procent van de rechters uitgevoerd. Er zijn vier rechtbanken met een realisatie tussen de 50 en 60 procent. Bij de juridisch medewerkers worden iets lagere percentages gehaald, gemiddeld 63 procent. Er zijn drie gerechtshoven die de norm voor een groot deel hebben ingevoerd, de realisaties variëren van

58 tot 80 procent. Twee hoven zitten aanmerkelijk lager, 25 tot 38 procent. Bij de bijzondere colleges voldoet bijna 90 procent van de raadsheren en juridisch medewerkers aan de norm.

De realisatie lijkt bij de gerechten aan de lage kant te zijn, zeker gezien het feit dat al in 2009 aan de norm moet worden voldaan. Uit de jaarverslagen blijkt echter dat dit structureel wordt opgepakt en bijna alle rechters al de nodige educatie volgen.

2.4.3 Aantal rechters versus ondersteuning

Het aandeel rechters op de totale personeelsomvang is te zien in de tabellen 17a en 17b. Het aandeel rechters van 23% is bij de rechtbanken gelijk gebleven aan 2007 en 2006. De verschillen tussen rechtbanken waren op een enkele uitzondering na niet groot; Leeuwarden had een duidelijk lager aandeel (19%) en in Arnhem en Almelo was het aandeel duidelijk hoger (26%). Bij de gerechtshoven is het aandeel rechters teruggevallen van 36% naar 34%. De verschillen tussen de gerechtshoven zijn op een uitzondering na niet groot; bij hof Amsterdam is het aandeel 29%. Verwezen wordt naar achtergronden bij de gerechtsspecifieke analyses.

2.4.4 Percentage vrouwen en mannen en leeftijdsopbouw

In de tabellen 18a en 18b zijn de percentages mannen en vrouwen opgenomen, die werken bij de rechtbanken en gerechtshoven. Bij de rechtbanken werken evenveel vrouwelijke als mannelijke rechters. Bij de gerechtshoven is 37% van de rechters vrouw. In de hogere rechterlijke functies, (vice-) presidenten en sectorvoorzitters, is het aandeel vrouwen toegenomen van 32% naar 35%. Bij het niet-rechterlijk personeel is het aandeel vrouwen ongeveer tweederde, 66% bij de rechtbanken en 67% bij de gerechtshoven. Vier van de vijf rechters (82%) bij de rechtbanken zijn 40 jaar of ouder en bij de gerechtshoven is men dat vrijwel allemaal, 99%. Bij het ondersteunend personeel is ruim de helft jonger dan 40 jaar, 51% bij de rechtbanken en 54% bij de gerechtshoven.

2.4.5 Klachten en wrakingen

Klachten

Alle gerechten hebben een uniforme klachtenregeling. Klachten over gedragingen van een gerecht of daaraan verbonden personen kunnen worden voorgelegd aan het bestuur van dat gerecht. Over de inhoud van een rechterlijke beslissing

16 In totaal meer dan 2% lager.

17 In totaal meer dan 2% hoger.

(beschikking, vonnis, arrest) of de totstandkoming ervan kan in het kader van de klachtenregeling niet worden geklaagd. Alleen een hogere rechter kan daarover oordelen.

Het aantal klachten is in 2008 gestegen van ruim 800 tot ruim 1.100. Afgezet tegen het aantal in 2008 afgehandelde zaken liep het op van 3,8 naar 4,7 klachten per 10.000 zaken, een toename met ongeveer een kwart.

Het aantal klachten fluctueert in de loop van de jaren en een verklaring voor deze toename valt (nog) niet te geven. Gezien het aantal zaken dat in de rechtspraak behandeld wordt met vele contacten per zaak acht de Rechtspraak het huidige aandeel niet hoog. De afzonderlijke gerechten monitoren zelf de ontwikkeling in het aantal klachten.

De omvang van de klachten (gerelateerd aan het aantal zaken) verschilde nogal per rechtbank. Het aantal klachten over de rechtbanken Haarlem, Dordrecht en Zutphen was relatief gezien hoog en over Assen bijzonder laag.

De verschillen tussen gerechtshoven in het aandeel klachten verschilde veel minder van elkaar dan bij de rechtbanken.

Het percentage gegronde klachten in 2008 bij de rechtbanken was 19%, vergelijkbaar met 2007. Bij de gerechtshoven was dat 12% eveneens ongeveer gelijk aan vorig jaar.

Vaak is het onderzoeken van een klacht, het vaststellen van de fout en het zo mogelijk herstellen daarvan een voldoende reactie op de klacht. Echter de bedoeling van de klachtenregeling bij de Rechtspraak is ook om, waar mogelijk van de klachten te leren.

Van de klachten had 19% betrekking op de bejegening (2007: 25%) van de rechtzoekende, 35% (2007: 38%) op de inhoud van rechterlijke beslissingen, 11% (2007: 10%) op de tijdsduur die met een zaak gemoeid was, 15% (2007: 14%) op administratieve fouten, en 20% (2007: 15%) op overige zaken.

De klachten betreffen zowel rechters als medewerkers. Bij rechters gaat het dan bijvoorbeeld over het onnodig interrumperen tijdens de zitting, het maken van verkeerde opmerkingen, herhaalde aanhouding van zaken of vermeende partijdigheid. Bij medewerkers zien de klachten bijvoorbeeld over verkeerde oproepingen, onjuiste adressering van stukken, het niet adequaat reageren op brieven, het zoekraken van stukken, verkeerde berekening van griffierecht, het niet correct telefonisch of persoonlijk te woord staan, inadequate informatie-

verstrekking, verkeerde verwijzing naar de zittingszalen of de bejegening bij het toelaten tot de rechtsgebouwen.

Wrakingen

Het aantal gehonoreerde wrakingen liep op van 17 naar 39. In 2008 werden 35 wrakingen gehonoreerd bij de rechtbanken en 4 bij de hoven.

In 2008 kenden de rechtbanken Breda, Zwolle, Alkmaar, Groningen en Zutphen geen gehonoreerde wrakingen, evenals de hoven Amsterdam en Leeuwarden, de CRvB en het CBb.

Bij ongeveer de helft van de rechtbanken en bij een gerechtshof werd meer dan 1 keer een wraking gehonoreerd.

Een toename van het aantal wrakingen met 3 of meer vond plaats bij de rechtbanken Arnhem (van 0 naar 5) en Rotterdam (van 0 naar 6). Voor achtergronden bij de resultaten van afzonderlijke gerechten wordt verwezen naar de rechtsspecifieke analyses in hoofdstuk 3 en volgende.

2.4.6 Mediation en publiceren van uitspraken

Mediation

De mate van doorverwijzingen naar mediation (tabel 19 a en 19b) is een kengetal op het gebied van vernieuwing in de Rechtspraak. Sinds 2005 is de doorverwijzingsvoorziening bij de Rechtspraak fasegewijs ingevoerd. Rechters kunnen via een verwijzingsbureau in het gerecht aan partijen tijdens een procedure de keus voor mediation voorleggen. Zij doen dit vooral in civielrechtelijke en bestuursrechtelijke zaken waarvan zij inschatten dat een juridische beslissing het achterliggende conflict niet kan oplossen.

Op 1 april 2007 was de landelijke invoering van de doorverwijzingsvoorziening bij alle gerechten in Nederland een feit. Vanaf die datum biedt de Rechtspraak in alle gerechten de keuze tussen drie manieren van afdoening: een rechterlijke uitspraak, schikken of doorverwijzen naar mediation.

Van de in 2008 afgedane zaken werd er in 3.615 gevallen doorverwezen naar mediation, een toename met 8%. Vooral in familierechtelijke procedures wordt veelvuldig gebruik gemaakt van mediation. Bij de rechtbanken bleken 3.400 zaken doorverwezen, bij de hoven 182, bij de CBb 8 en bij de CRvB geen. Het ging om circa 9 op de duizend zaken bij rechtbanken en 12 op de duizend bij de hoven.

Gemiddeld slaagde daarvan (geheel of gedeeltelijk) bij de rechtbanken 52% en bij de hoven 37%. Bij de CBb was dat 100%. Het slagingspercentage

lag bij bestuursrechtelijke procedures, vooral bij belastingzaken, aanmerkelijk hoger dan bij civielrechtelijke geschillen.

De slagingspercentages verschilden per gerecht aanzienlijk van elkaar. Bij het CBb slaagden tot nu toe alle mediations. Daarna is gemiddeld genomen het slagingspercentage het hoogst bij de middelgrote rechtbanken en bij de hoven het laagst. Van de rechtbanken wees rechtbank Breda relatief veel door naar mediation met tegelijkertijd een relatief hoog slagingspercentage. Bij de rechtbank Roermond was dat precies andersom, relatief weinig verwijzingen en een laag slagingspercentage. Bij de gerechtshoven had hof Arnhem een hoog slagingspercentage in combinatie met relatief veel doorverwijzingen. Bij de hoven Amsterdam en Leeuwarden was het tegenovergestelde het geval. Voor meer achtergronden, zie de rechtsspecifieke analyses in de volgende hoofdstukken.

Publicatie van uitspraken

Het openbaar maken van uitspraken behoort tot de taken van de Rechtspraak. Criteria om te publiceren zijn in grote lijnen: het belang van de uitspraak voor jurisprudentie/rechtsvorming en de interesse en de belangen van burgers en het openbare leven. De jurisprudentie is van belang voor de kenbaarheid van het recht, de bevordering van rechtseenheid en de transparantie.

De rechtbanken publiceerden in 2008 in verhouding tot het aantal gedane uitspraken bijna 50% meer uitspraken dan in 2007. De gerechtshoven publiceerden relatief gezien ongeveer 10% meer uitspraken dan in 2007. Alleen al op grond van een vergelijkende analyse is er nog ruimte voor verbetering. Immers, in verhouding tot gerechten met een vergelijkbare omvang publiceren sommige gerechten duidelijk minder. Dit is het geval bij de rechtbanken Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch, Alkmaar en Groningen en het gerechtshof Amsterdam. Relatief veel publiceerden rechtbanken Arnhem, Utrecht, Dordrecht en Zutphen en gerechtshoven 's-Hertogenbosch en Leeuwarden. Achtergronden bij de publicatiecijfers zijn te vinden in de rechtsspecifieke analyses van de kengetallen in de volgende hoofdstukken.

Rechtbanken

Tabel 11a: rechtbanken, gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden 2008 in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1* aanlegzaak	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Civil recht									
Handelszaak met verweer	68	56	84	53	59	51	60	63	59
Verzoekschriftprocedure handelszaak	7	10	10	7	8	8	7	10	8
Scheidingszaak	13	23	18	14	15	13	10	15	14
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	10	9	10	8	7	8	6	7	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	29	25	28	26	20	18	22	20	25
Bestuursrecht									
Bodemzaak bestuursrecht	62	50	40	37	41	37	43	41	37
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	40	34	39	17	29	18	24	27	32
Belastingzaak	n.v.t.	66	53	44	50	55	66	44	42
Strafrecht									
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	20	14	22	16	10	10	12	13	20
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	18	24	19	14	12	11	16	17	15
Politierechterzaak (incl. economische)	5	6	8	5	3	3	4	5	7
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	7	5	4	6	3	4	4	6	6
Kantonzaken									
Arbeids- of handelszaak met verweer en enquête/ pleidooi/descente	80	35	52	41	35	32	44	35	32
Handelszaak met verweer zonder enquête/ pleidooi/descente	45	12	15	15	13	13	15	16	13
Verzoekschrift ontbinding arbeidsovereenkomst	3	4	3	3	2	2	3	4	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	16	44	19	10	5	18	19	17	30
Familiezaak	9	4	6	4	4	3	4	3	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	5	7	10	8	6	5	6	6	7

Tabel 12a: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage), 2008

	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Strafzaak	10%	10%	11%	12%	10%	14%	9%	12%	9%
Civiele handelszaak	5%	5%	5%	5%	4%	4%	2%	4%	8%
Familiezaak	0%	2%	0%	0%	1%	1%	0%	2%	0%
Reguliere bestuursrechtzaak	9%	6%	12%	8%	9%	8%	12%	8%	6%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	8%	3%	4%	6%	2%	4%	7%	2%	5%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	27%	n.v.t.	36%	19%	34%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Tabel 13a: rechtbanken, aantal afgehandelde zaken versus de bestuursafpraak, 2008

Productgroepen bij rechtbanken	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Civil recht	96%	101%	95%	93%	88%	94%	90%	97%	95%
Bestuursrecht	95%	86%	105%	96%	119%	104%	91%	89%	89%
Vreemdelingenkamer	72%	98%	78%	63%	50%	65%	73%	69%	79%
Belastingrecht	n.v.t.	114%	198%	109%	111%	88%	171%	88%	119%
Strafrecht	92%	111%	99%	80%	107%	98%	101%	96%	97%
Kantonzaken	101%	106%	119%	114%	123%	117%	107%	104%	113%
Totaal	98%	105%	112%	105%	112%	105%	102%	100%	105%

Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	overige, kleinere rechtbanken			totaal rechtbanken		Type 1* aanlegzaak
							Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
62	54	58	58	63	65	54	66	56	52	61	60	Handelszaak met verweer
7	7	6	9	3	6	15	13	7	4	8	8	Verzoekschriftprocedure handelszaak
14	13	16	17	20	20	23	15	16	12	16	16	Scheidingszaak
6	6	6	6	8	7	7	9	6	7	8	8	Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter
23	18	21	22	23	25	26	23	22	21	23	22	Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)
47	42	46	46	43	36	42	63	29	47	46	46	Bodemzaak bestuursrecht
n.v.t.	18	23	48	26	n.v.t.	29	34	36	28	30	33	Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)
48	24	n.v.t.	67	n.v.t.	52	46	32	63	62	54	53	Belastingzaak
17	20	11	11	13	9	15	10	16	12	15	14	Strafzaak meervoudig behandeld = MK
20	11	15	27	19	14	16	16	17	17	17	19	Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep
4	5	5	3	5	4	5	4	4	6	5	5	Politierechterzaak (incl. economische)
4	9	6	4	4	5	6	5	5	6	5	5	Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)
41	46	39	30	51	52	42	51	37	33	47	43	Arbeids- of handelszaak met verweer en enquête/ pleidooi/descente
20	14	14	13	21	19	18	16	15	15	19	16	Handelszaak met verweer zonder enquête/ pleidooi/descente
4	2	2	3	2	2	2	3	2	3	3	3	Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst
15	11	3	20	19	3	10	24	6	14	16	12	Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)
6	2	4	5	3	5	5	5	5	3	5	4	Familiezaak
6	4	5	7	5	5	8	8	7	5	7	7	Strafzaak bij kanton (overtreding)

Alkm	Almelo	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	overige, kleinere rechtbanken			norm 2010	gemid. 2008		
							Midd	Roerm	Zutph		doel	realis.	
11%	11%	12%	9%	11%	13%	12%	7%	14%	9%	15%	11%	11%	Strafzaak
1%	8%	10%	3%	10%	11%	10%	2%	4%	2%	10%	6%	5%	Civiele handelszaak
4%	0%	1%	0%	3%	0%	1%	0%	3%	0%	5%	1%	1%	Familiezaak
8%	7%	5%	20%	7%	11%	8%	4%	7%	14%	10%	9%	8%	Reguliere bestuursrechtzaak
n.v.t.	1%	3%	11%	4%	n.v.t.	5%	4%	1%	3%	10%	4%	4%	Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht
n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	11%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	15%	20%	26%	Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen

Alkm	Almelo	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	overige, kleinere rechtbanken			totaal rechtbanken		Productgroepen bij rechtbanken
							Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
96%	100%	95%	97%	94%	108%	103%	89%	94%	94%	96%	100%	Civil recht
99%	97%	88%	101%	84%	84%	103%	87%	96%	103%	95%	93%	Bestuursrecht
n.v.t.	79%	76%	69%	68%	n.v.t.	72%	65%	78%	71%	74%	89%	Vreemdelingenkamer
86%	454%	n.v.t.	136%	n.v.t.	110%	187%	134%	146%	133%	110%	97%	Belastingrecht
98%	99%	108%	88%	100%	90%	96%	119%	107%	108%	99%	95%	Strafrecht
115%	106%	107%	104%	132%	123%	114%	109%	106%	110%	112%	102%	Kantonzaken
109%	103%	103%	97%	119%	115%	108%	104%	103%	105%	106%	100%	Totaal

Tabel 14a: rechtbanken, aantal afgehandelde zaken versus de instroom, 2008

Productgroepen bij rechtbanken	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Civil recht	102%	98%	103%	102%	98%	103%	101%	104%	97%
Bestuursrecht	118%	111%	106%	96%	88%	91%	88%	88%	103%
Vreemdelingenkamer	102%	113%	101%	80%	65%	95%	100%	99%	102%
Belastingrecht	n.v.t.	93%	96%	93%	102%	124%	93%	79%	80%
Strafrecht	98%	100%	98%	101%	98%	101%	99%	100%	98%
Kantonzaken	101%	99%	100%	98%	100%	99%	102%	98%	99%
Totaal	101%	99%	100%	99%	99%	101%	101%	99%	99%

Tabel 15a: rechtbanken, gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning, 2008

Productgroepen bij rechtbanken	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Rechterlijk ambtenaren (rechters)									
Civil recht	97	90	98	109	112	108	96	92	105
Bestuursrecht	108	86	88	110	78	100	109	83	127
Vreemdelingenkamer	135	81	121	73	109	123	112	120	124
Belastingrecht	n.v.t.	65	70	67	57	46	56	91	28
Strafrecht	145	103	122	104	95	95	102	134	130
Kantonzaken	91	88	102	69	97	107	94	108	100
Gerechtsambtenaren (ondersteuning)									
Civil recht	61	79	73	63	78	79	72	64	69
Bestuursrecht	47	60	66	72	65	70	66	67	81
Vreemdelingenkamer	101	55	73	85	73	86	77	94	70
Belastingrecht	n.v.t.	83	73	53	60	60	67	63	42
Strafrecht	97	80	89	62	64	76	66	71	94
Kantonzaken	70	53	52	59	58	63	62	66	61

Tabel 16a: rechtbanken, arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen, 2008

	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Arbeidsproductiviteit	1.021	1.138	1.053	1.105	1.224	1.171	1.101	1.115	1.126
Financieel resultaat als percentage van omzet	2,4%	0,0%	0,7%	2,3%	3,7%	3,1%	0,1%	1,2%	0,3%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde om-	4,5%	0,0%	2,6%	4,3%	5,8%	1,4%	2,0%	1,3%	2,2%

Tabel 17a: rechtbanken, arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie, 2008

	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Ziekteverzuim									
Verzuimpercentage rechters (RA)	3,3%	2,9%	1,7%	2,5%	3,4%	2,6%	4,9%	3,2%	4,4%
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	4,6%	5,4%	6,2%	5,8%	4,3%	4,7%	4,1%	4,0%	4,6%
Aandeel rechters									
Percentage rechters op totaal personeel	24%	21%	22%	26%	23%	24%	23%	22%	21%
Permanente educatie									
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	73%	66%	100%	72%	57%	81%	86%	51%	83%
Percentage juridisch medewerkers dat norm haalde	74%	63%	97%	63%	43%	74%	78%	44%	49%

overige, kleinere rechtbanken										totaal rechtbanken		Productgroepen bij rechtbanken
Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
100%	101%	102%	102%	103%	101%	96%	105%	102%	101%	101%	99%	Civil recht
96%	108%	96%	96%	98%	96%	102%	120%	100%	102%	101%	106%	Bestuursrecht
n.v.t.	79%	100%	102%	85%	n.v.t.	106%	100%	107%	97%	98%	117%	Vreemdelingenkamer
68%	101%	n.v.t.	82%	n.v.t.	94%	133%	98%	72%	114%	100%	102%	Belastingrecht
99%	101%	100%	97%	98%	101%	98%	101%	101%	106%	99%	97%	Strafrecht
101%	100%	98%	99%	103%	100%	100%	102%	100%	100%	101%	99%	Kantonzaken
100%	99%	99%	99%	102%	100%	100%	103%	100%	101%	101%	99%	Totaal

overige, kleinere rechtbanken										totaal rechtbanken		Productgroepen bij rechtbanken
Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
112	104	95	102	107	92	83	99	91	93	99	99	Civil recht
94	105	84	102	95	107	95	71	96	96	97	97	Bestuursrecht
n.v.t.	145	128	99	137	n.v.t.	104	165	103	116	116	116	Vreemdelingenkamer
96	34	n.v.t.	45	n.v.t.	52	57	59	136	100	58	58	Belastingrecht
107	102	105	126	137	101	134	110	121	134	116	116	Strafrecht
103	93	91	107	99	74	113	95	84	90	94	94	Kantonzaken
												Gerechtsambtenaren (ondersteuning)
72	53	68	76	71	67	59	72	67	63	69	69	Civil recht
64	69	54	58	65	80	65	65	57	61	63	63	Bestuursrecht
n.v.t.	91	82	84	118	n.v.t.	65	109	71	68	82	82	Vreemdelingenkamer
58	18	n.v.t.	51	n.v.t.	49	72	42	43	78	61	61	Belastingrecht
79	74	60	80	78	64	69	65	81	82	78	78	Strafrecht
63	47	60	73	48	52	67	61	67	72	60	60	Kantonzaken

overige, kleinere rechtbanken										totaal rechtbanken		Productgroepen bij rechtbanken
Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
1.095	1.307	1.284	1.042	1.096	1.332	1.115	1.197	1.133	1.208	1.125	1.145	Arbeidsproductiviteit
-0,4%	4,9%	5,6%	-0,3%	2,7%	8,2%	3,1%	3,6%	-2,1%	-0,9%	1,8%	-1,8%	Financieel resultaat als percentage van omzet
0,7%	7,0%	8,4%	-0,6%	4,7%	10,5%	3,4%	3,7%	-2,7%	-0,9%	2,8%	2,2%	Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet

overige, kleinere rechtbanken										totaal rechtbanken		Productgroepen bij rechtbanken
Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
3,7%	1,6%	1,5%	1,9%	3,4%	3,1%	3,1%	2,5%	1,9%	5,8%	3,1%	3,3%	Ziekteverzuim
5,6%	4,9%	5,5%	3,6%	4,8%	4,8%	6,0%	5,7%	4,4%	5,3%	5,0%	5,2%	Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)
23%	26%	21%	22%	22%	19%	24%	21%	22%	23%	23%	23%	Aandeel rechters
66%	65%	68%	78%	56%	74%	79%	89%	60%	54%	73%	n.b.	Percentage rechters dat de norm gehaald heeft
42%	59%	45%	46%	33%	71%	65%	49%	35%	46%	63%	n.b.	Percentage juridisch medewerkers dat norm haalde

Tabel 18a: rechtbanken, man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Rechterlijk ambtenaren (rechters)									
% vrouwen	57%	53%	58%	56%	50%	61%	49%	61%	48%
% mannen	43%	47%	42%	44%	50%	39%	51%	39%	52%
Leeftijdverdeling									
% tot en met 39 jaar	24%	23%	28%	20%	23%	21%	15%	25%	9%
% 40 tot en met 49 jaar	40%	37%	28%	35%	41%	39%	37%	44%	51%
% 50 tot en met 59 jaar	23%	27%	30%	34%	28%	27%	34%	23%	32%
% 60 jaar en ouder	13%	14%	15%	11%	8%	13%	14%	8%	8%
Gerechtsambtenaren (ondersteuning)									
% vrouwen	62%	66%	73%	66%	69%	70%	72%	70%	66%
% mannen	38%	34%	27%	34%	31%	30%	28%	30%	34%
Leeftijdverdeling									
% tot en met 39 jaar	57%	53%	57%	52%	50%	53%	48%	57%	59%
% 40 tot en met 49 jaar	27%	26%	26%	31%	26%	26%	30%	24%	25%
% 50 tot en met 59 jaar	13%	19%	15%	15%	20%	17%	19%	16%	15%
% 60 jaar en ouder	3%	3%	2%	3%	4%	4%	3%	3%	1%

Tabel 19a: rechtbanken, mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken, 2008

	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Publicatie van uitspraken									
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	8%	11%	9%	15%	10%	24%	9%	17%	11%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	5%	9%	10%	11%	13%	7%	10%	13%	7%
Percentage (deels) geslaagde mediations	46%	55%	47%	54%	63%	67%	56%	48%	59%
Klachten									
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	4,9	5,9	4,8	2,1	2,8	8,4	3,3	6,9	6,4
Percentage gehonoreerde klachten	22%	22%	29%	21%	21%	25%	20%	13%	14%
Aantal gehonoreerde wrakingen	4	3	6	5	0	2	3	1	0

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

	overige, kleinere rechtbanken										totaal rechtbanken		
	Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
Rechterlijk ambtenaren (rechters)													
% vrouwen	61%	36%	46%	48%	55%	47%	43%	50%	48%	42%	53%	50%	% vrouwen
% mannen	39%	64%	54%	52%	45%	53%	57%	50%	52%	58%	47%	50%	% mannen
Leeftijdverdeling													
% tot en met 39 jaar	20%	15%	6%	24%	16%	24%	16%	12%	21%	18%	21%	18%	% tot en met 39 jaar
% 40 tot en met 49 jaar	45%	36%	40%	41%	38%	53%	40%	35%	23%	35%	38%	38%	% 40 tot en met 49 jaar
% 50 tot en met 59 jaar	27%	25%	31%	24%	32%	18%	36%	44%	52%	29%	29%	30%	% 50 tot en met 59 jaar
% 60 jaar en ouder	8%	24%	23%	11%	14%	4%	8%	9%	4%	18%	12%	14%	% 60 jaar en ouder
Gerechtsambtenaren (ondersteuning)													
% vrouwen	72%	56%	65%	75%	56%	64%	63%	67%	64%	69%	67%	66%	% vrouwen
% mannen	28%	44%	35%	25%	44%	36%	37%	33%	36%	31%	33%	34%	% mannen
Leeftijdverdeling													
% tot en met 39 jaar	48%	41%	46%	52%	42%	48%	41%	49%	40%	44%	51%	51%	% tot en met 39 jaar
% 40 tot en met 49 jaar	30%	29%	34%	29%	34%	29%	32%	28%	38%	36%	28%	28%	% 40 tot en met 49 jaar
% 50 tot en met 59 jaar	20%	28%	17%	14%	23%	20%	22%	22%	20%	19%	17%	17%	% 50 tot en met 59 jaar
% 60 jaar en ouder	2%	2%	3%	5%	1%	3%	5%	1%	2%	1%	3%	3%	% 60 jaar en ouder

	overige, kleinere rechtbanken										totaal rechtbanken		
	Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph	2008	2007	
Publicatie van uitspraken													
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	9%	14%	11%	15%	7%	12%	10%	14%	14%	16%	12%	8%	Aantal gepubliceerde uitspraken ¹
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	11%	3%	11%	8%	11%	12%	7%	9%	2%	12%	9%	9%	Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹
Percentage (deels) geslaagde mediations	54%	47%	58%	42%	58%	34%	28%	53%	32%	46%	52%	43%	Percentage (deels) geslaagde mediations
Klachten													
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	2,9	3,9	0,9	8,8	4,8	4,1	3,6	4,8	2,9	9,7	4,1	3,7	Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken
Percentage gehonoreerde klachten	35%	13%	25%	17%	12%	4%	19%	6%	13%	11%	19%	18%	Percentage gehonoreerde klachten
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	2	1	2	0	1	2	1	2	0	35	16	Aantal gehonoreerde wrakingen

Tabel 20a: rechtbanken, uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten), 2005 t/m 2008

	3 grote steden			middelgrote rechtbanken					
	Amst	sGrav	Rott	Arnh	Breda	Haarl	sHert	Utr	Zwo
Jaar van uitvoering onderzoek:	2008	2008	2007	2006	2005	2008	2001	2005	2005
(Zeer) tevreden rechtszoekenden									
Deskundigheid van de rechter	87%	77%	90%	84%	74%				
Begrijpelijkheid van het besprokene	86%	84%	89%	94%	66%				
Uitleg / motivering van de beslissing	85%	80%	95%	76%	66%				
Onpartijdigheid van de rechter	86%	78%	85%	79%	68%				
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	85%	79%	88%	84%	70%				
Luisteren van de rechter naar de standpunten	82%	81%	89%	76%	77%				
Inleven van de rechter in de situatie	65%	69%	79%	63%	63%				
Duur van de procedure / de doorlooptijd	51%	52%	63%	46%	56%				
Gemiddelde rechtszoekenden	78%	75%	85%	75%	68%				
(Zeer) tevreden professionals									
Deskundigheid van de rechter	78%	66%	80%	79%	79%	86%		76%	79%
Rechtseenheid van de beslissingen		44%	51%	45%	64%	53%		46%	46%
Uitleg / motivering van de beslissing	63%	58%	65%	58%	56%	66%		53%	56%
Leesbaarheid van de beslissing	85%	81%	84%	84%	67%	80%		70%	78%
Onpartijdigheid van de rechter	74%	69%	83%	79%	77%	73%		72%	74%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	76%	71%	81%	77%	77%			71%	73%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	74%	62%	79%	78%	78%	74%		75%	75%
Inleven van de rechter in de situatie	61%	52%	63%	58%	58%			58%	62%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	27%	32%	28%	41%	46%	54%		39%	42%
Gemiddelde professionals	65%	59%	68%	67%	67%	69%		62%	65%

	overige, kleinere rechtbanken										norm	gem.	
	Alkm	Almel	Assen	Dordr	Gron	Leeuw	Maastr	Midd	Roerm	Zutph			
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	2005	2005	2005	2005	2006	2005	2005	2005	2006			
(Zeer) tevreden rechtszoekenden													
Deskundigheid van de rechter	87%	82%	76%	80%	68%	81%	85%	67%	70%	77%	>75%	79%	
Begrijpelijkheid van het besprokene	91%	83%	92%	88%	92%	92%	96%	86%	86%	90%	>70%	88%	
Uitleg / motivering van de beslissing	82%	94%	91%	80%	77%	75%	67%	90%	83%	74%	>70%	81%	
Onpartijdigheid van de rechter	88%	79%	79%	77%	83%	79%	80%	58%	69%	78%	>70%	78%	
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	88%	92%	96%	83%	90%	88%	87%	82%	84%	78%	>85%	85%	
Luisteren van de rechter naar de standpunten	89%	87%	90%	83%	93%	84%	92%	78%	72%	87%	>80%	84%	
Inleven van de rechter in de situatie	78%	71%	80%	62%	66%	70%	69%	59%	64%	71%	>70%	69%	
Duur van de procedure / de doorlooptijd	43%	41%	40%	43%	45%	47%	54%	49%	61%	54%		50%	
Gemiddelde rechtszoekenden	81%	79%	81%	75%	77%	77%	79%	71%	74%	76%		77%	
(Zeer) tevreden professionals													
Deskundigheid van de rechter	80%	78%	77%	75%	79%	74%	76%	67%	74%	77%	>75%	77%	
Rechtseenheid van de beslissingen	46%	49%	50%	43%	44%	46%	39%	47%	53%	54%	>45%	48%	
Uitleg / motivering van de beslissing	56%	57%	93%	61%	57%	52%	45%	58%	52%	64%	>65%	63%	
Leesbaarheid van de beslissing	87%	89%	83%	81%	80%	81%	78%	83%	84%	87%	>75%	86%	
Onpartijdigheid van de rechter	73%	76%	81%	72%	78%	77%	79%	76%	76%	79%	>75%	76%	
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	76%	72%	84%	70%	82%	79%	76%	79%	78%	74%	>75%	76%	
Luisteren van de rechter naar de standpunten	77%	73%	84%	73%	78%	76%	75%	70%	70%	76%	>75%	75%	
Inleven van de rechter in de situatie	60%	58%	79%	57%	67%	60%	56%	64%	57%	59%	>60%	61%	
Duur van de procedure / de doorlooptijd	42%	66%	43%	36%	42%	42%	34%	40%	59%	53%		43%	
Gemiddelde professionals	66%	69%	75%	63%	67%	65%	62%	65%	67%	69%		67%	

Gerechtshoven

Tabel 11b: gerechtshoven, gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, 2008

Type appelzaak	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Civil recht							
Handelszaak met verweer / beschikking handelsrekest	81	51	87	73	53	72	70
Beschikking familierekest	25	29	38	28	38	31	30
Belastingrecht							
Uitspraak belastingzaak	55	89	74	108	92	85	118
Strafrecht							
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	32	33	32	33	40	33	30
Uitwerken arrest t.b.v. cassatie	28	22	28	21	20	24	25

Tabel 12b: gerechtshoven, MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage), 2008

Type appelzaak	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	norm	gemid. 2008
						2010	realis.
Strafzaak	79%	90%	87%	92%	91%	85%	87%
Belastingzaak	51%	95%	89%	76%	85%	90%	77%

Tabel 13b: gerechtshoven, productie-aantal versus afspraak (percentage), 2008

Productgroepen bij gerechtshoven	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Civil recht	97%	94%	93%	101%	99%	96%	97%
Belastingrecht	92%	94%	117%	127%	113%	106%	125%
Strafrecht	92%	92%	91%	94%	98%	93%	95%
Totaal	93%	92%	92%	98%	99%	94%	96%

Tabel 14b: gerechtshoven, productie-aantal versus instroom (percentage), 2008

Productgroepen bij gerechtshoven	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Civil recht	113%	92%	103%	109%	88%	102%	104%
Belastingrecht	58%	96%	74%	96%	115%	80%	103%
Strafrecht	93%	98%	99%	97%	91%	96%	98%
Totaal	94%	96%	99%	100%	91%	97%	100%

Tabel 15b: gerechtshoven, gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief, 2008

Productgroepen bij gerechtshoven	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Rechterlijk ambtenaren (rechters)							
Civil recht	102	113	102	96	100	102	
Belastingrecht	101	85	104	63	51	81	
Strafrecht	105	105	84	93	90	95	
Gerechtsambtenaren (ondersteuning)							
Civil recht	81	60	61	66	62	66	
Belastingrecht	171	100	83	98	63	108	
Strafrecht	90	75	58	63	69	71	

Tabel 16b: gerechtshoven arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen, 2008

	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Arbeidsproductiviteit	1.114	1.201	1.372	1.291	1.374	1.254	1.078
Financieel resultaat als percentage van omzet	-1,0%	0,6%	-1,2%	0,4%	-2,1%	-0,5%	-3,0%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	0,3%	2,5%	0,7%	2,1%	-2,1%	1,0%	1,9%

Tabel 17b: gerechtshoven, arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie, 2008

	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Ziekteverzuim							
Verzuimpercentage rechters (RA)	1,7%	4,0%	1,9%	1,6%	1,5%	2,2%	3,2%
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	6,8%	3,8%	5,6%	6,3%	4,7%	5,6%	6,1%
Aandeel rechters							
Percentage rechters op totaal personeel	29%	37%	38%	35%	36%	34%	36%
Permanente educatie							
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	58%	80%	68%	25%	38%	55%	n.b.
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	77%	72%	79%	26%	36%	60%	n.b.

Tabel 18b: gerechtshoven, man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Rechterlijk ambtenaren (rechters)							
% vrouwen	39%	37%	38%	45%	27%	39%	37%
% mannen	61%	63%	62%	55%	73%	61%	63%
Gerechtsambtenaren (ondersteuning)							
% tot en met 39 jaar	0%	7%	0%	1%	0%	2%	1%
% 40 tot en met 49 jaar	31%	30%	25%	24%	37%	28%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	40%	46%	50%	52%	46%	47%	46%
% 60 jaar en ouder	29%	17%	25%	24%	17%	23%	28%
% vrouwen	68%	73%	69%	66%	74%	70%	67%
% mannen	32%	27%	31%	34%	26%	30%	33%
% tot en met 39 jaar	52%	55%	58%	48%	56%	53%	54%
% 40 tot en met 49 jaar	25%	28%	22%	28%	31%	26%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	18%	16%	16%	21%	12%	17%	18%
% 60 jaar en ouder	5%	1%	4%	3%	1%	3%	3%

Tabel 19b: gerechtshoven, mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken, 2008

	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	totaal hoven	
						2008	2007
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	49‰	61‰	61‰	77‰	77‰	63‰	57‰
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	6‰	16‰	20‰	12‰	4‰	12‰	14‰
Percentage (deels) geslaagde mediations	26%	48%	32%	40%	29%	37%	32%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	18,3	28,5	14,7	38,2	34,0	25,3	17,8
Percentage gehonoreerde klachten	8%	26%	11%	12%	0%	12%	13%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	2	1	1	0	4	1

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

Tabel 20b: gerechtshoven, uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten), 2007

Jaar van uitvoering onderzoek	Amst	Arnh	sGrav	sHert	Leeuw	norm gemiddeld	
	2007	2007	2007	2007	2007		
(Zeer) tevreden rechtszoekenden							
Deskundigheid van de rechter	84%	93%	83%	86%	90%	>75%	87%
Begrijpelijkheid van het besprokene	53%	89%	69%	90%	91%	>70%	78%
Uitleg / motivering van de beslissing	67%	90%	69%	90%	88%	>70%	81%
Onpartijdigheid van de rechter	79%	83%	86%	87%	87%	>70%	84%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	83%	86%	68%	85%	88%	>85%	82%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	79%	86%	70%	89%	90%	>80%	83%
Inleven van de rechter in de situatie	70%	74%	55%	72%	67%	>70%	68%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	50%	32%	26%	30%	33%		34%
Gemiddelde rechtszoekenden	71%	79%	66%	79%	79%		75%
(Zeer) tevreden professionals							
Deskundigheid van de rechter	81%	84%	87%	83%	78%	>75%	83%
Rechtseenheid van de beslissingen	51%	54%	45%	54%	53%	>45%	51%
Uitleg / motivering van de beslissing	66%	65%	59%	68%	60%	>65%	64%
Leesbaarheid van de beslissing	83%	85%	85%	81%	82%	>75%	83%
Onpartijdigheid van de rechter	73%	76%	74%	75%	81%	>75%	76%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	70%	80%	74%	77%	80%	>75%	76%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	70%	75%	73%	72%	79%	>75%	74%
Inleven van de rechter in de situatie	57%	63%	57%	62%	61%	>60%	60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	24%	35%	25%	22%	25%		26%
Gemiddelde rechtszoekenden	64%	69%	64%	66%	67%		66%

Kengetallen 2008 Rechtbank Alkmaar

De rechtbank Alkmaar startte 2008 met een begroot tekort van een half miljoen euro. Uiteindelijk is er een verlies gerealiseerd van ruim zestigduizend euro. Er is bezuinigd op de personele kosten en er zijn meer kantonzaken afgehandeld dan gepland. In 2008 zijn er net zoveel zaken afgehandeld als ingestroomd. De doorlooptijden in Alkmaar lagen rond het landelijk gemiddelde.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank Alkmaar heeft in 2005 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele partners (zoals officieren van justitie en advocaten) en rechtzoekende burgers. Op bijna alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek scoort de rechtbank Alkmaar rond of boven de landelijke doelstellingen.

De tevredenheid van professionele klanten over de motivering van de beslissing en de tevredenheid van rechtzoekenden over de procedureduur lagen onder de landelijke doelstellingen. De rechtbank besteedde aandacht aan een betere motivering door in 2007 te starten met het uitgebreider motiveren van strafvonnissen (conform het Promisemodel). In 2008 is dit verder uitgebreid.

In 2006 is het project “Naar een begrijpelijke rechtsgang” van start gegaan. Elke sector heeft verbeteringen in haar processen doorgevoerd zodat het doen en laten (waaronder ook de duur van de procedures) van de rechtbank voor rechtzoekenden begrijpelijker wordt. Het project is in 2008 afgerond.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De gemiddelde duur van de gerechtelijke procedures ligt in vrijwel alle zaakscategorieën onder of rondom het gemiddelde. Ten opzichte van 2007 is in een aantal zaakscategorieën de doorlooptijd gestegen, dit betrof de handelszaken met verweer, de uit te werken appellen, de handelszaken met verweer bij Kanton en de bodemzaken bestuursrecht. De hogere doorlooptijd in het bestuursrecht werd veroorzaakt door een lagere personele bezetting, wat leidde tot enige voorraadvorming. In de gemiddelde doorlooptijd van de kanton handelszaken is het effect van de Dexiazaken zichtbaar. In 2008

is een groot deel van deze zaken uitgestroomd, nadat zij langere tijd waren aangehouden.

De MK-strafzaken hebben een hoger dan gemiddelde doorlooptijd omdat relatief veel zaken op zitting worden aangehouden onder meer omdat rapportages van deskundigen niet gereed zijn, of omdat de door het OM aangeleverde zaken niet zittingsrijp blijken te zijn. Door de invoering van regiezittingen en meer invloed op de appointering nam de doorlooptijd in 2008 af.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het MK-percentages in strafzaken lag in 2008 op 11%. Dit is conform de doelstelling voor 2008 van de rechtbank zelf. Eind 2007 zijn met het OM afspraken gemaakt om het aandeel meervoudig te behandelen zaken te verhogen. Dit heeft in 2008 tot een stijging van het MK-aandeel geleid.

In de civiele handelszaken lag het aandeel meervoudig behandelde zaken onder de landelijke norm en de doelstelling voor 2008 van de rechtbank zelf. Er zijn criteria opgesteld welke zaken voor meervoudige behandeling in aanmerking komen. In 2008 waren er te weinig zaken die aan deze criteria voldeden. De sector waarborgt haar kwaliteit doordat in elke handelszaak op tegenspraak het dossier en het vonnis worden meegelezen.

Het MK-aandeel bij bestuurszaken is ten opzichte van 2007 sterk gestegen van 2% naar 8%. In 2007 heeft de bestuurssector beleid geformuleerd dat er toe moest leiden dat het MK-aandeel toenam.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In totaal deed de rechtbank meer zaken af dan was afgesproken, vooral door de hogere productie bij Kanton als gevolg van een hogere instroom.

Een sterke daling van het aantal schuldsaneringsverzoeken, door een wetswijziging in de WSNP, veroorzaakte dat in het civiele recht minder zaken zijn afgedaan dan was afgesproken.

In het belastingrecht zijn minder zaken afgedaan dan was afgesproken, doordat de instroomtoename later dan verwacht tot een uitstroomtoename leidde. De uitstroom van veel van de in 2008 ingestroomde zaken vindt pas in 2009 plaats.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gemiddelde zaakszwaarte in Alkmaar lag onder de afspraak door een lagere zaakszwaarte van kantonzaken, civiele zaken en belastingzaken. Bij kanton kwam dat door een toename van lichtere categorieën zaken, zoals de beheerszaken en de vorderingen dwangmiddel in Mulderzaken. De gemiddelde zaakszwaarte bij civiele zaken was lager dan afgesproken door een sterke daling in de instroom van schuldsaneringen, één van de zwaardere categorieën zaken, en een hogere dan verwachte instroom van lichte zaken zoals kinderzaken.

De zwaarte van belastingzaken was lager dan afgesproken door de instroomtoename. In zo'n situatie ontstaat eerst een uitstroomtoename van lichtere zaakscategorieën met een relatief korte doorlooptijd.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

Vrijwel alle gerealiseerde uurtarieven lagen boven de landelijk vastgestelde. Voor civiel- en belastingrecht was het aantal zaken per FTE lager dan gemiddeld. Bij civiel is dat vooral veroorzaakt door de dalende instroom van schuldsaneringen en bij belastingrecht omdat de verwachte toename van de uitstroom pas later op gang is gekomen.

De arbeidsproductiviteit van de rechtbank is ten opzichte van 2007, naast allerlei kwaliteitsinspanningen, iets toegenomen.

Rechtbank Alkmaar behaalde in 2008 een negatief

resultaat van € 63.000. De rechtbank was 2008 ingegaan met een begroot tekort van € 520.000. Door te bezuinigen op personele kosten en het realiseren van meerproductie bij de productgroep Kanton kon het verlies worden beperkt. Door het verlies is het eigen vermogen afgenomen.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim is in 2008 ten opzichte van 2007 gestegen. Om dit terug te brengen naar het niveau van 2007 worden in 2009 cursussen over ziekteverzuim georganiseerd en wordt gestuurd op het voorkomen van frequent verzuim. Hoewel in totaal genoeg uren aan permanente educatie worden besteed, halen nog niet alle rechters en juridische medewerkers de norm.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Ten opzichte van 2007 heeft de rechtbank minder uitspraken gepubliceerd op rechtspraak.nl. In 2009 wil de rechtbank minimaal weer hetzelfde aantal uitspraken publiceren als in 2007; daartoe zal actie worden ondernomen.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde werden er naar verhouding meer zaken doorverwezen voor mediation. Het slagingspercentage lag hoger dan landelijk gemiddeld.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Het aantal klachten is ten opzichte van 2007 gedaald. Het percentage gehonoreerde klachten lag ten opzichte van 2007 hoger. De zes gehonoreerde klachten hadden betrekking op de bejegening, administratieve fouten en de duur van de procedure. De gegronde klachten leidden tot het treffen van maatregelen, die hoofdzakelijk liggen in de sfeer van het bijstellen of aanscherpen van instructies. In 2008 zijn geen wrakingsverzoeken gehonoreerd.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:				
Deskundigheid van de rechter	87%	> 75%	80%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	46%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	91%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	82%	> 70%	56%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	87%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	88%	> 70%	73%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	88%	> 85%	76%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	89%	> 80%	77%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	78%	> 70%	60%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	43%	> 50% ¹	42%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^a aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	58	60	62	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	8	8	7	8
Scheidingszaak	14	16	14	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	6	8	6	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	22	22	23	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	42	46	47	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	n.v.t.	33	n.v.t.	30
Belastingzaak	67	53	48	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	19	12	17	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	17	19	20	17
Politierechterzaak (incl. economische)	4	5	4	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	4	5	4	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	42	43	41	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	17	16	20	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	4	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	10	9	15	16
Familiezaak	4	5	6	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	6	6	6	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^a aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	11%	11%	15%
Civiele handelszaak	1%	5%	10%
Familiezaak	4%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	8%	8%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	n.v.t.	n.v.t.	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	103%	96%	96%	100%	100%	101%
Bestuursrecht	81%	99%	95%	90%	96%	101%
Vreemdelingenkamer	n.v.t.	n.v.t.	74%	n.v.t.	n.v.t.	98%
Belastingrecht	133%	86%	110%	161%	68%	100%
Strafrecht	95%	98%	99%	94%	99%	99%
Kantonzaken	106%	115%	112%	98%	101%	101%
Totaal	103%	109%	106%	98%	100%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,2	94%	7,7	94%
Bestuursrecht	18,7	97%	18,2	98%
Vreemdelingenkamer	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingrecht	13,3	108%	8,0	63%
Strafrecht	4,5	81%	6,3	101%
Kantonzaken	1,4	91%	1,1	92%
Totaal	4,0	87%	3,5	87%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	112	114%	113%	72	111%	105%
Bestuursrecht	94	95%	97%	64	104%	102%
Vreemdelingenkamer	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingrecht	96	170%	166%	58	81%	95%
Strafrecht	107	104%	92%	79	114%	102%
Kantonzaken	103	101%	109%	63	106%	104%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.091	1.145	1.095	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-3,4%	-1,8%	-0,4%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	1,1%	2,2%	0,7%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008		
Ziekteverzuim: rechters (RA)	3,3%	3,3%	3,7%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	4,7%	5,2%	5,6%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	22%	23%	23%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	66%	86%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	42%	77%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	61%	53%	72%	67%
% mannen	39%	47%	28%	33%
% tot en met 39 jaar	20%	21%	48%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	45%	38%	30%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	27%	29%	20%	17%
% 60 jaar en ouder	8%	12%	2%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	12%	8%	9%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	10%	9%	11%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	29%	43%	54%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	3,7	3,7	2,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	26%	18%	35%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	0	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Almelo

In 2008 heeft de rechtbank Almelo 59.310 zaken afgehandeld; 9% meer dan in 2007. De productie-afpraak met de Raad voor de rechtspraak is met 3% overtroffen. Deze meerproductie is vooral terug te vinden bij kanton: meer handelszaken en strafzaken. Doordat ook de kosten lager waren dan begroot heeft de rechtbank het jaar afgesloten met een groot positief financieel resultaat (4,9% van de omzet). Deze positieve productieresultaten zijn tot stand gekomen bij een bovengemiddelde productiviteit.

De doorlooptijden van de procedures zijn, op enkele uitzonderingen na, korter dan het landelijke gemiddelde.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Rechtbank Almelo heeft in 2005 een klantwaarderingsonderzoek laten uitvoeren onder professionele partners (zoals officieren van justitie en advocaten) en rechtzoekende burgers. De rechtbank scoorde op alle kengetallen uit dit onderzoek vrijwel gelijk aan of boven de geformuleerde landelijke doelstellingen.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

Bij vrijwel alle zaakscategorieën heeft de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedures onder of rond het landelijke gemiddelde gelegen.

De algemene tevredenheid van professionele partners over de doorlooptijden sluit bij dit positieve beeld aan. Rechtzoekenden waren in het onderzoek uit 2005 echter minder positief.

De lengte van procedures bij de kinderrechter strafzaken was relatief lang ten opzichte van het landelijk beeld: soms werd aangehouden om wijziging in het gedrag te kunnen beoordelen. Daarnaast heeft de rechtbank ruimte gecreëerd op de kindersitzingen, zodat deze zaken sneller weer op zitting aangebracht konden worden.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het aandeel MK-zaken in 2008 was vrijwel gelijk aan de doelstelling voor 2008. Het lag nog wel onder de toekomstige norm (2010) door het ontbreken van voldoende geschikte zaken voor meervoudige behandeling.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 heeft de rechtbank Almelo 59.310 zaken afgehandeld; 9% meer dan in 2007 (54.441 zaken). Dat lag 3% boven de bestuursafpraak. Vooral in de sector kanton zijn meer zaken afgehandeld als gevolg van het toegenomen aanbod.

Om de tegenvallende instroom bij vreemdelingszaken op te vangen is met een andere rechtbank afgesproken extra vreemdelingszaken van een bijzondere categorie (Dublinzaken) over te nemen. Er is bij vreemdelingszaken een hogere voorraad zaken ontstaan doordat zaken werden aangehouden in afwachting van een procedure bij het Europese hof.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak lag, met uitzondering van vreemdelingenrecht en belastingrecht, dicht bij de afspraak. Bij vreemdelingenrecht zijn in de loop van 2008 meer lichte zaken naar de rechtbank gehaald om tegenvallende instroom van andere vreemdelingszaken op te vangen. Bij belastingrecht ging het om een zeer laag volume zodat een kleine verschuiving grote afwijkingen gaf.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De rechtbank heeft een hogere arbeidsproductiviteit dan het landelijke gemiddelde. De kosten zijn laag geweest, waardoor het financieel resultaat in 2008 zeer positief is uitgevallen (4,9% van de omzet). Het eigen vermogen is met 7% ruim hoger dan landelijke gemiddelde geëindigd.

Uurtarieven van rechters en ondersteuning hebben alleen bij bestuursrecht en vreemdelingenkamer boven het landelijke gemiddelde gelegen.

Deze tarieven zijn echter ten opzichte van eerdere jaren dalende. De sector maakt een verbeteringslag door, waarvan de resultaten zowel financieel als bij de productie te zien zijn geweest.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim was bij rechters ruim lager dan en bij gerechtsambtenaren gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Het aandeel rechters ten opzichte van het totale personeel is iets hoger dan het landelijke gemiddelde geweest. Het percentage vrouwen onder de rechters (36%) was behoorlijk lager dan het percentage vrouwen bij de ondersteuning (56%). Het percentage vrouwen bij zowel rechters als ondersteuning was ook lager dan het landelijk gemiddelde. Hierop is geen beleid gevoerd.

De rechtbank heeft een relatief oud personeelsbestand ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Bij de rechters is een kwart in de leeftijd 60 jaar en ouder. Dit verschil zal komend jaar kleiner worden.

Er is ruim aan de doelstelling voor 2008 voldaan voor permanente educatie.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft ruim 60% meer uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan vorig jaar en heeft daarmee verhoudingsgewijs iets meer uitspraken gepubliceerd dan landelijk.

Het aantal doorverwijzingen naar mediation heeft onder het landelijke gemiddelde gelegen. Zowel bij kanton als bij familiezaken (civiel) waren de aantallen lager dan in 2007.

Een hoger mediationaandeel is wel getracht te bereiken maar dit bleek lastig als de rechtzoekende in ieder geval een uitspraak van de rechter wenst. De rechters hebben veelal geprobeerd de partijen al bij elkaar te krijgen door comparitie en schikking vóór mogelijke doorverwijzing naar mediation.

De mogelijkheid om mediation verder te stimuleren dient zich binnen familierecht aan bij doorverwijzing naar mediation tijdens schorsing. Met dit laatste loopt rechtbank Almelo voorop. Ook de komende verhoging van de bevoegdheidsgrens binnen kanton biedt nieuwe mogelijkheden voor mediation.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Er zijn in 2008 twee gehonoreerde wrakingen geweest. Eén hiervan betrof een berusting waarbij de rechter aangaf zich niet te verzetten tegen de wraking wegens bevooroordeeling. De andere zaak betrof een vermoeden van partijdigheid omdat een rechter in een ver verleden eerder bij de zaak betrokken was geweest.

Het aantal klachten (23) heeft hoger gelegen dan in 2007, maar het aantal gegronde klachten (drie stuks) was lager. De helft van de ingekomen klachten ging over rechterlijke beslissingen en deze zijn niet-ontvankelijk. Toch is ook aan de inhoud van deze klachten aandacht besteed, omdat zij belangrijke informatie opleveren over de manier waarop rechterlijk handelen is overgekomen op de rechtzoekende. Dat geldt ook (specifiek) voor de klachten over bejegening. Bij vier administratieve fouten zijn intern maatregelen genomen. Hieronder vielen de drie gegronde verklaarde klachten.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	82%	> 75%	78%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	49%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	83%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	94%	> 70%	57%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	89%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	79%	> 70%	76%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	92%	> 85%	72%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	87%	> 80%	73%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	71%	> 70%	58%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	41%	> 50% ¹	66%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	51	60	54	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	7	8	7	8
Scheidingszaak	12	16	13	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	6	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	15	22	18	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	43	46	42	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	26	33	18	30
Belastingzaak	30	53	24	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	16	12	20	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	11	19	11	17
Politierechterzaak (incl. economische)	5	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	5	5	9	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	51	43	46	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	13	16	14	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	8	9	11	16
Familiezaak	2	5	2	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	4	6	4	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	11%	11%	15%
Civiele handelszaak	8%	8%	10%
Familiezaak	0%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	7%	6%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	1%	2%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	107%	100%	96%	99%	101%	101%
Bestuursrecht	99%	97%	95%	115%	108%	101%
Vreemdelingenkamer	83%	79%	74%	118%	79%	98%
Belastingrecht	88%	454%	110%	88%	101%	100%
Strafrecht	91%	99%	99%	96%	101%	99%
Kantonzaken	100%	106%	112%	100%	100%	101%
Totaal	99%	103%	106%	100%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,4	98%	7,7	103%
Bestuursrecht	19,9	101%	18,7	103%
Vreemdelingenkamer	7,7	117%	6,3	92%
Belastingrecht	9,6	90%	9,2	72%
Strafrecht	5,1	92%	6,0	99%
Kantonzaken	1,2	97%	1,2	96%
Totaal	3,8	98%	3,4	97%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	104	105%	105%	53	80%	76%
Bestuursrecht	105	106%	109%	69	112%	110%
Vreemdelingenkamer	145	151%	124%	91	139%	112%
Belastingrecht	34	60%	59%	18	26%	30%
Strafrecht	102	98%	88%	74	107%	96%
Kantonzaken	93	91%	99%	47	79%	78%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.267	1.145	1.307	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	2,6%	-1,8%	4,9%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	7,3%	2,2%	7,0%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,4%	3,3%	1,6%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,4%	5,2%	4,9%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	24%	23%	26%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	65%	27%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	59%	27%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	36%	53%	56%	67%
% mannen	64%	47%	44%	33%
% tot en met 39 jaar	15%	21%	41%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	36%	38%	29%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	25%	29%	28%	17%
% 60 jaar en ouder	24%	12%	2%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	9%	8%	14%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	5%	9%	3%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	52%	43%	47%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	2,4	3,7	3,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	31%	18%	13%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	2	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Amsterdam

De rechtbank Amsterdam heeft in 2008 211.110 zaken afgedaan; in 2007 waren dat er 205.971. Er zijn meer zaken afgedaan dan er zijn ingestroomd. De rechtbank sluit het jaar 2008 af met een positief resultaat van € 1,3 miljoen. Voortdurende aandacht voor het ziekteverzuim heeft in 2008 geresulteerd in een daling van dit verzuim. Het gemiddelde ziekteverzuim bij de rechters daalde naar 3,3% en bij het overige personeel naar 4,6% (in 2007 was het percentage 3,9 respectievelijk 5,2). De resultaten van het gehouden klantwaarderingsonderzoek liggen bij de professionele partners rond het landelijk gemiddelde en bij rechtzoekenden geregeld ook duidelijk daarboven.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank Amsterdam heeft in de periode van oktober 2007 tot en met januari 2008 een klantwaarderingsonderzoek laten uitvoeren. De rechtbank scoort bij de professionele partners rond het landelijk gemiddelde en bij rechtzoekenden geregeld ook duidelijk daarboven. Beide groepen zijn tevreden over de bejegening door de rechters en de behulpzaamheid van de medewerkers. Minder tevreden zijn ze over de wachttijden in brede zin (tijdigheid aanvang zittingen, informatie over de wachttijd, faciliteiten wachtruimte). De rechtbank is in 2008 gestart met de verbeteracties die uit het klantwaarderingsonderzoek voortvloeiden. In het jaarplan 2009 zijn de doelstellingen opgenomen van de rechtbank ten aanzien van de benoemde verbeterpunten.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

De meeste gerealiseerde doorlooptijden civiel recht lagen in 2008 op het niveau van 2007. De doorlooptijd van bestuurszaken daalde van 79 weken in 2007 naar 62 weken in 2008, terwijl er tegelijkertijd veel oude zaken uit de voorraad zijn weggewerkt. Het effect van de procesversneling is groter geweest dan het effect van de afdoening van oudere zaken. De doorlooptijd van bestuur ligt thans 16 weken boven het landelijke gemiddelde van 46 weken. De doorlooptijd van de zwaardere zaken binnen

kanton is toegenomen in 2008. De doorlooptijd van de arbeids- of handelszaak met verweer en enquête/descente/pleidooi is opgelopen van een jaar naar ruim anderhalf jaar. De belangrijkste verklaring voor deze toename is dat het modelmatig en snel af kunnen doen van effectenlease-zaken niet heeft kunnen plaatsvinden, omdat de jurisprudentieontwikkeling zich onvoldoende snel heeft ontwikkeld. De relevante uitspraken van het gerechtshof en de Hoge Raad laten veel langer op zich wachten dan was voorzien. Wanneer de effectenlease-zaken uit de meting worden gefilterd dan is de gemiddelde doorlooptijd ongeveer een jaar.

De gemiddelde doorlooptijd voor de handelszaken met verweer zonder enquête/descente/pleidooi in de sector kanton is in 2008, onder invloed van dezelfde ontwikkeling, toegenomen van 24 tot 45 weken. De effectenlease-zaken niet meegerekend was de doorlooptijd gemiddeld 18 weken. De doorlooptijd van het uitwerken van de appellaten in MK-strafzaken is aanzienlijk gedaald in 2008. Van 31 weken in 2007 tot 18 weken in 2008.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het aandeel MK-zaken in handelszaken op tegenspraak van 5% lag boven de doelstelling voor 2008. Het percentage bestuurszaken dat meervoudig is afgedaan was in 2008 9%.

Binnen de sector strafrecht daalde het percentage van 11% naar 10%. Dat het MK-aandeel beneden de norm ligt houdt verband met het geringere aanbod van MK-zaken. Ook het feit dat veel zittingscapaciteit is ingezet voor mega-zaken en mini-mega-zaken is hierop van invloed geweest.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

Evenals in 2007 deed de rechtbank Amsterdam 101% van de instroom af. In alle sectoren, met uitzondering van de sector strafrecht, zijn meer

zaken afgedaan dan er zijn ingestroomd. De uitstroom in 2008 lag 2% onder de bestuursafpraak zoals deze met de Raad voor de rechtspraak is gemaakt. Alleen de sector kanton heeft de bestuursafpraak op aantallen gerealiseerd.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden. De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak lag voor civiel op en voor bestuur boven de afspraak. Bij de overige sectoren kwam de gerealiseerde werklust onder de afspraak uit. Er zijn in 2008 verhoudingsgewijs meer lichtere zaken afgedaan dan vooraf verwacht. Dit ligt voornamelijk aan het aanbod van lichtere zaken in de instroom van kanton en het lagere aandeel van MK-zaken binnen straf.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De arbeidsproductiviteit daalde licht en bleef daarmee onder het landelijk gemiddelde. De inspanningen om de kwaliteit te verhogen waren van invloed op de arbeidsproductiviteit. Voor permanente educatie is er rechtbankbreed binnen de groep rechterlijke ambtenaren 9.723 uur uitgetrokken en binnen de groep gerechtsambtenaren 11.559 uur.

De gemiddelde bezetting is in 2008 met 66,6 fte toegenomen tot 879,5 fte.

Door sturing op de kosten is het financiële resultaat over 2008 € 1,3 miljoen en is het eigen vermogen in stand gebleven.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Voortdurende aandacht voor het ziekteverzuim heeft in 2008 geresulteerd in een daling van dit verzuim. Het gemiddelde ziekteverzuim bij de rechters daalde naar 3,3% en bij het overige personeel naar 4,6%.

Het percentage rechters op het totaal aan personeel was in 2008 24% en nagenoeg gelijk aan 2007.

In de rechtbank Amsterdam werken er meer vrouwelijke dan mannelijke rechters. De verhouding is 57% om 43%. Bij de ondersteuning is de verhouding zelfs 2/3 vrouw ten opzichte van 1/3 man.

Bijna 75% van de rechterlijke ambtenaren en de gerechtsambtenaren heeft in 2008 de 2009-norm voor permanente educatie van 30 uur gehaald.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Relatief gezien lag het aantal op rechtspraak.nl gepubliceerde uitspraken onder het landelijk niveau van 2008. Wel is het fors toegenomen van 657 gepubliceerde uitspraken in 2007 tot 986 in 2008. Het aantal doorverwijzingen naar mediation lag onder het landelijke gemiddelde. Een verklarende factor is dat de sector bestuursrecht van de rechtbank Amsterdam geen belastingzaken behandelt, terwijl het aantal doorverwijzingen naar mediation in deze zaakscategorie zeer hoog is. Het slagingspercentage van de doorverwezen zaken naar mediation is in 2008 toegenomen van 37% tot 46%.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Het aantal gehonoreerde wrakingen was in 2008 vier. Het aantal ingediende klachten is in 2008 toegenomen van 80 naar 103. Van die klachten zijn er 23 gegrond verklaard (22%).

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2008	norm	2008	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:				
Deskundigheid van de rechter	87%	> 75%	78%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	n.b.	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	86%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	85%	> 70%	63%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	85%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	86%	> 70%	74%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	85%	> 85%	76%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	82%	> 80%	74%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	65%	> 70%	61%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	51%	> 50% ¹	27%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	71	60	68	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	9	8	7	8
Scheidingszaak	12	16	13	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	9	8	10	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	27	22	29	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	79	46	62	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	40	33	40	30
Belastingzaak	n.v.t.	53	n.v.t.	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	18	12	20	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	31	19	18	17
Politierechterzaak (incl. economische)	5	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	6	5	7	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	52	43	80	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	24	16	45	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	16	9	16	16
Familiezaak	10	5	9	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	5	6	5	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	10%	12%	15%
Civiele handelszaak	5%	4%	10%
Familiezaak	0%	1%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	9%	10%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	8%	10%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	100%	96%	96%	99%	102%	101%
Bestuursrecht	95%	95%	95%	118%	118%	101%
Vreemdelingenkamer	90%	72%	74%	114%	102%	98%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	110%	n.v.t.	n.v.t.	100%
Strafrecht	96%	92%	99%	97%	98%	99%
Kantonzaken	98%	101%	112%	100%	101%	101%
Totaal	98%	98%	106%	101%	101%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	7,9	90%	7,4	99%
Bestuursrecht	18,1	92%	18,7	103%
Vreemdelingenkamer	7,1	101%	7,2	96%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Strafrecht	4,7	85%	5,2	90%
Kantonzaken	1,2	92%	1,4	93%
Totaal	3,4	90%	3,4	92%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	97	99%	99%	61	93%	88%
Bestuursrecht	108	109%	111%	47	76%	74%
Vreemdelingenkamer	135	141%	116%	101	155%	124%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Strafrecht	145	140%	125%	97	139%	125%
Kantonzaken	91	89%	96%	70	117%	115%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1063	1.145	1.021	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	0,3%	-1,8%	2,4%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	1,3%	2,2%	4,5%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afpraak		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008		
Ziekteverzuim: rechters (RA)	5,4%	3,3%	3,3%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	8,1%	5,2%	4,6%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	24%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	73%	79%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	74%	85%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	57%	53%	62%	67%
% mannen	43%	47%	38%	33%
% tot en met 39 jaar	24%	21%	57%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	40%	38%	27%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	23%	29%	13%	17%
% 60 jaar en ouder	13%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	6%	8%	8%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	6%	9%	5%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	42%	43%	46%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	3,9	3,7	4,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	19%	18%	22%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	3	16	4	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Amsterdam

Kengetallen 2008 Rechtbank Arnhem

De rechtbank kon in 2008 het zaaksaanbod zonder noemenswaardige achterstanden verwerken. De instroom bleef achter bij de verwachtingen. Hierdoor kon de rechtbank de afgesproken gewogen productie niet helemaal realiseren. Door kostenbeheersing is het jaar toch met een positief resultaat van bijna € 0,75 mln. afgesloten. De lengte van de procedures was in Arnhem relatief kort.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank heeft in 2006 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren. Op vrijwel alle punten scoort de rechtbank Arnhem rond of boven de norm en in een aantal gevallen zelfs duidelijk boven de norm. Alleen de tevredenheid van professionele klanten over de motivering van de beslissing was aan de lage kant.

In 2007 zijn verbeterplannen opgesteld naar aanleiding van de resultaten van het KWO.

De verbeteracties zijn uitgevoerd en de resultaten zijn teruggekoppeld aan de deelnemers via een brochure en de website. In 2008 hebben de meeste sectoren een klantendag of klantenpanel georganiseerd. Deze waren een groot succes.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De doorlooptijden waren over het algemeen relatief kort vergeleken met de landelijke gemiddelden. De doorlooptijd van de categorie "handelzaak met verweer" lag ruim onder het landelijke gemiddelde en 2 weken lager dan in 2007. Doordat de instroom is achtergebleven bij de afspraak, kon de instroom sneller worden verwerkt.

De doorlooptijd van de categorie "overige familiezaken" (bijv. adoptie) lag 3 weken boven het landelijke gemiddelde. T.o.v. vorig jaar is de doorlooptijd in deze categorie 2 weken gestegen. Belangrijkste reden voor de achterstand is onderbezetting.

De doorlooptijden op het gebied bestuursrecht liggen ruim onder de landelijke gemiddelden.

In vergelijking met vorig jaar is er een forse daling te zien bij vreemdelingenzaken. Reden hiervoor is ook dat de instroom sterk is achtergebleven, waardoor zaken sneller konden worden verwerkt.

De relatief korte duur van belastingzaken liep licht op. Enerzijds doordat de instroom hoger is geweest dan vooraf gepland. Anderzijds door een bezettingsprobleem bij de rechters.

Het "Uitwerken MK-strafvonnissen" gebeurt 3 weken sneller dan het landelijke gemiddelde. T.o.v. vorig jaar is deze doorlooptijd met 3 weken afgenomen, doordat dit proces beter is ingericht. Bij de productgroep kantonzaken scoort de categorie "arbeidszaak- of handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente" ruim onder het landelijke gemiddelde. T.o.v. vorig jaar is deze doorlooptijd met 7 weken afgenomen. Dit komt doordat de werkprocessen zijn geüniformeerd.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het percentage MK-zaken lag bij de rijksbelastingzaken boven de norm van 2010. In het werkproces wordt bewust gestuurd op het meervoudig afdoen van zaken.

Bij strafzaken, civiele handelszaken, familiezaken, reguliere bestuurszaken en vreemdelingenzaken lag de realisatie onder de norm van 2010. De redenen hiervan zijn divers van aard. In algemene zin kan worden gesteld dat vaak voor MK-behandeling geschikte zaken ontbreken.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

De productie van de productgroepen kantonzaken en belastingrecht is in vergelijking met de afspraak hoog. Dit is het gevolg van het afdoen van een grote instroom van zaken (nasalariszaken, respectievelijk WOZ-zaken).

Bij de productgroepen civiel, bestuur regulier, vreemdelingen en straf is de afspraak niet gehaald. Bij vreemdelingenzaken en civiel komt dit voornamelijk door een lagere instroom dan verwacht. Het aantal strafzaken, tenslotte, bleef achter omdat het OM te weinig zaken aandroeg en omdat de kwaliteit van de aangeleverde strafzaken vaak niet

goed was. Ook was er relatief veel zittingscapaciteit voor megazaken nodig en werden zaken vaker dan gewenst aangehouden.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

Opvallend is dat vooral de bestuursrechterlijke productgroepen allen verhoudingsgewijs meer "lichtere" zaken hebben afgedaan dan vooraf gepland. Bij nader inzien was hier het aandeel eenvoudige zaken in de totale productie hoger dan verwacht.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De rechtbank is haar productiviteitsafspraken in 2008 op totaalniveau nagekomen. Mede door de investeringen in kwaliteit is de productiviteit wel licht afgenomen.

Tussen de productgroepen zijn verschillen te zien. Deze worden verklaard door het efficiënt kunnen afdoen van zaken (bijvoorbeeld kanton), of doordat tegenover een daling in de instroom geen gelijkmatige daling van de kosten stond (bestuur en civiel).

In algemene zin hebben de relatief lage overheadkosten een positieve invloed op de productiviteit. Het arbeidsproductiviteitscijfer is ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Door een positief financieel resultaat bleef de maximaal toegestane vermogenspositie in stand.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim van rechters was 2,5% (landelijk 3,1%) en van ondersteuning 5,8% (landelijk 5,0%).

72% van de rechters en 63% van de juridisch

medewerkers heeft de norm van de permanente educatie gerealiseerd. Dit komt overeen met de landelijke gemiddelden.

Van de rechters is 56% vrouw, van de ondersteuning 66%. Dit komt nagenoeg overeen met de landelijke gemiddelden.

Het ondersteunend personeel is relatief jong: 52% is jonger dan 40 jaar en 31% is tussen de 39 en 50 jaar. Bij de rechters is de leeftijdsopbouw evenwichtiger: het merendeel (69%) is tussen de 39 en 60 jaar.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

In 2008 zijn 855 uitspraken gepubliceerd. Dit is 15 op elke duizend uitspraken in relevante zaakscategorieën. Dat is meer dan het landelijke gemiddelde van 12 promille. Het is wel gedaald ten opzichte van 2007.

11 promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën is doorverwezen naar mediation. Dat is boven het landelijke gemiddelde van 9 promille. Van de mediations slaagde 54% (landelijke gemiddelde 52%). Vorig jaar was er een slagingspercentage van 61.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 werden 24 klachten ingediend (27 klachten in 2007). Hiervan werden er 5 gegrond verklaard (9 in 2007). In 2008 kwamen minder klachten binnen. De rechtbank heeft in 2008 ruim 2 klachten per 10.000 afgehandelde rechtszaken binnengekregen. Dat is ruim onder het landelijke gemiddelde. In 2008 zijn 5 wrakingsverzoeken gehonoreerd; in 2007 waren er geen gehonoreerde wrakingsverzoeken.

De gehonoreerde wrakingsverzoeken zijn achteraf uitvoerig geanalyseerd en indien van toepassing zijn verbeteringen in de interne procedures aangebracht.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2006	norm	2006	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2006	norm	2006	norm
Deskundigheid van de rechter	84%	> 75%	79%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	45%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	94%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	76%	> 70%	58%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	84%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	79%	> 70%	79%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	84%	> 85%	77%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	76%	> 80%	78%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	63%	> 70%	58%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	46%	> 50% ¹	41%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	55	60	53	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	8	8	7	8
Scheidingszaak	14	16	14	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	8	8	8	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	24	22	26	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	38	46	37	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	22	33	17	30
Belastingzaak	42	53	44	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	14	12	16	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	17	19	14	17
Politierichterzaak (incl. economische)	5	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	7	5	6	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	48	43	41	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	16	16	15	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	8	9	10	16
Familiezaak	4	5	4	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	6	6	8	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	12%	10%	15%
Civiele handelszaak	5%	10%	10%
Familiezaak	0%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	8%	7%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	6%	5%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	36%	22%	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	97%	93%	96%	102%	102%	101%
Bestuursrecht	88%	96%	95%	111%	96%	101%
Vreemdelingenkamer	77%	63%	74%	141%	80%	98%
Belastingrecht	85%	109%	110%	83%	93%	100%
Strafrecht	82%	80%	99%	98%	101%	99%
Kantonzaken	109%	114%	112%	99%	98%	101%
Totaal	101%	105%	106%	100%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,5	101%	8,0	101%
Bestuursrecht	19,3	98%	18,2	99%
Vreemdelingenkamer	10,8	110%	9,5	95%
Belastingrecht	11,2	83%	13,4	90%
Strafrecht	5,1	85%	6,5	103%
Kantonzaken	1,3	93%	1,3	103%
Totaal	3,7	87%	3,5	91%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	109	111%	110%	63	96%	91%
Bestuursrecht	110	112%	114%	72	117%	115%
Vreemdelingenkamer	73	76%	63%	85	130%	104%
Belastingrecht	67	119%	116%	53	74%	87%
Strafrecht	104	101%	90%	62	89%	80%
Kantonzaken	69	68%	74%	59	99%	98%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.173	1.145	1.105	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	6,6%	-1,8%	2,3%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	11,9%	2,2%	4,3%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,5%	3,3%	2,5%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	4,6%	5,2%	5,8%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	25%	23%	26%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	72%	95%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	63%	95%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	56%	53%	66%	67%
% mannen	44%	47%	34%	33%
% tot en met 39 jaar	20%	21%	52%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	35%	38%	31%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	34%	29%	15%	17%
% 60 jaar en ouder	11%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	17%	8%	15%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	14%	9%	11%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	61%	43%	54%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	6,4	3,7	2,1	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	13%	18%	21%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	5	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Assen

Bij de rechtbank Assen stroomden in 2008 meer strafzaken en kantonzaken in dan verwacht en meer dan in 2007. De productgroepen civiel, bestuur algemeen en vreemdelingenzaken lieten echter een lagere instroom zien. Hier realiseerden we ook een lagere uitstroom. Daar vooral in de 'lichte' productgroepen sprake was van een meerproductie en in de 'zware' productgroepen van een minderproductie is een negatief financieel resultaat op de productie behaald. Maar door lagere personele kosten (afname in bezetting door onvervuld blijven van vacatures, in plaats van de geplande toename), sloot de rechtbank Assen met een zeer hoog positief financieel resultaat en een hoog eigen vermogen van ruim 1 miljoen euro. De lengte van de procedures in Assen is relatief kort.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank Assen liet eind 2005 met de maatrechtbanken een klantwaarderingsonderzoek (KWO) uitvoeren onder professionele partners (zoals officieren van justitie en advocaten) en rechtzoekende burgers. De rechtbank scoorde op nagenoeg alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

De meeste proceduretypen duurden relatief kort vergeleken met het landelijk gemiddelde. Opvallend hierin is dat bij de productgroep kanton alle categorieën een veel kortere doorlooptijd hadden dan landelijk gemiddeld. Vooral in handelszaken was door aanpassingen in de werkwijze een snellere verwerking mogelijk.

Vreemdelingenprocedures duurden 7 weken korter dan landelijk door het wijzigen van het werkproces in zittingsgericht plannen. Daartegenover stond een toename in de duur van reguliere bestuurszaken.

Binnen de productgroep Straf viel de enorme daling in de duur van uitwerken van hoger beroepszaken van de meervoudige strafkamer op. Er waren geen enorme achterstanden meer in

het uitwerken van appelzaken van de noordelijke fraudekamer.

Bij civiel is de enige categorie die hoger was dan landelijk de duur van kort gedingen. De oorzaak lag hier in meerdere aangehouden zaken.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het aandeel MK in strafzaken lag in 2008 wel op de doelstelling voor 2008 van 12%, maar nog niet op de norm voor 2010. Het OM had te weinig MK-waardige zaken, ondanks verzoek van de rechtbank MK-waardige zaken over te hevelen van een PR+-zitting naar de MK-zitting.

Voor zowel civiel handel als familie was het percentage MK-zaken lager dan de doelstelling voor 2008 en de landelijke norm.

Het percentage MK voor bestuursrechtelijke en vreemdelingenzaken bleef zowel onder de doelstelling 2008 als onder de norm, omdat het soort zaken zich niet leende voor meervoudig afdoen.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank Assen een productie van 44.880 zaken, 103% van de bestuursafpraak. Per productgroep verschilde het beeld wel. Kanton en straf hadden een ruime meerproductie door meer instroom. Wel liep de voorraad handel en familie van kanton op.

Bestuur algemeen, vreemdelingen en civiel haalden hun afspraak niet mede omdat de instroom lager was dan verwacht. Ook de instroom hiervan bleef achter bij de afspraak. Opvallend is dat bij bestuursrechtelijke zaken de voorraad toenam, terwijl een afname was gepland. Dit kwam door capaciteitsproblemen binnen de sector vanwege moeilijkheden met de invulling van vacatures.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak lag zonder uitzondering voor alle productgroepen van de rechtbank Assen onder de afspraak. De rechtbank deed dus verhoudingsgewijs meer relatief lichte zaken af dan vooraf verwacht, vooral als gevolg van het aanbod van zaken: ten opzichte van vorig jaar was de gemiddelde werklust per zaak 11% lager. Alleen bij strafzaken liep die op, vooral als gevolg van een toename van het aandeel meervoudige kamerzaken.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

Over de hele linie was het uurtarief van zowel de rechters als de ondersteuning van de rechtbank Assen lager dan het landelijk gemiddelde. De gerealiseerde kostprijs was bij alle productgroepen ook lager dan landelijk, behalve bij bestuur totaal. De productiviteit was in deze sector dus lager. De oorzaak zat in veel wisselingen in de sector, hierdoor was er minder ervaring in de sector, waardoor de productiviteit daalde.

Ondanks een negatief productieresultaat eindigde de rechtbank Assen met een positief financieel resultaat door relatief lage personele kosten. Hierdoor groeide het Eigen Vermogen.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim van de rechters van de rechtbank Assen was met 1,5% in 2008 lager dan landelijk (3,1%) en veel lager dan in 2007 (5,1%).

Bij de ondersteuning was het verzuim juist gestegen: van 4% in 2007 naar 5,5% in 2008 (landelijk 5%). Dit kwam door een aantal langdurig zieken. Het aandeel rechters op de totale personeelsom-

vang lag met 21% lager dan het landelijke gemiddelde van 23%.

Opvallend is dat de rechtbank Assen zowel minder vrouwen onder de rechters als bij de ondersteuning heeft dan landelijk: resp. 46% en 65% tegenover 53% en 67%. De rechtbank Assen hanteert geen specifieke voorkeur in het werven van rechters. Via de raio-opleiding stromen al jaren weinig mannen in en dit heeft zijn vertaling gekregen in het rechtersbestand.

De leeftijdsopbouw van de rechtbank Assen toont qua rechters een iets ouder personeelsbestand dan landelijk. De ondersteuning spoorde met het landelijke beeld.

68% van de rechters haalde de voor 2009 gestelde norm van permanente educatie binnen de rechtbank Assen. Het plan was in 2008 84% te halen. Absoluut gezien zijn dit slechts 6 rechters minder dan gedacht. Het niet halen van de afspraak zit in parttime-werken, inzet in 2 sectoren en langdurige ziekte.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank Assen leverde zowel in aantallen als procentueel iets meer uitspraken aan Rechtspraak.nl dan vorig jaar. Verhoudingsgewijs is dat minder dan het landelijk het geval was, doordat de rechtbank op dezelfde voet doorging als in 2007. Door ziekte van de communicatieadviseur was er geen tijd voor extra inspanningen om meer zaken aan te kunnen leveren.

Relatief gezien had de rechtbank Assen net iets meer doorverwijzingen naar mediation dan landelijk en ook een hoger percentage geslaagde mediations.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Net als vorig jaar had de rechtbank Assen maar 1 gehonoreerde wraking.

Het aantal klachten is precies gelijk aan dat van vorig jaar (4). Alleen het percentage gegronde klachten was nu veel lager.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	76%	> 75%	77%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	50%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	92%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	91%	> 70%	93%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	83%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	79%	> 70%	81%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	96%	> 85%	84%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	90%	> 80%	84%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	80%	> 70%	79%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	40%	> 50% ¹	43%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	59	60	58	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	5	8	6	8
Scheidingszaak	16	16	16	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	6	8	6	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	19	22	21	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	41	46	46	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	26	33	23	30
Belastingzaak	66	53	n.v.t.	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	11	12	11	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	19	19	15	17
Politierechterzaak (incl. economische)	4	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	2	5	6	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	40	43	39	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	14	16	14	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	9	9	3	16
Familiezaak	3	5	4	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	4	6	5	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	12%	12%	15%
Civiele handelszaak	10%	14%	10%
Familiezaak	1%	1%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	5%	7%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	3%	6%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	101%	95%	96%	99%	102%	101%
Bestuursrecht	99%	88%	95%	106%	96%	101%
Vreemdelingenkamer	82%	76%	74%	121%	100%	98%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	110%	n.v.t.	n.v.t.	100%
Strafrecht	112%	108%	99%	97%	100%	99%
Kantonzaken	101%	107%	112%	100%	98%	101%
Totaal	101%	103%	106%	101%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,8	99%	8,1	98%
Bestuursrecht	18,0	100%	17,2	96%
Vreemdelingenkamer	8,6	112%	7,5	87%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Strafrecht	5,5	96%	6,8	98%
Kantonzaken	1,3	99%	1,1	94%
Totaal	3,8	99%	3,4	89%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	95	97%	97%	68	104%	99%
Bestuursrecht	84	84%	86%	54	88%	86%
Vreemdelingenkamer	128	133%	110%	82	126%	101%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Strafrecht	105	102%	91%	60	87%	78%
Kantonzaken	91	89%	97%	60	101%	99%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.289	1.145	1.284	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-0,1%	-1,8%	5,6%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	3,1%	2,2%	8,4%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	5,1%	3,3%	1,5%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	4,0%	5,2%	5,5%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	19%	23%	21%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	68%	84%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	45%	87%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	46%	53%	65%	67%
% mannen	54%	47%	35%	33%
% tot en met 39 jaar	6%	21%	46%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	40%	38%	34%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	31%	29%	17%	17%
% 60 jaar en ouder	23%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	10%	8%	11%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	11%	9%	11%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	56%	43%	58%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	0,9	3,7	0,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	75%	18%	25%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	1	16	1	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Breda

De rechtbank Breda heeft het jaar 2008 afgesloten met een overschot van ruim € 1,1 miljoen, terwijl een klein tekort was begroot. In 2007 werd het jaar nog afgesloten met een groot tekort. Het verschil tussen begroting en resultaat wordt vooral verklaard door een hogere productie dan gepland in de laatste maanden van 2008.

Daarnaast kreeg de rechtbank een hogere financiële bijdrage van de Raad voor de rechtspraak, waren er kostenbesparingen door niet of later opgevulde vacatures en waren de materiële kosten lager dan verwacht. Het ziekteverzuimpercentage is ten opzichte van 2007 aanzienlijk gedaald. De lengte van de procedures was relatief kort.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Elke vier jaar voert de rechtbank Breda een groot klantwaarderingsonderzoek uit en tussentijds wordt gewerkt met klantenpanels. De rechtbank Breda heeft in 2008 geen klantwaarderingsonderzoek (KWO) gehouden. Het laatste onderzoek dateert van 2005. Deze gegevens worden thans niet meer als actueel beschouwd. Elk jaar organiseert de rechtbank Breda per sector klantenpanels, waar verschillende onderwerpen aan de orde komen die van invloed zijn op de tevredenheid van de klanten.

De tevredenheid over de doorlooptijden lag boven het gemiddelde. Deze tevredenheid is eveneens gebleken uit de in 2008 gehouden klantenpanels. Dit sluit aan bij het feit dat de korte doorlooptijden bij de rechtbank Breda.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

Bij vrijwel alle zaakscategorieën lagen de gerealiseerde doorlooptijden (ruim) lager dan het landelijke gemiddelde. Een uitzondering hierop is de doorlooptijd van belastingzaken die ruim boven het gemiddelde ligt en vooral wordt verklaard door het feit dat er nog veel oude zaken uit o.a. 2005/2006 zijn afgedaan.

De rechtbank blijft werken aan het verkorten van de doorlooptijden. Van die zaken die al korte doorlooptijden kennen, wordt gestuurd op handhaving daarvan.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

In 2008 lag het MK-aandeel strafzaken op 10% en dat was lager dan voorzien. De reden hiervan is onder meer het vrijvallen van ingeplande zittingsruimte voor megastrafzaken op een dusdanig korte termijn dat alleen extra EK-zittingen konden worden gepland.

Het MK-aandeel handelszaken lag onder de landelijke norm voor het jaar 2010. De interne richtlijnen voor MK-zaken zullen nader worden bekeken. Het MK-aandeel familiezaken is met 1% in 2008 gehaald, maar wijkt nog ver af van de in 2010 beoogde 5%.

De doelstelling in 2008 voor het MK-aandeel vreemdelingenzaken is niet gehaald. Rechtbank Breda zal vanaf 1 januari 2009 geen vreemdelingenzaken meer behandelen; deze gaan over naar rechtbank Den Bosch.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

De productie lag met 112% ruim boven de bestuursafpraak.

De hoge productie binnen de sector bestuursrecht is gerealiseerd doordat in de loop van 2008 minder vreemdelingenzaken en meer bestuurszaken zijn afgedaan. Ook zijn meer belastingzaken behandeld. Het aantal afgehandelde kantonzaken was veel hoger dan de bestuursafpraak door de hoge, niet verwachte en dus niet begrote, uitstroom van incasozaken. Verder was ook het aantal Mulderzaken (vordering dwangmiddel) veel hoger dan de bestuursafpraak.

Ten slotte is het aantal afgedane strafzaken hoger dan de bestuursafpraak. De EK-productie is met name in de laatste maanden gestegen door o.a. het vrijvallen van zittingsruimte ten behoeve van megastrafzaken, waardoor extra EK-zittingen gepland konden worden.

Het aantal afgehandelde familierechtelijke zaken lag onder de bestuursafpraak, mede doordat de zwaarte van zaken is toegenomen. Deze worden niet meer direct afgedaan na de (eerste) zitting

(zie productiviteit). Het lagere aantal handelszaken komt vooral door de afname van schuldsaneringszaken.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

Het gemiddelde aantal uren per zaak is lager dan de afspraak omdat in 2008 de sector kanton een groter aantal deurwaarderszaken, een categorie met een zeer lage genormeerde werklust per zaak, te verwerken kreeg.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

De rechtbank Breda deed veel meer zaken af dan vooraf verwacht en afgesproken, maar uitgedrukt in werklust was dat circa 3% minder.

De arbeidsproductiviteit kwam in 2008 iets hoger uit dan in 2007 en de uurtarieven waren over het algemeen gemiddeld lager dan het landelijk gemiddelde. De uitzondering hierop was de sector civiel recht. Bij team familierecht is de verklaring dat door toenemende zwaarte veel zaken niet meer direct worden afgedaan na de (eerste) zitting, doch eerst nadat deskundigen en/of mediators in de zaken zijn ingeschakeld, wat leidt tot meer tussenbeschikkingen, meer zittingen en langere procedures. Bij team handelsrecht is sprake van een lagere in- en uitstroom dan verwacht.

Ten opzichte van de begroting stegen de opbrengsten met € 946.000, waaronder een meerproductie van € 420.000. De kosten kwamen € 362.000 lager uit. Rekening houdend met het eerder begrote tekort ontstaat per saldo een overschot van € 1.145.000, waardoor het eigen vermogen steeg naar 5,8% van de gemiddelde omzet. Dit eigen vermogen zal worden afgeroomd tot 2%.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim daalde en lag zowel bij de rechterlijke ambtenaren als bij de gerechtsambtenaren ruim onder de 6%.

Het percentage rechters lag rond het niveau van het landelijk gemiddelde evenals het aandeel vrou-

wen op de totale personeelsomvang. Er is geen sprake van oud personeelsbestand in vergelijking met het landelijk gemiddelde.

De voor het jaar 2009 gestelde norm van 30 uur voor permanente educatie is niet door alle rechters en juridisch medewerkers gehaald. Een aantal medewerkers scoort hoger, anderen lager.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank Breda heeft in 2008 ongeveer evenveel uitspraken gepubliceerd als in 2007 (484). Circa de helft van het totaal aantal gepubliceerde uitspraken komt voor rekening van het team belastingrecht, dat alle uitspraken van de meervoudige kamer publiceert.

In heel 2008 werden 312 zaken verwezen naar mediation tegenover 290 in 2007. Een aandachtspunt is de relatief sterke toename van het aantal niet-gestarte mediations na verwijzing. Dit komt voor een belangrijk deel voor rekening van doorverwijzingen in belastingzaken, waar regelmatig vóór het daadwerkelijk opstarten van de mediation een oplossing wordt bereikt. Het slagingspercentage blijft met 62,5% nog altijd ruim boven het landelijk gemiddelde.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 10 wrakingsverzoeken ingediend. Ten opzichte van 2007 betekent dit een substantiële vermindering. Zeven wrakingsverzoeken zijn als ongegrond afgewezen, terwijl twee verzoeken tot niet-ontvankelijkheid hebben geleid. In één zaak heeft de gewraakte rechter in zijn wraking berust. Vijf wrakingsverzoeken waren gericht tegen rechters van de meervoudige strafkamer; 2 zaken waren van civielrechtelijke aard en 2 zaken deden zich voor bij het team belastingrecht. Eénmaal werd een kantonrechter gewraakt.

In 2008 heeft het bestuur van de rechtbank in totaal 29 klachten ontvangen. In 2007 bedroeg dit aantal 33 klachten, waarmee de dalende trend is voortgezet. In totaal is 21% van de klachten gegrond verklaard.

Waar dit noodzakelijk was zijn maatregelen getroffen, die in hoofdzaak liggen in de sfeer van het bijstellen en/of aanscherpen van instructies.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	74%	> 75%	79%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	64%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	66%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	66%	> 70%	56%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	67%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	68%	> 70%	77%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	70%	> 85%	77%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	77%	> 80%	78%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	63%	> 70%	58%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	56%	> 50% ¹	46%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	66	60	59	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	6	8	8	8
Scheidingszaak	16	16	15	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	7	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	20	22	20	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	36	46	41	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	29	33	29	30
Belastingzaak	49	53	50	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	9	12	10	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	11	19	12	17
Politierechterzaak (incl. economische)	3	5	3	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	4	5	3	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	35	43	35	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	13	16	13	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	5	9	5	16
Familiezaak	3	5	4	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	7	6	6	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	10%	12%	15%
Civiele handelszaak	4%	7%	10%
Familiezaak	1%	1%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	9%	10%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	2%	3%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	19%	16%	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	99%	88%	96%	101%	98%	101%
Bestuursrecht	96%	119%	95%	104%	88%	101%
Vreemdelingenkamer	111%	50%	74%	137%	65%	98%
Belastingrecht	126%	111%	110%	95%	102%	100%
Strafrecht	97%	107%	99%	100%	98%	99%
Kantonzaken	96%	123%	112%	100%	100%	101%
Totaal	97%	112%	106%	100%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	9,0	98%	8,6	98%
Bestuursrecht	19,1	96%	18,1	96%
Vreemdelingenkamer	11,6	98%	11,4	98%
Belastingrecht	10,1	98%	12,4	99%
Strafrecht	5,2	95%	6,0	95%
Kantonzaken	1,4	98%	1,2	91%
Totaal	4,2	99%	3,8	87%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	112	113%	113%	78	119%	112%
Bestuursrecht	78	79%	81%	65	105%	104%
Vreemdelingenkamer	109	114%	94%	73	112%	89%
Belastingrecht	57	102%	99%	60	83%	97%
Strafrecht	95	92%	82%	64	92%	82%
Kantonzaken	97	95%	103%	58	97%	96%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.057	1.145	1.224	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-2,5%	-1,8%	3,7%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-1,7%	2,2%	5,8%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	6,2%	3,3%	3,4%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	4,7%	5,2%	4,3%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	23%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	57%	100%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	43%	100%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	50%	53%	69%	67%
% mannen	50%	47%	31%	33%
% tot en met 39 jaar	23%	21%	50%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	41%	38%	26%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	28%	29%	20%	17%
% 60 jaar en ouder	8%	12%	4%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	10‰	8‰	10‰	12‰
Percentage (deels) geslaagde mediations	46%	43%	63%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	3,6	3,7	2,8	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	42%	18%	21%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	2	16	0	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Dordrecht

De geplande productie is net niet gerealiseerd (97%) als gevolg van een verminderde instroom strafzaken en vreemdelingen zaken. De doorlooptijden (in weken) zijn ten opzichte van 2007 over het algemeen gedaald. Tevens is ingezet op zichtbare kwaliteitsverbetering, vooral op permanente educatie. Vermeldenswaardig is nog dat het ziekteverzuim in 2008 aanzienlijk is gedaald. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een bescheiden negatief financieel resultaat (exclusief een garantstelling met betrekking tot vreemdelingenzaken).

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank scoort op nagenoeg alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek (KWO) uit 2006 boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen. Opvallend is dat onder de rechtzoekenden hoger wordt gescoord dan dat dit onder de professionele partners het geval is.

De rechtbank is medio 2008 samen met de belangrijkste ketenpartners (i.c. gemeente Dordrecht) gestart met het ontwikkelen van digitaal procederen en digitale dossiers.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De meeste doorlooptijden waren gelijk aan of korter dan het landelijk gemiddelde.

Wel zijn de doorlooptijden binnen de Dordtse strafsector opgelopen. Met name de doorlooptijd van meervoudige behandeld strafzaken (MK) is gestegen; van 8 weken naar bijna 11 weken (overigens nog wel aanzienlijk onder het landelijk gemiddelde), vooral als gevolg van een aantal TBS-zaken waarin verlengingen zijn uitgesproken. Ook het uitwerken van een MK-vonnis voor hoger beroep is langer gaan duren: van 22 naar 27 weken als gevolg van achterstanden. Er is inmiddels begonnen om deze achterstand in 2009 in te lopen.

De doorlooptijden belastingrecht en vreemdelingenzaken zijn in vergelijking met het landelijk gemiddelde hoog; de uitstroom van oude zaken is nog steeds van invloed daarop.

De 'overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)' binnen de sector kanton is met 6 weken gestegen ten opzichte van het jaar 2007. Dit is toe te schrijven aan de uitstroom van een cluster van

18 zgn. 'nakosten' zaken die een langere doorlooptijd hebben gehad. Dit is een landelijk nieuw verschijnsel en is besproken in het Landelijk Overleg Kantonssectoren (LOK). In afwachting van beleid in dit type zaken zijn deze zaken langer blijven liggen.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Bij bestuursrecht en vreemdelingenrecht lagen de MK-aandelen (beduidend) boven de norm voor 2010. Bij handelszaken lag de realisatie van 3% slechts 1 procentpunt onder de doelstelling voor 2008, maar week nog significant af van de landelijke kwaliteitsnorm die voor 2010 geldt.

Familiezaken bleken zich vaak niet te lenen voor meervoudige afdoening. Een hoger percentage zal worden gerealiseerd door verruiming van de criteria voor MK-behandeling alsmede door meer taken aan de ondersteuning te delegeren (uitbreiding ondersteuning) waardoor er meer tijd voor rechters vrijkomt. Tot slot zullen opleidingszaken vaker meervoudig afgedaan worden.

Van de strafzaken is 9% meervoudig afgedaan, waar de doelstelling 10% was. Dit is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de verminderde instroom en aanlevering van MK-zaken door het OM.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

In de strafsector kon het OM de aangeboden zittingscapaciteit onvoldoende benutten, waardoor het zittingsrendement afnam. De capaciteit voor de behandeling van mega strafzaken is wel volledig benut.

De voorraden binnen de sectoren bestuursrecht en belastingrecht zijn toegenomen wat is toe te schrijven aan de verdeling van capaciteit (fte's) ten gunste van het afdoen van vreemdelingenzaken om aldaar voorraadtoename te voorkomen; deze voorraad is zelfs licht afgenomen.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

De gemiddelde werklust per zaak lag zonder uitzondering voor alle productgroepen van de rechtbank onder de afspraak; er werden verhoudings-

gewijs meer lichtere zaken afgedaan dan gepland. Minder MK afdoeningen dan gepland speelde daarin een rol.

Ook in de sector civiel recht (94%) en kanton (93%) waren de zaken gemiddeld lichter dan verwacht; ten opzichte van 2007 nam de genormeerde werklust per zaak sterk af. Vooral het aandeel nieuwe faillissementen en schuldsaneringen is achtergebleven en dat drukte de werklust aanzienlijk. De vreemdelingenkamer is afhankelijk van het aantal en assortiment in toegewezen zaken; een landelijke terugval in instroom heeft hier de gemiddelde werklust beïnvloed.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

De sector belastingrecht kende een hoge productiviteit. Dit is toe te schrijven aan enerzijds de hoge uitstroom van zaken en anderzijds het flexibel kunnen inzetten van mensen vanuit de sectoren bestuursrecht en vreemdelingenkamer in belastingrechtzaken.

In de sector strafrecht heeft een laag aantal afdoeningen (als gevolg van lage instroom) van vooral meervoudige strafzaken, geleid tot hoge tarieven. Wel heeft de ingezette capaciteit (fte's en daarmee kosten) in megazaken in relatie tot het aantal afgedane zaken geleid tot een positief nettoresultaat voor die groep zaken.

De sectoren civiel recht en kanton kenden relatief hoge uurtarieven. Dit is toe te schrijven aan de samenvoeging tot een sector privaatrecht halwege het jaar 2008, wat in de opstartfase hoge kosten met zich meebracht. Daarnaast hebben de inspanningen voor kwaliteitsverbetering alsook het opleiden van nieuwe medewerkers kostenverhogend gewerkt zonder dat daar productieopbrengsten tegenover stonden.

Er was (voor garantstelling) sprake van een klein negatief financieel resultaat. Door de garantstelling voor vreemdelingenzaken heeft de rechtbank het jaar 2008 kunnen afsluiten met een positief resultaat en eigen vermogen.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuimpercentage rechters en ondersteuning vertoont een dalende trend en lag, net zoals

dat in 2007 het geval was, onder het landelijke gemiddelde.

Het aandeel rechters op de totale personeelsomvang is licht gedaald als gevolg van een beleid meer taken naar juridisch medewerkers te delegeren. De verhouding vrouwen-mannen was in 2008 48%-52% en lag hiermee onder het landelijk gemiddelde.

De doelstelling die de rechtbank zich m.b.t. permanente educatie had gesteld, is deels gehaald. Van de rechters voldeed 78% (doelstelling 68%) aan de landelijke norm van 30 uur per jaar, van de juridische ondersteuning 46% (doelstelling 61%).

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank Dordrecht heeft weliswaar iets minder uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd als vorig jaar, maar publiceert verhoudingsgewijs nog steeds meer uitspraken dan landelijk gezien het geval is.

Het aandeel doorverwijzingen naar mediation is aanzienlijk toegenomen; het aantal geslaagde mediations is daarentegen afgenomen.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 11 verzoeken tot wraking ingediend, waarvan 10 in 2008 zijn afgehandeld. Van die 10 is één wrakingsverzoek toegewezen en bij twee is door de rechter(s) berust. De andere 7 verzoeken zijn na behandeling afgewezen. Daaronder bevonden zich 5 gelijkkluidende verzoeken in 5 samenhangende strafzaken, die bij één gezamenlijke beschikking zijn afgedaan.

In 2008 zijn 41 klachtbrieven ontvangen, een toename ten opzichte van 2007. Er zijn 35 klachten afgedaan waarvan 7 gegrond. In 2007 zijn er 22 afgedaan, waarvan 4 gegrond. Het merendeel van de klachten had betrekking op procedures binnen de rechtbank waarin partijen in persoon hebben geprocedeerd. De aard van de klachten varieerde van veronderstelde vooringenomenheid van een rechter tot administratieve fouten door de griffie en vermeende procedurefouten. De klachten die gegrond zijn verklaard hadden alle betrekking op procedurefouten en administratieve fouten door de griffie. Verbeterpunten voortvloeiend uit een klacht, worden met de sectorvoorzitter besproken en teruggekoppeld naar de sector c.q. betrokkene.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	80%	> 75%	75%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	43%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	88%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	80%	> 70%	61%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	81%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	77%	> 70%	72%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	83%	> 85%	70%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	83%	> 80%	73%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	62%	> 70%	57%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	43%	> 50% ¹	36%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	56	60	58	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	9	8	9	8
Scheidingszaak	19	16	17	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	6	8	6	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	22	22	22	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	47	46	46	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	50	33	48	30
Belastingzaak	67	53	67	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	8	12	11	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	22	19	27	17
Politierechterzaak (incl. economische)	3	5	3	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	4	5	4	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	31	43	30	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	12	16	13	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	14	9	20	16
Familiezaak	4	5	5	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	6	6	7	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	9%	10%	15%
Civiele handelszaak	3%	4%	10%
Familiezaak	0%	0%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	20%	11%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	11%	5%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	101%	97%	96%	101%	102%	101%
Bestuursrecht	84%	101%	95%	103%	96%	101%
Vreemdelingenkamer	82%	69%	74%	101%	102%	98%
Belastingrecht	111%	136%	110%	118%	82%	100%
Strafrecht	84%	88%	99%	96%	97%	99%
Kantonzaken	94%	104%	112%	98%	99%	101%
Totaal	92%	97%	106%	99%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,6	96%	8,0	94%
Bestuursrecht	18,3	104%	17,8	98%
Vreemdelingenkamer	5,2	94%	6,2	94%
Belastingrecht	8,9	82%	11,0	96%
Strafrecht	4,7	80%	5,7	95%
Kantonzaken	1,3	96%	1,2	93%
Totaal	3,8	93%	3,7	91%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	102	103%	103%	76	116%	110%
Bestuursrecht	102	103%	105%	58	94%	93%
Vreemdelingenkamer	99	103%	85%	84	129%	103%
Belastingrecht	45	80%	78%	51	70%	83%
Strafrecht	126	122%	109%	80	116%	104%
Kantonzaken	107	105%	114%	73	123%	121%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.035	1.145	1.042	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-5,6%	-1,8%	-0,3%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-0,4%	2,2%	-0,6%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,8%	3,3%	1,9%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	3,8%	5,2%	3,6%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	22%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	78%	68%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	46%	61%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	48%	53%	75%	67%
% mannen	52%	47%	25%	33%
% tot en met 39 jaar	24%	21%	52%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	41%	38%	29%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	24%	29%	14%	17%
% 60 jaar en ouder	11%	12%	5%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	17%	8%	15%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	5%	9%	8%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	55%	43%	42%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	5,8	3,7	8,8	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	18%	18%	17%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	2	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank 's-Gravenhage

In 2008 is de productieafspraken met de Raad voor de Rechtspraak op totaalniveau ruimschoots gerealiseerd. De productiviteit was bovengemiddeld, bij een gemiddeld ziekteverzuim. De professionele partners van de rechtbank en de rechtzoekenden waren over het algemeen tevreden. De doorlooptijden bij de meeste zaakscategorieën lagen onder of rond het landelijke gemiddelde. Daar waar de duur langer was, was dit voornamelijk het gevolg van externe factoren.

De rechtbank sloot het boekjaar 2008 met een minimaal negatief financieel resultaat.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Uit het in 2008 gehouden klantwaarderingsonderzoek blijkt dat partijen in het algemeen tevreden zijn over de rechtbank. Het tevredenheidspercentage bij professionele partners was 78% en bij de rechtzoekenden 73%. Wel scoorden de professionals op een aantal onderwerpen onder de landelijke doelstelling. Op grond van het onderzoek heeft de rechtbank een aantal verbeterpunten geformuleerd, onder andere op het gebied van informatie over praktische zaken, het verbeteren van de wachttijden en de aandacht voor zittings- en communicatieve vaardigheden.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

De doorlooptijden bij de meeste zaakscategorieën lagen onder of rond het landelijke gemiddelde. Bij zes zaaksoorten was de doorlooptijd substantieel langer dan landelijk gemiddeld.

De doorlooptijd van handelszaken met verweer bij de rechtbank 's-Gravenhage was evenals in 2007 vijf weken korter dan landelijk gemiddeld. De doorlooptijden van familie- en jeugdzaken waren bovengemiddeld. De Haagse rechtbank verwerkt verreweg het grootste aantal familie- en jeugdzaken en als enige rechtbank heeft zij een exclusieve- en restbevoegdheid in een groot aantal internationale familiezaken, welke zaken gecompliceerder zijn dan nationale zaken en een langere doorlooptijd hebben.

De sector bestuursrecht heeft in 2008 zo veel als mogelijk oude zaken weggevoerd; hierdoor zijn de gemiddelde doorlooptijden van afgedane zaken tijdelijk hoger dan wenselijk. Bij de belasting-

zaken lag het probleem met name in de grote voorraad rijksbelastingzaken. De doorlooptijden zullen in de loop van 2009 gaan teruglopen.

In 2008 kampte de strafsector een groot deel van het jaar met onderbezetting en vervolgens met een grote instroom van juridische ondersteuners. Veel tijd is besteed aan het inwerken en opleiden van nieuwe medewerkers. Hierdoor lag de primaire aandacht bij de bezetting van zittingen en kwamen de appellen in het gedrang. De appellen zijn niettemin voor de sector een voortdurend punt van zorg en aandacht geweest. De doorlooptijden zijn dan ook gedaald t.o.v. 2007.

De doorlooptijden van kantonzaken lagen onder of rond het landelijke gemiddelde, uitgezonderd de 'overige verzoekschriften' als gevolg van 'nakosten' zaken. Deze zijn lange tijd aangehouden in afwachting van de beslissing van het Landelijk Overleg van Kantonssectorvoorzitters (LOK) over een richtlijn voor afdoening van deze zaken.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

In 2008 is het MK-aandeel bij de strafzaken, dankzij gerichte inspanningen van de strafsector in samenwerking met het parket, gestegen van 8% naar 10%.

Bij handelszaken bleef het aandeel meervoudige afdoeningen achter bij de doelstelling. Oorzaken liggen enerzijds in het ontbreken van een MK-financiering voor civiel en anderzijds bij de druk die er is om de doorlooptijdennorm te blijven halen bij de stijgende instroom. Ook bij de vreemdelingenzaken lag het aandeel MK-zaken onder de doelstelling voor 2008: bij gebrek aan een voldoende MK-waardige werkvoorraad. Het percentage MK wordt – indien mogelijk – de komende jaren gefaseerd opgehoogd. Het MK-aandeel belastingzaken lag ruim boven de norm voor 2010. Dit komt doordat de sector een groot aantal Rijksbelastingenzaken in voorraad heeft. Deze zaken vallen veelal in de categorie MK-waardig.

Productie t.o.v. de bestuursafspraken en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In 2008 realiseerde de rechtbank een productie van 194.790 zaken. Dit is 105% van de bestuursafspraken.

Het aantal vreemdelingenzaken en reguliere bestuurszaken is achtergebleven bij de bestuursafspraken door een instroomdaling. Overigens werd dit door de sector bestuursrecht gedeeltelijk gecompenseerd met een verhoogde uitstroom in de productgroep belasting. In alle overige productgroepen zijn meer zaken afgedaan dan afgesproken. De werkvoorraden zijn vrijwel gelijk gebleven of gedaald, behalve bij belastingzaken. Daar was als gevolg van een onvoorzien sterke stijging van de instroom, sprake van een toename van de werkvoorraad.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gemiddelde werklast per zaak lag met uitzondering van de productgroepen bestuur en strafrecht onder de afspraak: er werden verhoudingsgewijs meer lichtere zaken afgedaan dan vooraf gepland. Dit was bij kantonzaken een gevolg van het aanbod aan zaken. Daarnaast is bij de sector civiel als gevolg van onderbezetting de uitstroom van dagvaardingszaken lager geweest dan gepland. Daarentegen is de productie aan presidentsrekenen aanzienlijk hoger geweest dan gepland. Dit resulteerde in een lagere gemiddelde zaakswaarde dan gepland.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

De uurtarieven (rechters en ondersteuning tezamen bekeken) lagen met uitzondering van de productgroepen civiel recht en belastingrecht onder het landelijke gemiddelde. Bij civiel recht speelt de exclusieve bevoegdheid tot het behandelen van zaken tegen de Staat en internationale scheidingszaken een grote rol. De relatief hoge kosten bij belastingrecht zijn gerelateerd aan het hoge aandeel van arbeidsintensieve rijksbelastingzaken in de uitstroom.

Lag de arbeidsproductiviteit in 2007 nog onder het landelijke gemiddelde; in 2008 steeg ze tot net daarboven.

De rechtbank heeft het negatieve resultaat van 2007 en de negatieve begroting van 2008 om weten te buigen en het boekjaar 2008 nagenoeg

financieel neutraal afgesloten. Dit goede resultaat kon worden geboekt door een hogere dan verwachte productie in de sectoren strafrecht en kanton, door lagere materiële uitgaven en minder kosten binnen het bedrijfsbureau.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4

Het ziekteverzuim onder rechters is licht gestegen, maar bleef onder het landelijke gemiddelde. Bij de ondersteuning is een positieve ontwikkeling zichtbaar.

Het aandeel rechters op het totale personeel was gelijk aan het landelijke gemiddelde. Ook de man-vrouwverdeling voor zowel rechters als ondersteunend personeel was nagenoeg gelijk aan het landelijke gemiddelde.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft circa 35% meer uitspraken gepubliceerd dan vorig jaar, maar publiceerde desondanks verhoudingsgewijs minder uitspraken dan landelijk gezien het geval is. Het beleid van de rechtbank 's-Gravenhage is om "zo veel mogelijk" uitspraken te publiceren. De sectoren zullen verzocht worden om naleving van dit beleid verder te verbeteren. Evenals in 2007 is het totale aandeel doorverwijzingen voor mediation in vergelijking met de andere gerechten normaal.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 4 wrakingsverzoeken (waaronder 1 verzoek tot verschoning) gehonoreerd, evenveel als in 2007. In één toegewezen zaak was sprake van schijn van partijdigheid als gevolg van nauwe bloedverwantschap. In de andere toegewezen wrakingsverzoeken heeft de wrakingskamer geconcludeerd dat er sprake was van objectief gerechtvaardigde schijn van vooringenomenheid, dan wel dat de schijn van vooringenomenheid was gewekt. Het aantal ingekomen klachten is in 2008 gestegen naar 5,9 per 10.000 zaken. Er zijn al maatregelen getroffen ter verbetering van de organisatie, onder andere op het gebied van informatievoorziening.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2008	norm	2008	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2008	norm	2008	norm
Deskundigheid van de rechter	77%	> 75%	66%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	44%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	84%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	80%	> 70%	58%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	81%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	78%	> 70%	69%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	79%	> 85%	71%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	81%	> 80%	62%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	69%	> 70%	52%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	52%	> 50% ¹	32%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^a aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	55	60	56	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	12	8	10	8
Scheidingszaak	22	16	23	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	10	8	9	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	25	22	25	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	50	46	50	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	36	33	34	30
Belastingzaak	57	53	66	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	15	12	14	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	27	19	24	17
Politierechterzaak (incl. economische)	6	5	6	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	5	5	5	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	40	43	35	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	11	16	12	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	4	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	12	9	44	16
Familiezaak	4	5	4	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	5	6	7	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^a aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	10%	9%	15%
Civiele handelszaak	5%	8%	10%
Familiezaak	2%	1%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	6%	6%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	3%	5%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	27%	18%	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	98%	101%	96%	102%	98%	101%
Bestuursrecht	103%	86%	95%	99%	111%	101%
Vreemdelingenkamer	92%	98%	74%	108%	113%	98%
Belastingrecht	102%	114%	110%	95%	93%	100%
Strafrecht	92%	111%	99%	94%	100%	99%
Kantonzaken	98%	106%	112%	98%	99%	101%
Totaal	97%	105%	106%	98%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,0	98%	7,7	97%
Bestuursrecht	18,0	97%	18,2	104%
Vreemdelingenkamer	6,2	93%	7,1	95%
Belastingrecht	8,5	104%	10,0	96%
Strafrecht	4,3	94%	5,8	100%
Kantonzaken	1,3	95%	1,2	99%
Totaal	3,5	97%	3,6	96%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	90	92%	92%	79	120%	114%
Bestuursrecht	86	87%	88%	60	98%	96%
Vreemdelingenkamer	81	84%	70%	55	84%	68%
Belastingrecht	65	115%	112%	83	115%	135%
Strafrecht	103	99%	89%	80	115%	103%
Kantonzaken	88	87%	94%	53	90%	88%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.065	1.145	1.138	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-6,4%	-1,8%	0,0%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-1,5%	2,2%	0,0%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,6%	3,3%	2,9%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	6,4%	5,2%	5,4%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	21%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	66%	75%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	63%	80%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	53%	53%	66%	67%
% mannen	47%	47%	34%	33%
% tot en met 39 jaar	23%	21%	53%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	37%	38%	26%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	27%	29%	19%	17%
% 60 jaar en ouder	14%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	9%	8%	11%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	9%	9%	9%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	29%	43%	55%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	4,7	3,7	5,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	17%	18%	22%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	4	16	3	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
's-Gravenhage

Kengetallen 2008 Rechtbank Groningen

Het aantal afgehandelde zaken bij de rechtbank Groningen was in 2008 hoger dan bij bestuursafpraak is overeengekomen. De oorzaak hiervan ligt in de meerproductie van kantonzaken. Er is meer afgedaan dan er aan zaken instroomde. Het afdoeningsprofiel was lichter dan in 2007. Dat is zichtbaar in een lagere realisatie van het aantal uren per zaak, in hogere uurtarieven en in een lagere productiviteit.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank Groningen heeft in 2005 in samenwerking met de zogenaamde maatrechtbanken een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele partners (b.v. OvJ's en advocaten, in totaal 162) en rechtzoekende burgers (in totaal 50). Zij konden aangeven hoe tevreden zij waren over een aantal kwaliteitsaspecten. De rechtbank scoort op vrijwel alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

De gemiddelde doorlooptijden van civiele zaken lagen op of rond het landelijk gemiddelde, behalve die van scheidingszaken. Deze duurden 4 weken langer dan het gemiddelde en 2 weken langer dan in 2007. De doorlooptijd van handelszaken met verweer is van 60 weken opgelopen naar 63 weken. Dit is het gevolg van de vele wijzigingen in de bezetting, de hogere instroom familiezaken en de afdoening van oude zaken. De doorlooptijden van bestuurszaken zijn aanzienlijk verbeterd vergeleken met 2007 en zijn korter dan het landelijk gemiddelde. De doorlooptijden van strafzaken lagen op of rond het landelijk gemiddelde. Arbeids- en handelszaken met verweer en enquête en overige verzoekschriftprocedures kanton duurden langer dan in 2007 en het landelijk gemiddelde als gevolg van de gestegen instroom. Handelszaken met verweer zonder enquête werden sneller afgedaan dan in 2007. De overige doorlooptijden van kanton lagen op of rond het landelijk gemiddelde.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het MK-aandeel strafzaken van 11% lag beneden de doelstelling voor 2008 van 13% en de norm voor het jaar 2010 van 15%. Dat komt door meer aanhoudingen bij MK-zaken en een hoger aantal afgedane enkelvoudige zaken dan de bestuursafpraak. Bij familiezaken bleef het percentage MK-zaken onder de norm 2010. Wel is er een verbetering hierin t.o.v. 2007.

Het MK-aandeel van reguliere bestuurszaken en vreemdelingenrecht bleef eveneens achter bij de norm. Dit kwam door bezettingsproblemen en bij de Vreemdelingenkamer door weinig instroom van principiële zaken. Het MK-percentage van bestuurszaken is verbeterd t.o.v. 2007.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

De productie van de rechtbank was 19% hoger dan de bestuursafpraak met name als gevolg van de instroomtoename kantonzaken. De sectoren civiel recht, bestuursrecht en vreemdelingenkamer hebben minder productie geleverd dan de bestuursafpraak. Bij deze sectoren was de instroom lager dan verwacht. Bij reguliere bestuurszaken en vreemdelingenzaken is het door bezettingsproblemen niet gelukt om de voorraad te verkleinen.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklast per zaak lag bij alle productgroepen onder de bestuursafpraak. Het totaal gemiddelde is 76% en is in de eerste plaats veroorzaakt omdat van kantonzaken, die gemiddeld lichter zijn dan de andere zaaksgroepen, veel meer is afgedaan dan gepland en afgesproken en tevens de werklast van een gemiddelde kantonzaak is afgenomen.

Door aanhoudingen zijn minder meervoudige strafzaken uitgestroomd dan gepland. Het aantal enkelvoudige strafzaken was juist hoger. Dat verklaart de lagere werklast per afgedane zaak van strafzaken. De afname van faillissement/schuld-sanering was verantwoordelijk voor de lagere werklast per zaak binnen de civiele sector. Bij de sector bestuursrecht zijn minder Varia-zaken afgedaan dan verwacht. Daarentegen zijn er van voorlopige voorzieningen en WWB-zaken meer afgehandeld en die behoren tot de lichtere categorie van zaken.

De afdoening van minder bodemzaken en verhoudingsgewijs meer bewaringszaken en AC-zaken verklaart de lagere gemiddelde zaakszwaarte van de Vreemdelingenkamer.

Overigens was onder de meervoudige strafzaken een verzwaring merkbaar. Het aantal zaken dat niet als mega-zaak gedefinieerd wordt maar wel veel tijd in beslag neemt is gegroeid.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De gerealiseerde uurtarieven van de sector bestuursrecht en kanton kwamen uit rond de landelijke tarieven en het gemiddelde.

De andere sectoren hadden een hoger uurtarief dan de landelijke norm en het gemiddelde. De oorzaken waren een lagere arbeidsproductiviteit en hogere kosten in 2008.

De arbeidsproductiviteit per fte is gedaald t.o.v. 2007 en lag onder het landelijk gemiddelde.

In 2008 heeft de rechtbank veel tijd besteedt aan kwaliteitsverbetering. Het volgen van opleidingen, meelesen van vonnissen, Promis-afdoening en de intensivering van jurisprudentie-overleggen draagt bij aan een hoger kwaliteitsniveau maar kosten tijd en verlagen hierdoor de productiviteit.

Het financieel resultaat was 2,7% van de omzet, in 2007 was dit 2,6%. Door het positieve resultaat is het eigen vermogen verder gegroeid naar 4,7% van de gemiddelde omzet.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim is zowel bij de rechters als ook bij gerechtsambtenaren gedaald t.o.v. 2007. Het ziekteverzuim bij de rechters lag iets boven het landelijk gemiddelde.

Het aandeel rechters op het totaal aan personeel was 1 procentpunt lager dan het landelijk gemiddelde en een procentpunt hoger dan in 2007.

Het percentage medewerkers dat de norm (minimaal 30 uur voor rechters en juridische medewerkers) voor permanente educatie gehaald heeft lag beneden de afspraak voor 2008. Gemiddeld lag het aantal uren per medewerker wel boven de 30 uur.

Het percentage vrouwen is bij de rechters hoger dan het landelijk gemiddelde en bij gerechtsambtenaren juist lager. Uit de leeftijdsopbouw blijkt, dat zowel bij de rechters als bij de ondersteuning relatief minder personeel tot 40 jaar in dienst is dan bij andere rechtbanken.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Het percentage gepubliceerde uitspraken is gelijk gebleven t.o.v. 2007, wel blijft de rechtbank achter bij het landelijk gemiddelde.

In 2008 zijn er iets meer zaken naar mediation doorverwezen t.o.v. 2007. Het slagingspercentage was hoger dan in 2007 en het landelijk gemiddelde. Er is gekozen voor één mediationfunctionaris voor het gehele gerecht.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Het aantal klachten per 10.000 zaken was hoger dan in 2007 en het landelijk gemiddelde. Het aantal gegronde klachten was 4 in 2008, waarmee het aantal gegronde klachten per 10.000 zaken onder het landelijk niveau lag.

In 2008 is geen wrakingsverzoek gehonoreerd.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:				
Deskundigheid van de rechter	68%	> 75%	79%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	44%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	92%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	77%	> 70%	57%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	80%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	83%	> 70%	78%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	90%	> 85%	82%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	93%	> 80%	78%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	66%	> 70%	67%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	45%	> 50% ¹	42%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	60	60	63	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	3	8	3	8
Scheidingszaak	18	16	20	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	8	8	8	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	23	22	23	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	53	46	43	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	35	33	26	30
Belastingzaak	n.v.t.	53	n.v.t.	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	13	12	13	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	21	19	19	17
Politierechterzaak (incl. economische)	5	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	4	5	4	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	47	43	51	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	26	16	21	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	8	9	19	16
Familiezaak	3	5	3	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	5	6	5	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	11%	13%	15%
Civiele handelszaak	10%	10%	10%
Familiezaak	3%	3%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	7%	8%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	4%	0%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	105%	94%	96%	99%	103%	101%
Bestuursrecht	104%	84%	95%	118%	98%	101%
Vreemdelingenkamer	91%	68%	74%	129%	85%	98%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	110%	n.v.t.	n.v.t.	100%
Strafrecht	116%	100%	99%	99%	98%	99%
Kantonzaken	109%	132%	112%	96%	103%	101%
Totaal	108%	119%	106%	99%	102%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,9	95%	7,9	91%
Bestuursrecht	18,8	92%	18,3	94%
Vreemdelingenkamer	8,9	115%	7,6	90%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Strafrecht	5,2	84%	6,4	92%
Kantonzaken	1,1	86%	1,0	88%
Totaal	3,4	91%	2,8	76%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	107	108%	108%	71	108%	103%
Bestuursrecht	95	96%	98%	65	106%	104%
Vreemdelingenkamer	137	143%	118%	118	181%	145%
Belastingrecht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Strafrecht	137	133%	119%	78	112%	100%
Kantonzaken	99	97%	106%	48	81%	80%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.286	1.145	1.096	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	2,6%	-1,8%	2,7%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	2,9%	2,2%	4,7%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	4,7%	3,3%	3,4%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,0%	5,2%	4,8%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	21%	23%	22%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	56%	78%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	33%	67%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	55%	53%	56%	67%
% mannen	45%	47%	44%	33%
% tot en met 39 jaar	16%	21%	42%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	38%	38%	34%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	32%	29%	23%	17%
% 60 jaar en ouder	14%	12%	1%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	7%	8%	7%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	9%	9%	11%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	31%	43%	58%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	4,3	3,7	4,8	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	4%	18%	12%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	1	16	0	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Groningen

Kengetallen 2008 Rechtbank Haarlem

De rechtbank Haarlem deed 5% meer zaken af dan gepland om te voorkomen dat zaken zouden blijven liggen. In 2008 kon de rechtbank vooral de materiële uitgaven beperken. Hierdoor heeft de rechtbank in het jaar 2008 het negatieve eigen vermogen kunnen wegwerken en het jaar met een positief resultaat kunnen afsluiten.

De doorlooptijden waren relatief kort.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek (KWO) uit 2008 lagen boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen. Opvallend hoger dan de andere rechtbanken waren de uitkomsten op deskundigheid van de rechter (86% tevreden), rechtseenheid van beslissingen, motivering van de beslissing en op tevredenheid over de doorlooptijden. Naar aanleiding van de uitkomsten van het KWO is de rechtbank gestart met de uitbreiding en verbetering van de telefonische bereikbaarheid en het monitoren en verbeteren van aanvangstijden van zittingen. Over deze aspecten waren de ondervraagden minder tevreden.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

Bij vrijwel alle zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure rond het landelijk gemiddelde of ver daaronder. In lijn daarmee is de tevredenheid over de doorlooptijden van professionals, die gemeten is in het klantwaarderingsonderzoek.

Alle doorlooptijden in de civiele sector, zowel handel als familie en jeugd, lagen op of ver onder het landelijke gemiddelde. Ook de sector bestuur is erin geslaagd om doorlooptijden te realiseren die ver onder het landelijk gemiddelde liggen.

De sector straf heeft ruimschoots de doelstellingen voor 2008 en daarmee ook al de onlangs vastgestelde normen voor 2010 gehaald. Gerelateerd aan de landelijke gemiddelden scoorde deze sector bijzonder goed.

De doorlooptijden bij sector kanton waren iets korter dan het landelijk gemiddelde. Een uitzondering is de categorie "overige verzoekschriften (handel en huur)". Deze zaken duurden gemiddeld twee weken langer, als gevolg van de onverwachte instroom van zogenaamde "verzoeken nasalaris".

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Zie vooruitleg hoofdstuk 1.2.3.

Bij strafzaken lag het aandeel meervoudige kamer (MK) zaken op 14%. Dit is 1 procentpunt boven de afspraak van 13%.

Het percentage MK handelszaken was 4%. De sector civiel heeft zich ingespannen om nog meer MK af te doen. Dit bleek echter niet eenvoudig. Niet alle zaken kwalificeren zich immers om door een meervoudige kamer te worden behandeld.

In familiezaken is het totale percentage meervoudig afgedane zaken gelijk gebleven ten opzichte van het jaar 2007. Het aandeel MK's bij verdelingszaken is verhoogd, maar het aantal scheidingszaken dat in aanmerking kwam voor meervoudige afdoening daalde vanwege de dalende instroom daarvan.

De sector bestuur heeft vrijwel voldaan aan de vastgestelde doelstelling. Opvallend daarbinnen is het aandeel meervoudige afdoeningen in belastingzaken. Deze productie is aanzienlijk hoger dan geprognosticeerd en is uitsluitend terug te voeren op het rechterlijk oordeel dat een in groot aantal fiscale zaken meervoudige afdoening is aangewezen.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank Haarlem een productie van 89.632 zaken, 105% van de bestuursafpraak en 101% van de instroom.

De sector civiel heeft 94% van de bestuursafpraak gerealiseerd; de instroom insolventiezaken is afgenomen vooral als gevolg van de wijziging van de Wet schuldsanering natuurlijke personen.

De afdeling bestuursrecht algemeen handelde 4% meer zaken af dan afgesproken door een hogere instroom. Er zijn minder vreemdelingenzaken afgedaan dan gepland als gevolg van de instroomontwikkeling. Dit was een van te voren, ook door de Raad, ingecalculeerd risico. Op het moment dat duidelijk werd dat de instroom niet zou worden gehaald is begonnen met het inwerken van medewerkers vreemdelingenrecht in het rechtsgebied bestuursrecht algemeen. Tevens zijn beide teams samengevoegd, zodat in de toekomst medewerkers makkelijker op beide rechtsgebieden ingezet kunnen worden. In de belastingsector is de voorraad fors verkleind; de instroom bleef achter bij de verwachtingen.

Bij de sector kanton is hard gewerkt om de toegenomen instroom af te doen, resulterend in een productie van 117% van de bestuursafpraak. Bij de sector straf lag het aantal afgedane zaken op het niveau van de bestuursafpraak.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak lag voor 3 productgroepen van de rechtbank onder de afspraak. Met andere woorden: er werden verhoudingsgewijs meer lichtere zaken afgedaan dan vooraf verwacht. Dit was vooral een gevolg van het aanbod aan zaken. Een uitzondering was de afdeling belasting bij de sector bestuursrecht. Hier werd de afspraak met 38% overschreden als gevolg van het grote aandeel MK-zaken.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 is een toelichting te vinden.

De arbeidsproductiviteit kwam boven het landelijk gemiddelde uit.

Het uurtarief bij de sector civiel lag iets boven het landelijke uurtarief door het achterblijven van de instroom van insolventiezaken, de enige zaaksgroep die op instroom wordt gefinancierd. Bij de vreemdelingenkamer lag het uurtarief ruim boven het landelijk gemiddelde als gevolg van overcapaciteit. Bij de afdeling belasting lag het uurtarief ruim onder het landelijk gemiddelde doordat de werkprocessen dit jaar zijn aangepast, waardoor nog efficiënter is gewerkt.

Bij de sector straf lag het uurtarief van de rechters onder het landelijk gemiddelde en van de gerechtshofambtenaren er boven. Dit duidt op een relatief hoge mate van delegatie.

Bij de sector kanton lagen de uurtarieven boven het landelijk gemiddelde, mogelijk als gevolg van een te geringe delegatie. Daarom is de sector kanton eind 2008 gestart met een project dat ertoe moet leiden dat in de toekomst meer zal worden gedelegeerd aan de juridische ondersteuners. Het financieel resultaat is omgebogen van 7,5% negatief naar 3% positief. De rechtbank is verheugd dat men hierdoor in staat is geweest om weer eigen vermogen op te bouwen.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

De ziekteverzuimpercentages lagen ruim onder het landelijk gemiddelde. Het percentage vrouwen

was hoger dan het landelijk gemiddelde. Er melden zich gemiddeld beduidend minder mannen dan vrouwen bij sollicitatieprocedures. De leeftijdsopbouw van het personeel loopt vrijwel parallel met het landelijk gemiddelde.

Het percentage dat de 30-uurs norm voor permanente educatie heeft gehaald lag op 81%, ruim boven het landelijk gemiddelde van 73%. Ook het percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald lag met een percentage van 74%, ruim boven het landelijk gemiddelde.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft 24 van elke duizend uitspraken gepubliceerd. Dit is tweemaal zo veel als landelijk gemiddeld het geval was.

Het aandeel doorverwijzingen naar mediation is met 7 promille vergeleken met het gemiddelde van alle rechtbanken van 9 iets aan de lage kant omdat bij de sector Kanton bijna geen doorverwijzingen naar mediation plaatsvonden. De rechters doen de zaken veel sneller zelf af en doorverwijzing zou de zaken onnodig vertragen en het zou bovendien duurder zijn. Bij de sector bestuur, afdeling belastingen, is een experiment geweest waarbij standaard mediation werd aangeboden. Hiervan wens te vrijwel geen enkele rechtzoekende gebruik te maken. Er zijn zelfs klachten binnengekomen vanwege vertraging van de procesgang. Dit experiment zal in 2009 niet worden voortgezet.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 waren er twee gehonoreerde wrakingen bij de rechtbank Haarlem. Alle wrakingen worden besproken in het bestuur. In het najaar heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met rechters en leden van de wrakingskamer waar alle wrakingen van het afgelopen jaar zijn besproken.

De rechtbank heeft in 2008 71 klachten ontvangen, waarvan 19 gegrond zijn verklaard (25%). Dit percentage is hoger dan in 2007. Om het aantal gegronde klachten de komende jaren naar beneden te krijgen worden alle gegronde klachten besproken in de betreffende sector en worden maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. Indien het een rechtbankbrede klacht betreft wordt deze in de bestuursvergadering besproken waarna voorstellen tot verbetering worden vastgesteld.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2008	norm	2008	norm
Deskundigheid van de rechter	nvt	> 75%	86%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	53%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	nvt	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	nvt	> 70%	66%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	80%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	nvt	> 70%	73%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	nvt	> 85%	nvt	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	nvt	> 80%	74%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	nvt	> 70%	nvt	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	nvt	> 50% ¹	54%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	55	60	51	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	8	8	8	8
Scheidingszaak	15	16	13	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	8	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	18	22	18	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	42	46	37	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	28	33	18	30
Belastingzaak	54	53	55	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	11	12	10	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	16	19	11	17
Politierechterzaak (incl. economische)	6	5	3	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	5	5	4	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	33	43	32	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	13	16	13	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	9	9	18	16
Familiezaak	4	5	3	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	n.b.	6	5	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	14%	13%	15%
Civiele handelszaak	4%	7%	10%
Familiezaak	1%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	8%	9%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	4%	2%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	34%	20%	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	97%	94%	96%	97%	103%	101%
Bestuursrecht	101%	104%	95%	107%	91%	101%
Vreemdelingenkamer	108%	65%	74%	147%	95%	98%
Belastingrecht	87%	88%	110%	117%	124%	100%
Strafrecht	83%	98%	99%	98%	101%	99%
Kantonzaken	101%	117%	112%	100%	99%	101%
Totaal	96%	105%	106%	102%	101%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,9	98%	8,1	95%
Bestuursrecht	19,3	101%	17,7	99%
Vreemdelingenkamer	10,4	110%	9,1	91%
Belastingrecht	9,7	101%	14,7	138%
Strafrecht	6,8	117%	7,1	104%
Kantonzaken	1,4	87%	1,2	92%
Totaal	5,0	100%	4,8	95%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	108	109%	109%	79	121%	115%
Bestuursrecht	100	101%	103%	70	112%	110%
Vreemdelingenkamer	123	128%	105%	86	131%	105%
Belastingrecht	46	82%	81%	60	83%	98%
Strafrecht	95	92%	82%	76	110%	99%
Kantonzaken	107	105%	114%	63	106%	104%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.184	1.145	1.171	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-7,5%	-1,8%	3,1%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-2,8%	2,2%	1,4%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,6%	3,3%	2,6%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,1%	5,2%	4,7%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	24%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	81%	91%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	74%	93%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	61%	53%	70%	67%
% mannen	39%	47%	30%	33%
% tot en met 39 jaar	21%	21%	53%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	39%	38%	26%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	27%	29%	17%	17%
% 60 jaar en ouder	13%	12%	4%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	19%	8%	24%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	4%	9%	7%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	26%	43%	67%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	8,2	3,7	8,4	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	20%	18%	25%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	3	16	2	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank 's-Hertogenbosch

In 2008 handelde de rechtbank 's-Hertogenbosch 120.849 zaken af tegenover 113.908 in 2007. De gerealiseerde productie in 2008 was zo'n twee procent hoger dan de productieafspraken met de Raad voor de rechtspraak. Het bereikte financiële resultaat over 2008 is € 34.000 positief. Dit is een resultante van de negatieve invloed van een tegenvallende instroom van vreemdelingen- en schuldsaneringszaken en de positieve invloed van het sturen op kostenbeheersing en een extra uitstroom van kantonzaken. Over het algemeen lagen de doorlooptijden op of onder het landelijke gemiddelde, was het aantal doorverwijzingen naar mediation beter dan het landelijke gemiddelde en is de doelstelling ten aanzien van permanente educatie niet gehaald.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank 's-Hertogenbosch heeft in 2001 als een van de eerste gerechten een (beperkt) klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele partners (zoals officieren van justitie en advocaten) en rechtzoekende burgers. Over het algemeen lagen de scores op of boven de huidige normen, behalve de tevredenheid over de doorlooptijden. Het onderzoek is inmiddels te oud om daar conclusies over de huidige stand van de kwaliteit te kunnen trekken. In de tussentijd zijn klantenpanels uitgevoerd om meer achtergronden te kunnen achterhalen en indicaties te verkrijgen over verbetermaatregelen. De uitkomsten wijzen op een verhoging van de tevredenheid sinds 2001.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

Bij vrijwel alle zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure rond het landelijke gemiddelde of daaronder. Vooral vreemdelingenzaken, scheidingszaken, MK-strafzaken en handelszaken bij de kantonrechter worden relatief snel afgehandeld.

Relatief lang duurden de belastingzaken en de 'overige verzoekschriftprocedures' kanton.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Bij strafzaken lag het MK-aandeel onder de uiteindelijk na te streven norm van 15%. De rechtbank merkt daarbij op dat het maar de vraag is of die norm ooit zal worden gehaald, gelet op de instroom van MK-zaken. Het bestuur heeft in 2008 de bewuste keuze gemaakt om meer EK-zaken af te doen dan afgesproken. Dit om de bestuursafspraken van de sector Strafrecht in aantallen te halen.

Het aandeel MK in civiele handelszaken was 2%. De reden dat de doelstelling van 6% in 2008 niet is gehaald, is gelegen in het feit dat voor MK-afdoening meer capaciteit nodig is en de financiering daartoe vooralsnog ontbreekt. De prioriteit van de sector ligt in het beheersbaar houden van voorraden en doorlooptijden en het optimaal inzetten van de beschikbare capaciteit.

Het gerealiseerde MK-percentage voor vreemdelingenzaken is met 7% weliswaar lager dan de doelstelling voor 2010 van 10%, maar overtreft de bestuursafspraken 2008 van 2%.

Productie t.o.v. de bestuursafspraken en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafspraken en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank 's-Hertogenbosch een productie van 120.849 zaken. Dit is twee procent hoger dan de bestuursafspraken.

Als gevolg van een verhoogd ziekteverzuim onder rechterlijke ambtenaren in de productgroep bestuursrecht, is de uitstroom van het betreffende type zaken achtergebleven en de voorraad gestegen. De voorraad belastingzaken is, ondanks een productie die 71 procent hoger was dan de bestuursafspraken, gestegen door een fors hoger dan verwachte instroom.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklast per zaak lag, met uitzondering van civiele zaken, voor alle productgroepen onder de afspraak. Met andere woorden: er zijn verhoudingsgewijs meer relatief lichte zaken afgedaan dan vooraf verwacht. Dit is vooral een gevolg van het aanbod aan zaken, maar ook van de bestuurskeuze om voor de productgroep Straf de bestuursafspraken in aantallen te halen. Om dit te bereiken is aan het einde van het jaar de focus gelegd op het afdoen van EK-zaken.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

In de sector bestuursrecht (productgroepen bestuur, vreemdelingenzaken en belasting) was in 2008 sprake van relatief hoge uurkosten per rechter ten opzichte van het landelijk vastgestelde uurtarief en het landelijk gemiddelde uurtarief. Dit had te maken met een achterblijvende productie door een relatief hoog ziekteverzuim en zwangerschaps-/ouderschapsverlof in deze groep en een achterblijvende instroom van vreemdelingenzaken begin 2008.

In 2008 lag de rechtbankbrede arbeidsproductiviteit in de buurt van het landelijke gemiddelde. Door een positief financieel resultaat groeide het eigen vermogen iets. Het blijft daarmee op het niveau van twee procent van de gemiddelde omzet over de afgelopen drie jaren.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het verzuimpercentage liep enigszins op, maar lag nog onder de kritische grens van 6%. Het aandeel rechters op de totale hoeveelheid personeel lag met 24% iets boven het landelijke gemiddelde van 22%. Hetzelfde gold voor het percentage vrouwen bij de niet-rechters, namelijk 72%, terwijl het landelijk gemiddelde 67% was. De leeftijdsopbouw van de rechtbankmedewerkers

week niet noemenswaardig af van de opbouw voor alle rechtbanken samen.

Voor wat betreft permanente educatie geldt dat 86% van de rechters heeft voldaan aan de norm van 30 uur. Dit percentage is lager dan de gemaakte afspraak van 95%, maar hoger dan het landelijke gemiddelde van 73%. De afwijking wordt veroorzaakt door:

- afspraken met een aantal rechters, dat zij de norm niet hoeven te halen in verband met hun aanstaande pensioen,
- een bovengemiddeld zwangerschaps- en ouderschapsverlof evenals langdurig ziekteverzuim en
- het prioriteren van andere urgente aandachtspunten.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft 33% meer uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan vorig jaar, maar het publiceert verhoudingsgewijs minder uitspraken dan het landelijke gemiddelde. Dit is door het bestuur onderkend en er wordt actie ondernomen om in 2009 te komen tot een hogere publicatiegraad op Rechtspraak.nl.

Met ingang van 1 november 2006 werkte de rechtbank op het gebied van doorverwijzing naar mediation samen met het gerechtshof. Dit samenwerkingsverband is landelijk gezien uniek. Het jaar 2008 is afgesloten met goede resultaten. Ten opzichte van 2007 is het aantal doorverwijzingen naar mediation gestegen van 9 op de duizend zaken in 2007 naar 10 promille in 2008. Van dit aantal is 56% met een gehele of gedeeltelijke overeenstemming afgerond. Dit percentage is wat lager dan in 2007 (67%). Landelijk gezien lag het percentage in 2008 op 52%.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn van de achttien wrakingsverzoeken drie verzoeken toegewezen. In 2007 is één wrakingsverzoek toegewezen, zij het dat er toen twintig verzoeken werden ingediend. In 2008 lag het aantal klachten op 3,3 per 10.000 afgehandelde zaken. Dat is zo goed als gelijk aan het niveau van 2007. Landelijk gezien was het gemiddelde in 2008 4,2.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2001	norm	2001	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:				
Deskundigheid van de rechter	n.v.t.	> 75%	82%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	43%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	n.v.t.	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	n.v.t.	> 70%	n.v.t.	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	n.v.t.	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	n.v.t.	> 70%	92%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	n.v.t.	> 85%	84%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	n.v.t.	> 80%	75%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	n.v.t.	> 70%	75%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	n.v.t.	> 50% ¹	21%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^a aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	58	60	60	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	6	8	7	8
Scheidingszaak	11	16	10	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	6	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	21	22	22	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	44	46	43	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	27	33	24	30
Belastingzaak	67	53	66	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	14	12	12	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	15	19	16	17
Politierechterzaak (incl. economische)	4	5	4	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	3	5	4	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	42	43	44	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	16	16	15	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	13	9	19	16
Familiezaak	3	5	4	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	6	6	6	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^a aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	9%	12%	15%
Civiele handelszaak	2%	6%	10%
Familiezaak	0%	0%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	12%	8%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	7%	2%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	96%	90%	96%	96%	101%	101%
Bestuursrecht	99%	91%	95%	104%	88%	101%
Vreemdelingenkamer	87%	73%	74%	113%	100%	98%
Belastingrecht	74%	171%	110%	108%	93%	100%
Strafrecht	98%	101%	99%	95%	99%	99%
Kantonzaken	99%	107%	112%	98%	102%	101%
Totaal	98%	102%	106%	98%	101%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,5	96%	8,1	101%
Bestuursrecht	18,3	92%	18,1	96%
Vreemdelingenkamer	7,4	101%	7,4	97%
Belastingrecht	7,6	77%	10,3	85%
Strafrecht	5,0	91%	6,2	95%
Kantonzaken	1,4	90%	1,2	99%
Totaal	3,9	92%	3,6	92%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	96	98%	97%	72	110%	104%
Bestuursrecht	109	110%	113%	66	107%	105%
Vreemdelingenkamer	112	117%	96%	77	118%	95%
Belastingrecht	56	99%	97%	67	93%	110%
Strafrecht	102	98%	88%	66	95%	85%
Kantonzaken	94	92%	100%	62	104%	102%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.127	1.145	1.101	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	0,1%	-1,8%	0,1%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	5,0%	2,2%	2,0%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	4,2%	3,3%	4,9%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	3,3%	5,2%	4,1%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	23%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	86%	95%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	78%	95%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	49%	53%	72%	67%
% mannen	51%	47%	28%	33%
% tot en met 39 jaar	15%	21%	48%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	37%	38%	30%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	34%	29%	19%	17%
% 60 jaar en ouder	14%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	7%	8%	9%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	9%	9%	10%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	67%	43%	56%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	3,2	3,7	3,3	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	11%	18%	20%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	1	16	3	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
's-Hertogenbosch

Kengetallen 2008 Rechtbank Leeuwarden

Burgers en professionals waren over het algemeen tevreden over de rechtbank. In 2008 handelde de rechtbank Leeuwarden 59.069 zaken af; in 2007 waren dat 54.748 zaken. De productieafspraken met de Raad voor de Rechtspraak is wederom gerealiseerd.

De rechtbank kon in 2008 het zaaksaanbod zonder noemenswaardige achterstanden verwerken. Wel zijn de doorlooptijden wat opgelopen. De arbeidsproductiviteit was bovengemiddeld en het ziekteverzuim was goed beheersbaar. De rechtbank sloot 2008 met een positief financieel resultaat.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Rechtbank Leeuwarden heeft in 2006 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele partners (zoals officieren van justitie en advocaten) en rechtzoekende burgers. Zij konden aangeven hoe tevreden zij waren over een aantal kwaliteitsaspecten.

De rechtbank scoort op de meeste kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen. De tevredenheid van rechtzoekenden op het gebied van waargenomen deskundigheid en begrijpelijkheid scoren beduidend hoger.

De rechtbank scoort lager bij de motivering van de beslissing bij de professionele partners. Ter verbetering hiervan zijn binnen de strafsector meer vonnissen volgens Promis afgedaan. Verder heeft de strafsector een klantenpanel gehouden in 2008, om meer inzicht te krijgen in resultaten van het KWO.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De doorlooptijden zijn enigszins opgelopen in 2008. Bij de meeste zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure rond het landelijk gemiddelde of daaronder.

De gemiddelde duur van de procedures handelszaken met verweer, scheidingszaken en overige familiezaken in de sector civiel is substantieel opgelopen en is daardoor in 2008 boven het landelijk gemiddelde uitgekomen.

Door de behandeling van aandelenleasezaken is de doorlooptijd van handelszaken kanton waarin

een enquête, descende of pleidooi plaatsvond, sterk opgelopen naar gemiddeld een jaar en 5 weken boven het landelijk gemiddelde uitgekomen.

Deze zaken hebben door de wijze van procederen en de aard van de problematiek gemiddeld een relatief langere doorlooptijd.

De gemiddelde duur van MK strafzaken (9 weken) en het uitwerken van die zaken in verband met hoger beroep (14 weken) is in Leeuwarden aanzienlijk korter dan landelijk gemiddeld.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het MK-aandeel strafzaken is toegenomen naar 13%, boven de doelstelling voor 2008. In het regionale convenant OM is een lagere afspraak gemaakt en deze is ruimschoots gerealiseerd. Van de rijksbelastingzaken werd 11% meervoudig behandeld, eveneens boven de doelstelling voor 2008.

Het MK-aandeel in de behandeling van civiele handelszaken en reguliere bestuurszaken was in 2008 11% en voldeed daarmee al ruimschoots aan de norm 2010. Familiezaken worden in beginsel enkelvoudig afgedaan. Verwijzing naar een meervoudige kamer vindt steeds plaats wanneer de aard van de zaak dat vraagt en dat bleek vrijwel nooit het geval te zijn.

Productie t.o.v. de bestuursafspraken en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafspraken en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank Leeuwarden een productie van 59.069 zaken. Dit is 15% meer dan in de bestuursafspraken was opgenomen.

Bij de sectoren civiel kanton was het aantal afgehandelde zaken hoger dan de afspraak als gevolg van het onverwacht hoge aanbod van zaken.

Het aantal afgehandelde zaken hield daar gelijke tred met de instroom (geen voorraadwijziging). Ook de belastingkamer van de sector bestuur heeft als gevolg van de onverwachte instroomtoename meer zaken afgehandeld dan de bestuursafspraken. Het aantal afgehandelde reguliere bestuurszaken

was veel lager dan de bestuursafspraken. De instroomafname speelde daarin een rol, maar ook is ondanks de instroomdaling toch de voorraad enigszins toegenomen. Door het achterblijven van het aanbod van zaken bij wat in het convenant met het OM was afgesproken is de productie van de sector straf lager uitgekomen dan gepland.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklast per zaak lag in 2008 rechtbankbreed op 87% van de bestuursafspraken. Dit wordt met name veroorzaakt door het hogere aandeel kantonzaken als gevolg van de instroomtoename ervan. Deze zijn relatief licht en binnen de kantonzaken is het aandeel lichtere zaakstypen ook nog eens toegenomen. Daarnaast bleek het aanbod van zaken in de civiele sector gemiddeld lichter te zijn geworden.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

Gemiddeld zijn alle sectoren samen bezien, de gerealiseerde uurtarieven lager dan de standaard en het landelijk gemiddelde. Overigens zijn de uurtarieven voor reguliere bestuurszaken hoger dan het landelijke tarief als gevolg van de tegenvallende instroom en productie. De arbeidsproductiviteit was aanzienlijk hoger dan landelijk gemiddeld. Het resultaat van 1,26 mln. euro is uit de volgende elementen opgebouwd:

- meerproductie Lamicie (77%). Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de meerproductie van kanton- en belastingzaken
- minder kosten voor niet-Lamicie werkzaamheden (-/- 2%)
- de vooraf verwachte winst (25%) als gevolg van een te hoge inschatting vooraf van de zaakzwaarte.

Het eigen vermogen steeg naar 10,5% en daarmee ver boven het maximum van 2%.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuimpercentage van zowel de rechtelijke macht (3,1%) als voor de ondersteuning (4,8%) lag ruim onder de landelijke norm en was ongeveer gelijk aan het gemiddelde van alle rechtbanken.

Het aandeel rechters van 19% in de totale bezetting van de rechtbank lag in 2008, evenals in de afgelopen jaren, beneden het landelijke gemiddelde van 23%. Dit is het gevolg van een beleid waarin de rechtbank relatief veel voorbereidende taken delegeert van rechters naar juridisch medewerkers. Van de rechters was 47% een vrouw en van de niet-rechters 64%. Alhoewel hier niet bewust op is gestuurd, is het gerechtshof tevreden met deze verhouding die iets onder het landelijk gemiddelde lag. Leeuwarden heeft relatief jonge rechters: 78% is jonger dan 50 jaar terwijl dit landelijk 59% is. Dat aandeel is in Leeuwarden in 2008 sterk toegenomen.

Hoewel de individuele norm voor permanente educatie (minimaal 30 uur per medewerker in 2010) niet volledig is gehaald, zijn er op totaalniveau wel meer PE-uren gemaakt dan afgesproken.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft ongeveer even veel uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd als vorig jaar en realiseerde hiermee relatief gezien op het niveau van het landelijke gemiddelde.

Het aandeel doorverwijzingen naar mediation lag boven het gemiddelde van alle rechtbanken. Het percentage geslaagde mediations (34%) is fors toegenomen, maar lag nog steeds onder het landelijk gemiddelde (52%).

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Het aantal klachten lag ongeveer gelijk aan 2007. Het aantal gegrond verklaarde klachten is afgenomen. Er was 1 gehonoreerde wraking in 2008.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2006	norm	2006	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2006	norm	2006	norm
Deskundigheid van de rechter	81%	> 75%	74%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	46%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	92%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	75%	> 70%	52%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	81%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	79%	> 70%	77%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	88%	> 85%	79%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	84%	> 80%	76%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	70%	> 70%	60%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	47%	> 50% ¹	42%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	60	60	65	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	6	8	6	8
Scheidingszaak	18	16	20	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	7	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	22	22	25	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	36	46	36	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	n.v.t.	33	n.v.t.	30
Belastingzaak	46	53	52	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	8	12	9	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	14	19	14	17
Politierechterzaak (incl. economische)	3	5	4	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	3	5	5	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	47	43	52	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	20	16	19	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	4	9	3	16
Familiezaak	5	5	5	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	4	6	5	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	13%	12%	15%
Civiele handelszaak	11%	5%	10%
Familiezaak	0%	0%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	11%	10%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	n.v.t.	n.v.t.	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	11%	10%	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	105%	108%	96%	97%	101%	101%
Bestuursrecht	104%	84%	95%	122%	96%	101%
Vreemdelingenkamer	n.v.t.	n.v.t.	74%	n.v.t.	n.v.t.	98%
Belastingrecht	95%	110%	110%	72%	94%	100%
Strafrecht	100%	90%	99%	102%	101%	99%
Kantonzaken	121%	123%	112%	100%	100%	101%
Totaal	114%	115%	106%	100%	100%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,7	97%	7,7	91%
Bestuursrecht	20,4	103%	18,8	101%
Vreemdelingenkamer	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingrecht	10,2	85%	11,7	105%
Strafrecht	5,1	89%	6,6	103%
Kantonzaken	1,2	95%	1,1	91%
Totaal	3,5	88%	3,2	87%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	92	94%	93%	67	102%	97%
Bestuursrecht	107	108%	111%	80	129%	126%
Vreemdelingenkamer	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingrecht	52	93%	91%	49	68%	79%
Strafrecht	101	98%	88%	64	91%	82%
Kantonzaken	74	73%	79%	52	88%	87%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.392	1.145	1.332	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	3,2%	-1,8%	8,2%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	8,2%	2,2%	10,5%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,6%	3,3%	3,1%	n.v.t.	3,1%			n.v.t.	3,1%	
Ondersteunend personeel (GA)	4,6%	5,2%	4,8%	n.v.t.	5,0%			n.v.t.	5,0%	
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	19%	23%	19%	n.v.t.	23%			n.v.t.	23%	
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	74%	100%	73%			100%	73%	
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	71%	100%	63%			100%	63%	

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	47%	53%	64%	67%
% mannen	53%	47%	36%	33%
% tot en met 39 jaar	24%	21%	48%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	53%	38%	29%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	18%	29%	20%	17%
% 60 jaar en ouder	4%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	13%	8%	12%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	36%	9%	12%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	15%	43%	34%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	4,2	3,7	4,1	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	13%	18%	4%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	1	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Leeuwarden

Kengetallen 2008 rechtbank Maastricht

De rechtbank heeft ruim 8% meer zaken afgedaan dan bij de bestuursafpraak is overeengekomen. De meerproductie is over het algemeen voortgekomen uit een lichter afdoeningsprofiel, wat we onder andere terugzien in de kostprijs per zaak en de realisatie van de gemiddelde zaakswaarde (werklast). Bij veel zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure boven de doelstelling voor 2008; de oorzaken hiervan zijn divers. Waar mogelijk zijn maatregelen genomen procedures te bekorten. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een positief financieel resultaat.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

In het laatste klantwaarderingsonderzoek (KWO) uit 2005 scoorde de rechtbank op nagenoeg alle kengetallen uit het KWO boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen.

De “tevredenheid professionele klanten over de motivering van de beslissing” was relatief laag. De meting vond plaats in de periode dat er in de sector bestuursrecht bijzondere aandacht is besteed aan het motiveren van uitspraken. De gevolgen daarvan zijn nog niet terug te vinden in de meetgegevens. Bij de strafsector loopt sinds november 2006 het project Promis dat ten doel heeft de motivering in strafvonnissen te verbeteren. Naar aanleiding van het KWO zijn door de sectoren civiel en kanton klantenpanels georganiseerd. Daaruit voortvloeiende verbeterpunten hadden vooral betrekking op de telefonische bereikbaarheid en de tijdigheid van het afdoen van zaken. De leiding van de sectoren bewaakt de voortgang en rapporteert hierover periodiek in het bestuur. Tevens hebben deze onderwerpen de voortdurende aandacht in de interne sectoroverleggen en de reguliere overleggen met de balie en de deurwaarders.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

Bij de sector civiel zijn de handelszaken met verweer en kinderkzaken snel afgehandeld. De scheidingszaken duurden bijna 7 weken langer dan landelijk gemiddeld. Oorzaak hiervan waren capaciteitsproblemen en daarnaast is er prioriteit gegeven aan jeugdrechtspraak. Door het wegvallen van

ervaren mensen in combinatie met een relatief hoog ziekteverzuim zijn de doorlooptijden van de beschikking op verzoekschrift handelszaken, vooral de insolventies, sterk onder druk komen te staan. Bij de sector bestuur en de vreemdelingenkamer lagen de doorlooptijden onder de voor 2008 geformuleerde doelstelling. De doorlooptijd was korter dan landelijk gemiddeld en is ten opzichte van 2007 flink gedaald ondanks het wegwerken van veel oude zaken in 2008.

De duur van de zaakscategorieën van de sector kanton lagen rond het landelijk gemiddelde. De gemiddelde doorlooptijd van de meervoudig behandelde strafzaken is ten opzichte van 2007 met 4 weken toegenomen tot 15 weken. Dit komt door een hoog aanhoudingspercentage. Veel zaken worden op zitting aangehouden door de niet tijdige beschikbaarheid van NIFP-rapportages of omdat het onderzoek nog niet gereed is en de advocaten nog getuigen willen laten horen door de RC. Hierdoor komen de zaken later nogmaals op zitting, waardoor de uiteindelijke afdoening langer op zich laat wachten.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Bij strafzaken lag het MK-aandeel onder de doelstelling voor 2008 van 13%. Er zijn meer zaken aangehouden waardoor er verhoudingsgewijs minder MK-zaken zijn afgedaan.

Het aandeel MK-zaken bij de behandeling van handelszaken lag op 10%, precies de norm voor 2010. De oorzaak hiervan is gelegen in het groot aantal landinrichtingszaken dat MK is afgedaan. Voor het overige voldoet de sector familiezaken niet aan de landelijke doelstelling 2010 voor het meervoudige behandelen van zaken. Dit komt doordat er niet voldoende zaken binnenkwamen die voldeden aan de MK-criteria.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank Maastricht een productie van 75.541 zaken. Dit is ruim 108% van de bestuursafpraak.

De productie van kanton is in vergelijking met de afspraak hoog. Dit heeft voornamelijk te maken met een hoge instroom. De productieafspraken voor de vreemdelingenkamer en strafzaken zijn niet gehaald. Bij de vreemdelingenkamer komt dit door een lage instroom. Bij strafzaken is dit het gevolg van het eerder genoemde hoge aanhoudingspercentage bij de MK-zaken. Hierdoor duurt het langer voordat zaken uitstromen en kosten zaken meer inzet van personeel. Ook wordt daar de enigszins oplopende voorraad strafzaken mee verklaard. Debet aan de oplopende voorraad bij de sector civiel zijn capaciteitsproblemen bij de rechterlijke macht.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklast per zaak lag, met uitzondering van de productgroep VK, voor alle productgroepen onder de afspraak. Met andere woorden: er werden verhoudingsgewijs meer lichtere zaken afgedaan dan vooraf verwacht. Het was vooral een gevolg van het aanbod van zaken. Bij straf had het te maken met het achterblijven van de uitstroom van MK-zaken als gevolg van het eerdergenoemde hoge aanhoudingspercentage.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

De productiviteit in Maastricht lag op totaalniveau rond het landelijk gemiddelde. In de analyse zijn de gerealiseerde uurtarieven van de rechterlijke macht en de ondersteuning in samenhang bekeken. De productiviteit bij de sector civiel ligt ruim boven het landelijk gemiddelde.

De productiviteit bij kanton en straf lag beneden het landelijk gemiddelde. Bij de sector kanton waren de personele kosten relatief hoog. Er zijn extra mensen ingezet ter compensatie van een relatief hoog ziekteverzuim. Veel van de andere medewerkers zitten al lange tijd in de top van hun schaal omdat er weinig verloop is. Bij de sector straf resulteerde het achterblijven van afgedane

MK-zaken in een hoger uurtarief (lagere productiviteit).

Door een positief financieel resultaat groeide het eigen vermogen in 2008 tot 3,4% van de gemiddelde omzet in de laatste 3 jaar.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim bij de rechters was met 3,1% laag. Ten opzichte van 2007 is het ziekteverzuim bij de gerechtsambtenaren weliswaar licht afgenomen maar lag met 6% wel op de bij de Raad gehanteerde kritische grens.

Het aandeel rechters op de totale personeelsomvang lag 5 procentpunten onder het landelijk gemiddelde. Door het niet kunnen invullen van vacatureruimte bij de rechterlijke macht delegeert de rechtbank relatief veel taken van rechters naar juridisch medewerkers.

Het aandeel vrouwelijke rechters is ten opzichte van 2007 gestegen van 37 naar 43%. Bij de rechterlijke macht en het ondersteunend personeel is 44% respectievelijk 27% ouder dan 50 jaar. Landelijk is dat 41% en 20%.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft dit jaar 16% meer vonnissen gepubliceerd dan in 2007. Ook in 2009 zal de rechtbank bijzondere aandacht aan dit onderwerp besteden.

Het aantal doorverwijzingen naar mediation is ten opzichte van 2007 gelijk gebleven.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 5 klachten gegrond verklaard. Dat zijn er 3 meer dan in 2007. Analyse van de gegronde klachten gaf aan dat het incidenten betrof waarop geen verdere actie behoefde te worden ondernomen.

In 2008 zijn 7 verzoeken tot wraking ontvangen, waarvan 2 zijn toegewezen. De wrakingen zijn binnen de rechtbank volgens het wrakingsprotocol afgehandeld. De gehonoreerde wrakingen zijn door de gewraakte rechters met hun sectorvoorzitters geëvalueerd.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	85%	> 75%	76%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	39%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	96%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	67%	> 70%	45%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	78%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	80%	> 70%	79%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	87%	> 85%	76%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	92%	> 80%	75%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	69%	> 70%	56%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	54%	> 50% ¹	34%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	55	60	54	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	9	8	15	8
Scheidingszaak	24	16	23	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	7	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	25	22	26	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	43	46	42	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	32	33	29	30
Belastingzaak	54	53	46	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld - MK	11	12	15	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	17	19	16	17
Politierechterzaak (incl. economische)	6	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	8	5	6	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	48	43	42	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	16	16	18	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	14	9	10	16
Familiezaak	4	5	5	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	7	6	8	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	12%	13%	15%
Civiele handelszaak	10%	4%	10%
Familiezaak	1%	1%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	8%	7%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	5%	9%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	100%	103%	96%	93%	96%	101%
Bestuursrecht	73%	103%	95%	108%	102%	101%
Vreemdelingenkamer	81%	72%	74%	111%	106%	98%
Belastingrecht	123%	187%	110%	100%	133%	100%
Strafrecht	99%	96%	99%	101%	98%	99%
Kantonzaken	111%	114%	112%	98%	100%	101%
Totaal	105%	108%	106%	98%	100%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,5	100%	7,7	96%
Bestuursrecht	18,8	98%	18,3	100%
Vreemdelingenkamer	7,0	101%	7,4	101%
Belastingrecht	10,3	113%	10,0	67%
Strafrecht	5,6	95%	6,7	92%
Kantonzaken	1,4	93%	1,2	91%
Totaal	3,8	89%	3,4	89%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	83	85%	84%	59	90%	86%
Bestuursrecht	95	96%	98%	65	105%	103%
Vreemdelingenkamer	104	109%	90%	65	99%	79%
Belastingrecht	57	102%	100%	72	100%	117%
Strafrecht	134	130%	116%	69	99%	89%
Kantonzaken	113	111%	121%	67	113%	112%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.091	1.145	1.115	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-2,6%	-1,8%	3,1%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-0,6%	2,2%	3,4%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,5%	3,3%	3,1%	n.v.t.	3,1%	n.v.t.	3,1%	n.v.t.	3,1%	
Ondersteunend personeel (GA)	6,6%	5,2%	6,0%	n.v.t.	5,0%	n.v.t.	5,0%	n.v.t.	5,0%	
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	22%	23%	24%	n.v.t.	23%	n.v.t.	23%	n.v.t.	23%	
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	79%	73%	73%	73%	73%	73%	73%	
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	65%	72%	63%	72%	63%	72%	63%	

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	43%	53%	63%	67%
% mannen	57%	47%	37%	33%
% tot en met 39 jaar	16%	21%	41%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	40%	38%	32%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	36%	29%	22%	17%
% 60 jaar en ouder	8%	12%	5%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	9%	8%	10%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	8%	9%	7%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	37%	43%	28%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	4,1	3,7	3,6	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	7%	18%	19%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	2	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Maastricht

Kengetallen 2008 Rechtbank Middelburg

In 2008 handelde de rechtbank Middelburg in totaal 35.427 zaken af. In 2007 waren dat 32.259 zaken. De planning is niet geheel gerealiseerd. De belangrijkste oorzaken waren: de vermindering van de instroom van in het bijzonder civiele en bestuurszaken, druk op de beschikbare capaciteit door openstaande vacatures bij de rechters en de inzet op zichtbare kwaliteitsverbetering zoals permanente educatie en Promis. Vermeldenswaardig is dat het ziekteverzuim in 2008 daalde. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een bescheiden positief financieel resultaat. Een punt van aandacht bij het interpreteren van de kengetallen betreft de geringe schaalgrootte van de rechtbank Middelburg; een kleine verschuiving in absolute zin geeft (doorgaans) een grote procentuele afwijking te zien.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De resultaten van het in 2005 gehouden klantwaarderingsonderzoek lagen globaal rond of boven de doelstelling. Een aantal aspecten scoorde lager dan de doelstelling. Naar aanleiding van het klantwaarderingsonderzoek hebben in 2006 de onderwerpen integriteit en zittingsvaardigheden de aandacht gekregen. Alle medewerkers hebben een workshop "morele dilemma's" gevolgd. Terugtrekkingen en verschoningen worden gemeld bij de president en besproken op de rechtersvergadering. Alle medewerkers hebben een cursus 'feedback geven en ontvangen' gevolgd. Alle bij mediation betrokken rechters hebben een cursus gevolgd die ook gericht was op zittingsvaardigheden. In 2008 is extra aandacht gegeven aan de kwaliteitsnormen, zoals permanente educatie en meelesen.

De resultaten van het nieuwe KWO in 2011 worden afgewacht om verdere acties te ondernemen.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

Bij de helft van de zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure boven het landelijk gemiddelde. Uitzondering daarop zijn de procedures van strafrecht en belastingzaken. De lange gemiddelde duur van bodemprocedures bestuursrecht en 'overige verzoekschriftprocedu-

res' kanton is het gevolg van een aantal oude zaken die zijn afgedaan. De gemiddelde ouderdom van de resterende voorraad is afgenomen.

De rechtbank is de overige proceduretypen die relatief lang duurden, zoals handelszaken en vreemdelingenzaken aan het verkorten.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Om de doelstelling voor MK-straf te halen is de rechtbank sterk afhankelijk van de zaken die het parket aanlevert. In 2008 en 2009 zijn er structureel meer MK-zaken ingepland in het rooster.

In 2008 is echter ook het aantal EK's boven verwachting sterk gestegen. Procentueel gezien (7%) is de doelstelling voor 2008 (10%) niet gehaald, terwijl er meer zaken dan tevoren volgens de MK-norm zijn afgedaan.

De reden dat het aandeel MK-zaken bestuursrecht (4%) onder de norm van 10% blijft is dat er te weinig zaken instromen die aan de criteria voldoen om meervoudig te worden behandeld.

In civielrecht worden alleen ruilverkavelingszaken verplicht door de meervoudige kamer behandeld. Het aantal zaken aangebracht hiervoor is sterk verminderd. Dat is ten koste gegaan van het MK-percentage. Aan de mogelijkheid meer zaken door de meervoudige kamer af te doen wordt aandacht besteed.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

In 2008 deed de rechtbank Middelburg 35.427 zaken af, 104% van de bestuursafpraak. Bij de productgroepen belastingrecht, strafrecht en kantonzaken was de productie substantieel hoger dan de bestuursafpraak; de instroomprognose was hier te laag. Bij de productgroepen civielrecht en bestuursrecht verminderde de instroom juist en werden de voorraden substantieel verkleind.

In totaal deed de rechtbank 103% van de instroom af. Ten opzichte van 2007 zijn de voorraden in 2008 afgenomen.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak is onverwacht sterk afgenomen, waardoor deze veel lager was dan de bestuursafpraak. Het was vooral een gevolg van het aanbod aan zaken. Deels ook was dit het gevolg van het niet halen van de doelstelling om meer strafzaken door de meervoudige kamer te laten behandelen.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De uurtarieven weken in samenhang gezien nauwelijks af van het landelijke beeld. De afzonderlijke uurtarieven bestuursrecht, vreemdelingenkamer en belastingrecht zeggen niet zoveel omdat deze drie productgroepen door één sector worden behandeld en de personele inzet niet nauwkeurig aan die productgroepen is toe te rekenen.

De arbeidsproductiviteit lag boven het landelijke gemiddelde. De reden hiervoor ligt bij de sectoren belastingrecht en strafrecht waar meer zaken binnengekomen en afgedaan zijn bij een nagenoeg gelijk gebleven personele bezetting. Door een positief financieel resultaat groeide het eigen vermogen tot 3,7% van de gemiddelde jaarlijkse baten.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuimpercentage is gedaald en lag rond het landelijk gemiddelde. Het aandeel rechters op de totale omvang van het personeel was iets geringer dan landelijk het geval was. De man - vrouw verdeling van de rechters was nagenoeg in evenwicht (50%-50%) en wijkt daarmee iets af van het landelijk gemiddelde. Het percentage rechters onder de 40 jaar was veel lager

dan het landelijk gemiddelde. Een verklaring is te vinden in het feit dat de carrièrekansen bij de rechtbank Middelburg lager liggen. De geringe schaalgrootte van de rechtbank speelt hierbij een rol. Het aandeel 50 plussers is veel hoger dan landelijk. Dit is te verklaren door het ontbreken van andere banen voor rechters binnen de provincie. Rechters blijven lang werkzaam binnen de rechtbank Middelburg.

De doelstelling in 2008 voor permanente educatie is door de rechters ruimschoots gehaald en door de juridisch medewerkers niet. Het totaal aantal bestede uren was wel hoog. Nieuwe medewerkers hebben veel tijd gestoken in het volgen van cursussen, hetgeen het hoge aantal PE-uren verklaart. In Middelburg echter is in een aantal sectoren weinig verloop onder juridisch medewerkers. Degenen die al lange tijd werkzaam zijn in een bepaalde sector hebben alle (SSR) cursussen inmiddels gevolgd. Dit geeft wel aan, dat er gebrek is aan nieuwe cursussen om ook de medewerkers die al lange tijd werkzaam zijn in een bepaalde sector in staat te stellen om de PE-norm te halen.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft in 2008 meer uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan in het vorige jaar. Landelijk gezien komt Middelburg iets boven het gemiddelde uit.

Het aandeel doorverwijzingen naar mediation was vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van 2007 is het percentage geslaagde mediations sterk toegenomen, van 15% in 2007 naar 53% in 2008.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Er is in 2008 één gehonoreerde wraking geweest. Het percentage gegronde klachten is ten opzichte van 2007 gedaald van 9% in 2007 naar 6% in 2008.

Als kanttekening bij deze uitkomst wordt opgemerkt dat er wordt gewerkt met kleine absolute aantallen: in 2007 was er één gegronde klacht op een totaal van 11 klachten en in 2008 één op een totaal van 17.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	67%	> 75%	67%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	47%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	86%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	90%	> 70%	58%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	83%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	58%	> 70%	76%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	82%	> 85%	79%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	78%	> 80%	70%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	59%	> 70%	64%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	49%	> 50% ¹	40%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	61	60	66	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	13	8	13	8
Scheidingszaak	16	16	15	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	9	8	9	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	18	22	23	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	42	46	63	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	33	33	34	30
Belastingzaak	40	53	32	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	13	12	10	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	20	19	16	17
Politierechterzaak (incl. economische)	3	5	4	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	3	5	5	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	45	43	51	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	15	16	16	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	26	9	24	16
Familiezaak	4	5	5	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	8	6	8	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	7%	10%	15%
Civiele handelszaak	2%	6%	10%
Familiezaak	0%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	4%	10%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	4%	8%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	105%	89%	96%	95%	105%	101%
Bestuursrecht	104%	87%	95%	108%	120%	101%
Vreemdelingenkamer	102%	65%	74%	134%	100%	98%
Belastingrecht	112%	134%	110%	88%	98%	100%
Strafrecht	86%	119%	99%	95%	101%	99%
Kantonzaken	94%	109%	112%	96%	102%	101%
Totaal	95%	104%	106%	97%	103%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,9	97%	7,8	94%
Bestuursrecht	19,4	100%	18,3	100%
Vreemdelingenkamer	11,4	100%	11,2	99%
Belastingrecht	8,3	92%	8,5	85%
Strafrecht	4,9	96%	5,4	91%
Kantonzaken	1,2	96%	1,1	95%
Totaal	4,3	101%	3,6	87%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	99	100%	100%	72	111%	105%
Bestuursrecht	71	72%	73%	65	105%	103%
Vreemdelingenkamer	165	171%	141%	109	166%	133%
Belastingrecht	59	105%	103%	42	59%	69%
Strafrecht	110	106%	95%	65	93%	84%
Kantonzaken	95	94%	102%	61	104%	102%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rb'n totaal		rechtbank	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.336	1.145	1.197	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-1,6%	-1,8%	3,6%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-1,7%	2,2%	3,7%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	3,2%	3,3%	2,5%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,5%	5,2%	5,7%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	22%	23%	21%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	89%	78%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	49%	78%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	50%	53%	67%	67%
% mannen	50%	47%	33%	33%
% tot en met 39 jaar	12%	21%	49%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	35%	38%	28%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	44%	29%	22%	17%
% 60 jaar en ouder	9%	12%	1%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	13%	8%	14%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	9%	9%	9%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	15%	43%	53%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	3,4	3,7	4,8	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	9%	18%	6%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	1	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Middelburg

Kengetallen 2008 Rechtbank Roermond

In 2008 handelde de rechtbank 56.731 zaken af. In 2007 waren dat 52.059 zaken. De productieafsprake met de Raad voor de rechtspraak is ruimschoots gerealiseerd, ondanks een verminderde instroom van civiele handels zaken en bestuurszaken. De instroom van straf- en kantonzaken lag boven de verwachting. Er zijn in 2008 geen werkvoorraden ontstaan. De doorlooptijden van het merendeel van de procedures liggen op of onder het landelijk gemiddelde. Vermeldenswaardig is dat het ziekteverzuim in 2008 daalde. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een negatief financieel resultaat.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Uit het klantwaarderingsonderzoek van 2006 bleek onder meer dat men minder tevreden was over de informatieverstopping van de gang van zaken bij de rechtbank, zoals onder andere de weg naar de rechtbank. In 2008 is een folder ontwikkeld met algemene informatie over de rechtbank. Deze folder wordt met ingang van 2009 meegestuurd met de oproeping voor de zitting. Met het Openbaar Ministerie is overeengekomen dat deze folder door het OM ook aan personen die worden gedagvaard wordt verzonden.

Sector bestuur heeft met de ketenpartners een klantenpanel georganiseerd. Het algemene beeld is dat de klanten tevreden zijn met de werkwijze van de Roermondse bestuurssector.

Voor de sectoren civiel en kanton staat een volgend klantenpanel gepland in de eerste helft van 2009. De resultaten worden door de sectorale werkgroep kwaliteit geanalyseerd. De uit de analyse voortvloeiende aanbevelingen worden in 2009 verder uitgewerkt.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De doorlooptijden lagen op een enkele uitzondering na op of onder het landelijk gemiddelde. In de meeste gevallen voldoen de doorlooptijden ook al aan de voor 2010 gestelde normen.

De sector strafrecht kende in 2007 een hoog aanhoudingspercentage in MK-strafzaken (45%).

Daardoor zijn die procedures langer gaan duren

en is de gerealiseerde doorlooptijd in 2008 toegenomen. In 2008 zijn acties ondernomen om het aanhoudingspercentage naar beneden te brengen. In omvangrijke zaken, ook als er geen sprake is van gedetineerden, wordt voor de inhoudelijke behandeling een regiezitting gepland. Hierdoor kunnen nadere onderzoeksvragen al in een vroeg stadium boven tafel komen en worden aanhoudingen bij de inhoudelijke behandeling voorkomen. Dit betekent wel dat zaken eerder op zitting komen dan voorheen, namelijk al in het stadium dat ze vaak nog niet geheel zittingsrijp zijn. Dit heeft wel een negatief effect op de gemeten doorlooptijd, want de behandeling op de regiezitting wordt als start van de doorlooptijd aangemerkt. Het aanhoudingspercentage in 2008 is overigens gehalveerd: 22% in MK-zaken.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

In de strafsector werd 14% van de zaken meervoudig (MK) behandeld, ruim boven de doelstelling voor 2008. In civiel-familie is het streefpercentage van 3% gerealiseerd. De overige sectoren bleven achter bij de doelstellingen. Enerzijds omdat het aantal zaken dat voor een meervoudige behandeling in aanmerking komt beperkter is gebleken, anderzijds omdat eerst in de loop van 2008 nadere criteria zijn ontwikkeld voor het meervoudig behandelen van zaken.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank Roermond een productie van 56.731 zaken, 3% boven de bestuursafpraak. Als gevolg van een verminderde instroom van zaken werd in de productgroep vreemdelingenrecht de voorraad substantieel kleiner. Door een onverwacht grote stijging van de instroom belastingzaken is daar de voorraad toegenomen, ondanks een aanzienlijk hogere productie dan was afgesproken. In de strafsector kon het OM de aangeboden zittingscapaciteit voldoende benutten en zijn meer zaken afgedaan dan in het convenant was vastgelegd.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak van de rechtbank lag onder de afspraak. Er werden verhoudingsgewijs meer lichtere zaken afgedaan dan vooraf verwacht als gevolg van de instroomontwikkelingen in 2008.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

Op rechtbankniveau daalde het gerealiseerde uurtarief van rechters en ondersteuning bij de rechtbank ten opzichte van de afgesproken tarieven, hoewel op productgroepniveau een wisselend beeld is ontstaan.

De arbeidsproductiviteit was vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

Het financiële resultaat van de rechtbank komt uit op € 384.000 negatief, mede veroorzaakt door een minderproductie vreemdelingenzaken en het realiseren van minder zittingsuren megastrafzaken. Hierbij moet worden opgemerkt dat de rechtbank in 2008 veel heeft geïnvesteerd in kwaliteitsactiviteiten die deel uitmaken van het dagelijkse werk. Zo heeft rechtbank Roermond bijvoorbeeld 100% Promis gerealiseerd. Naar het oordeel van de rechtbank hield dat tussen de 15% en 20% extra werk in of een extra inzet van circa 2,5 fte rechter en 2,2 fte ondersteuning. Dit betekende een extra kostenpost van circa € 370.000.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuimpercentage bij rechters is in 2008 gedaald tot slechts 1,9% en dat van gerechtsambtenaren is gedaald tot 4,4%. In samenspraak met de Arbodienst is meer aandacht gegeven aan het kort frequent verzuim van medewerkers.

De gemiddelde duur van kort verzuim is afgenomen. Gesignaleerd wordt wanneer bij een medewerker sprake is van herhaaldelijk kort verzuim. Het aandeel rechters was ongeveer gelijk aan het landelijke gemiddelde. Het aandeel rechters van 50 jaar en ouder is veel groter dan gemiddeld.

Het percentage medewerkers dat de 30-uren norm voor permanente educatie realiseerde lag onder de doelstelling voor 2008. Algemene conclusie is dat een groep medewerkers ruim boven de 30-uren norm uitkomt en een grote groep (waaronder met name de juridisch medewerkers) deze norm in 2008 niet heeft kunnen realiseren.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft in 2008 14 van elke duizend zaken gepubliceerd op rechtspraak.nl. Dit is meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2007. Het landelijk gemiddelde komt uit op 12. Het vastleggen van te hanteren criteria voor het al dan niet publiceren van uitspraken en de geoptimaliseerde werkwijze heeft een positief effect gehad. Het aandeel doorverwijzingen naar mediation was vergeleken met het gemiddelde van alle rechtbanken aan de lage kant. Roermond realiseerde een promillage van 2, tegen landelijk gemiddeld 9. Daar zijn diverse redenen voor. Het doorverwijzen van zaken naar een mediator is nog onvoldoende ingebed binnen zowel de rechtbank als de advocatuur. In zaken die geschikt zijn voor mediation wordt niet in alle gevallen die mogelijkheid aan de orde gesteld en het komt geregeld voor dat, als het wel ter sprake wordt gebracht, de advocatuur niet positief adviseert aan haar cliënten. Daarnaast heeft de Raad voor de Kinderbescherming een sterk bemiddelende rol gehad in het arrondissement ten aanzien van familiezaken, waardoor doorverwijzing naar mediation niet (meer) opportuun was. De rechtbank heeft inmiddels stappen ondernomen tot een verdere inbedding van mediation als alternatieve geschillenbeslechting te komen.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn twee wrakingverzoeken gegrond verklaard. De betreffende uitspraken zijn aan het management van de sectoren beschikbaar gesteld en zijn in de sector aan orde gekomen.

Het aantal klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken is voor rechtbank Roermond 2,9. Het landelijk gemiddelde bedraagt 4,2. Het aantal klachten is ten opzichte van 2007 toegenomen met twee klachten. In 2007 werden drie klachten gehonoreerd, in 2008 slechts twee. Deze twee gehonoreerde klachten waren niet van dien aard dat dit tot een wijziging in aanpak/werkwijze heeft geleid.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	70%	> 75%	74%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	53%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	86%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	83%	> 70%	52%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	84%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	69%	> 70%	76%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	84%	> 85%	78%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	72%	> 80%	70%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	64%	> 70%	57%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	61%	> 50% ¹	59%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	49	60	56	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	5	8	7	8
Scheidingszaak	16	16	16	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	6	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	20	22	22	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	28	46	29	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	37	33	36	30
Belastingzaak	63	53	63	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	11	12	16	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	16	19	17	17
Politierechterzaak (incl. economische)	4	5	4	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	4	5	5	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	38	43	37	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	14	16	15	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	2	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	5	9	6	16
Familiezaak	7	5	5	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	6	6	7	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	14%	12%	15%
Civiele handelszaak	4%	5%	10%
Familiezaak	3%	3%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	7%	9%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	1%	2%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	100%	94%	96%	98%	102%	101%
Bestuursrecht	87%	96%	95%	99%	100%	101%
Vreemdelingenkamer	86%	78%	74%	111%	107%	98%
Belastingrecht	1320%	146%	110%	104%	72%	100%
Strafrecht	93%	107%	99%	96%	101%	99%
Kantonzaken	99%	106%	112%	100%	100%	101%
Totaal	97%	103%	106%	100%	100%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,2	97%	7,6	96%
Bestuursrecht	19,5	104%	18,3	101%
Vreemdelingenkamer	6,6	95%	7,4	99%
Belastingrecht	8,2	73%	9,9	116%
Strafrecht	4,7	88%	6,3	104%
Kantonzaken	1,3	99%	1,2	100%
Totaal	3,9	95%	3,6	95%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	91	92%	92%	67	103%	98%
Bestuursrecht	96	97%	99%	57	92%	90%
Vreemdelingenkamer	103	108%	89%	71	108%	86%
Belastingrecht	136	241%	235%	43	59%	70%
Strafrecht	121	117%	104%	81	116%	104%
Kantonzaken	84	82%	89%	67	112%	111%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.137	1.145	1.133	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-5,8%	-1,8%	-2,1%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-0,6%	2,2%	-2,7%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	4,0%	3,3%	1,9%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,2%	5,2%	4,4%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	21%	23%	22%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	60%	70%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	35%	70%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	48%	53%	64%	67%
% mannen	52%	47%	36%	33%
% tot en met 39 jaar	21%	21%	40%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	23%	38%	38%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	52%	29%	20%	17%
% 60 jaar en ouder	4%	12%	2%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	6%	8%	14%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	1%	9%	2%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	67%	43%	32%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	2,8	3,7	2,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	23%	18%	13%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	1	16	2	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Roermond

Kengetallen 2008 Rechtbank Rotterdam

De resultaten van het bij de rechtbank Rotterdam in 2007 gehouden klantwaarderingsonderzoek zijn goed en over het algemeen boven de doelstellingen.

Bij veel zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure boven het landelijke gemiddelde. Waar mogelijk zijn maatregelen genomen om procedures te bekorten.

De doelstellingen 2008 voor het aandeel MK-vonnissen wordt in de meeste productgroepen behaald.

De uurtarieven kwamen in de meeste sectoren boven het landelijke tarief uit. Dit is veroorzaakt doordat het aantal zaken uitgedrukt in genormeerde werklast (gewogen productie) onder de bestuursafpraak lag. Het jaar 2008 is afgesloten met een positief financieel resultaat.

Het aantal in 2008 door de Klachtencommissie behandelde klachten is toegenomen, het percentage gegronde klachten is gedaald. In 2008 zijn 6 wrakingsverzoeken gehonoreerd.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De rechtbank Rotterdam heeft in 2007 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele ketenpartners (zoals officieren van justitie en advocaten) en rechtzoekende burgers. Zij konden aangeven hoe tevreden zij waren over een aantal kwaliteitsaspecten.

De rechtbank scoort op alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek boven de geformuleerde landelijke doelstellingen, met uitzondering van tevredenheid bij professionele klanten over de doorlooptijden.

Het gerechtsbestuur heeft een ambitie geformuleerd voor de periode tot 2015. De gemiddelde waardering dient te zijn verhoogd van de huidige 7 naar een 7½ in 2011 en een 8 in 2015. Inmiddels is gestart met het uitvoeren van acties om de klanttevredenheid te vergroten.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

Globaal gezien zijn de doorlooptijdten ten opzichte van vorig jaar beperkt afgenomen. Bij veel zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de

gerechtelijke procedure boven het landelijke gemiddelde. Het feit dat veel procedures in Rotterdam langer duren dan het landelijke gemiddelde is ook van invloed op de tevredenheid van professionals over de doorlooptijden. Deze blijft aanmerkelijk achter bij het landelijk gemiddelde (28% versus 40%). Ondanks de relatief lange doorlooptijden was de tevredenheid van rechtzoekenden in 2007 boven het landelijk gemiddelde: 63% tegen 50%.

Bij de sector civiel recht duren alle onderscheiden proceduretypen relatief lang. De oorzaken zijn divers. De doorlooptijden zijn gestegen door het afronden van oude zaken. Daarnaast werden er in verhouding veel ingewikkelde zaken aangebracht, waarbij met enige regelmaat zaken op de “parkeerrol” werden gezet in afwachting van arbitrage in het buitenland. Ten derde is gebleken dat de efficiëntie in het werkproces verbeterd kan worden. In 2008 is een verbeterplan opgesteld dat onder andere tot doel heeft de doorlooptijden te bekorten.

Bij de sector bestuursrecht is de gemiddelde doorlooptijd van de bodemzaken bestuursrecht in 2008 toegenomen. De vele verzoeken om een andere zittingsdatum en de stimulans om gebruik te maken van één van de onderzoeksinstrumenten hebben een negatieve invloed gehad op de gemiddelde doorlooptijd. De gemiddelde doorlooptijd van belastingzaken is met 9 weken afgenomen door een lagere gemiddelde zwaarte van de ingestroomde zaken.

De gemiddelde doorlooptijd van meervoudig behandelde strafzaken (MK) en politierechterzaken is in 2008 verder toegenomen. Bij de MK-zaken komt dit door een stijging van het aantal “mini-mega’s” (relatief zware zaken). De gestegen gemiddelde doorlooptijd van politierechterzaken is het gevolg van een vertraging in het administratief afboeken hiervan. De gemiddelde doorlooptijd voor het uitwerken van een MK-vonnis voor hoger beroep is met 4 weken gedaald.

Opvallend verkort zijn de verzoekschriftprocedures handel en huur in de sector kanton. De uitkomst ligt nu meer in lijn met het landelijke gemiddelde.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep drie rechters zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Er is een groeipad opgesteld om te komen tot de landelijke normen die gelden vanaf 2010. De doelstellingen voor 2008 zijn in vrijwel alle productgroepen gerealiseerd. Een uitzondering betreft de straf- en familie zaken. Bij de reguliere bestuurszaken is in 2008 de norm voor 2010 (10%) al ruimschoots behaald (12%).

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 realiseerde de rechtbank Rotterdam een Lamicie productie van ruim 175.000 zaken. Dit is 12% meer dan de bestuursafpraak in aantallen. Dit komt voornamelijk door de toename van kanton- en belastingzaken. Wel bleef de instroom van de vreemdelingenkamer circa 22% achter bij de verwachting. In alle productgroepen kon de instroom in grote lijnen worden weggewerkt (uitstroom = instroom).

De afwijking van de afgesproken gewogen productie is sterk verbeterd: in 2007 was deze -11,2% en in 2008 -3,7%.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklast per zaak lag met uitzondering van strafrecht onder de afspraak (totaal rechtbank: -13%). Er werden verhoudingsgewijs meer lichte zaken afgedaan dan gepland. Dit geldt vooral voor de Belastingzaken (-53%). Binnen deze productgroep was er een grote stijging van de instroom, waarvan de zaken in de lichte categorieën ‘vereenvoudigde afdoening’ en ‘afdoening zonder uitspraak’ snel worden afgedaan.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7). In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

Vrijwel alle gerealiseerde uurtarieven lagen boven de landelijk vastgestelde standaard. De uurtarieven zijn relatief hoog doordat de productie uitgedrukt

in genormeerde werklast (gewogen productie) onder de planning en de bestuursafpraak lag. De arbeidsproductiviteit (aantal zaken per fte) is ten opzichte van 2007 gestegen, maar lag nog steeds onder het landelijke gemiddelde. Door een positief resultaat van € 312.000 groeide het eigen vermogen tot 2,6% van de gemiddelde omzet van de afgelopen 3 jaar. Het deel van het eigen vermogen boven de 2,0% zal door de Raad worden afgeroomd.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim bij rechters is in 2008 gedaald, terwijl deze bij de ondersteuning is gestegen. Het ziekteverzuim van het gehele personeelsbestand lag onder de norm van 6%. Het percentage rechters op het totale personeel (22%) week nauwelijks af van het landelijk gemiddelde (23%). Het percentage vrouwen is in 2008 verder toegenomen. De doelstelling voor wat betreft permanente educatie (30 uur per medewerker) is vrijwel volledig gerealiseerd.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft 58% meer uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan vorig jaar. Het aantal doorverwijzingen naar mediation is gestegen van 292 (2007) tot 326 (2008). In familie zaken vonden de meeste mediations plaats. Het percentage (deels) geslaagde mediations is met 10 procentpunten toegenomen tot 47%.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Het aantal klachten bedroeg 84, waarvan er 24 gegrond waren. Het aantal klachten is ten opzichte van 2007 gestegen, terwijl het aandeel gegronde klachten is afgenomen van 36% tot 29%. Gedurende het jaar zijn 35 wrakingsverzoeken ingediend. Zes wrakingen zijn gehonoreerd.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	90%	> 75%	80%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	51%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	89%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	95%	> 70%	65%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	84%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	85%	> 70%	83%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	88%	> 85%	81%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	89%	> 80%	79%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	79%	> 70%	63%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	63%	> 50% ¹	28%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	81	60	84	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	12	8	10	8
Scheidingszaak	20	16	18	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	11	8	10	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	26	22	28	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	36	46	40	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	38	33	39	30
Belastingzaak	62	53	53	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	18	12	22	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	23	19	19	17
Politierechterzaak (incl. economische)	6	5	8	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	5	5	4	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	55	43	52	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	15	16	15	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	55	9	19	16
Familiezaak	8	5	6	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	8	6	10	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	11%	12%	15%
Civiele handelszaak	5%	4%	10%
Familiezaak	0%	3%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	12%	10%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	4%	1%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	100%	95%	96%	101%	103%	101%
Bestuursrecht	90%	105%	95%	100%	106%	101%
Vreemdelingenkamer	86%	78%	74%	113%	101%	98%
Belastingrecht	121%	198%	110%	115%	96%	100%
Strafrecht	95%	99%	99%	98%	98%	99%
Kantonzaken	114%	119%	112%	99%	100%	101%
Totaal	107%	112%	106%	100%	100%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	7,5	88%	7,3	93%
Bestuursrecht	18,2	96%	18,1	98%
Vreemdelingenkamer	6,5	105%	6,9	99%
Belastingrecht	7,8	132%	4,9	47%
Strafrecht	4,8	83%	6,2	101%
Kantonzaken	1,3	85%	1,3	92%
Totaal	3,3	83%	3,2	87%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	98	99%	99%	73	112%	106%
Bestuursrecht	88	89%	91%	66	107%	105%
Vreemdelingenkamer	121	127%	104%	73	111%	89%
Belastingrecht	70	125%	122%	73	101%	119%
Strafrecht	122	119%	106%	89	127%	114%
Kantonzaken	102	100%	108%	52	88%	87%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.026	1.145	1.053	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	0,3%	-1,8%	0,7%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	5,2%	2,2%	2,6%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afsprak		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,6%	3,3%	1,7%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,9%	5,2%	6,2%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	22%	23%	22%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	100%	100%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	97%	100%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	58%	53%	73%	67%
% mannen	42%	47%	27%	33%
% tot en met 39 jaar	28%	21%	57%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	28%	38%	26%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	30%	29%	15%	17%
% 60 jaar en ouder	15%	12%	2%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	6%	8%	9%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	9%	9%	10%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	37%	43%	47%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	3,5	3,7	4,8	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	36%	18%	29%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	6	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Rotterdam

Kengetallen 2008 Rechtbank Utrecht

Professionele partners, zoals advocaten en officieren van justitie waren zeer positief over het functioneren van de rechtbank Utrecht. De gerealiseerde doorlooptijden waren korter of ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde. Het aandeel door de meervoudige kamer behandelde zaken is toegenomen en de afspraken daarover zijn in grote lijnen gehaald. Het ziekteverzuim is afgenomen en lag ruim onder de norm van 6%. Het publiceren van uitspraken is verdubbeld. De uitstroom bedroeg 99% van de instroom. De bestuursafpraak voor het aantal afgehandelde zaken is gerealiseerd en het financiële resultaat in 2008 bedroeg € 398.000.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

In 2005 heeft rechtbank Utrecht een tweede klantwaardingsonderzoek gehouden. Op advies van Prisma zijn alleen de professionele partners in het onderzoek meegenomen. Prisma gaf aan dat een onderzoek onder justitiabelen over het algemeen eenzelfde beeld geeft. Het totaalbeeld van de rechtbank naar aanleiding van het KWO 2005 was positief. In de opvolgende klantenpanels werd bij alle sectoren door de professionele partners aangegeven dat zij de rechtbank Utrecht tot de beste van het land vinden behoren. Alleen de tevredenheid over de motivering van de beslissing blijft enigszins achter bij de landelijke norm.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De gemiddelde doorlooptijden waren veelal korter dan of gelijk aan het landelijk gemiddelde. Bij civiele handelszaken met verweer is de doorlooptijd in vergelijking tot 2007 opgelopen van gemiddeld 58 weken naar 63 weken. Dit is mede veroorzaakt door onverwacht langdurig ziekten en vertrek van medewerkers binnen de sector civiel. De doorlooptijden van bestuursrechtelijke zaken (belastingrecht, vreemdelingenrecht en regulier bestuursrecht) waren veel korter dan het landelijk gemiddelde: 3 tot 9 weken korter. Dit was in 2007 eveneens het geval.

De doorlooptijden van 'overige verzoekschriften' kanton zijn opgelopen, maar lagen nog rond het

landelijk gemiddelde. Vanwege de rechtseenheid moest voor de behandeling van artikel 291-verzoeken (huurzaken: afwijkend huurbeding) een lijn worden uitgezet, waardoor die zaken niet sneller konden worden afgedaan.

De gemiddelde duur van een arbeids- of handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente was vergelijkbaar met 2007 en 12 weken korter dan het landelijk gemiddelde. Vermoedelijk leidt het redelijk strakke uitstelbeleid tot een snellere uitstroom dan het landelijk gemiddelde. Ook voor kanton handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente was in 2008 de doorlooptijd korter (4 weken) dan het landelijk gemiddelde.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

De doelstellingen voor 2008 heeft de rechtbank Utrecht nagenoeg gehaald, alleen voor bestuursrechtelijke zaken kwam het aandeel MK, ondanks een toename, 1% onder de afspraak van 2008 uit. De door de sector bestuur gehanteerde criteria leverden niet meer zaken op die MK-waardig waren. Voor strafzaken is t.o.v. 2007 een stijging te zien van MK-zaken (179 vonnissen meer) waardoor hier het MK-aandeel boven de doelstelling van 2008 uitkwam.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 handelde de rechtbank Utrecht 109.444 zaken af, vrijwel gelijk aan de bestuursafpraak (109.632 zaken). Echter bij de sector bestuursrecht (belasting vreemdelingen en bestuur regulier) bleek de bestuursafpraak ruim te hoog. De sector bestuur is voor vreemdelingenzaken afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen en zaaksverdelingen. De lagere instroom van zaken bij vreemdelingenrecht heeft geleid tot een lagere uitstroom. Bij belastingzaken en reguliere bestuurszaken lag de verklaring vooral in een (beperkt) tekort aan rechters.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

Het totaal laat zien dat de gemiddelde werklust per zaak 8% onder de bestuursafpraak lag. Uitgezonderd belasting lag de gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak van de rechtbank onder de afspraak. Er werden verhoudingsgewijs lichtere zaken afgedaan dan gepland, deels als gevolg van het aanbod van zaken.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De gerealiseerde uurtarieven voor bestuursrecht en civiel recht lagen t.o.v. het standaarduurtarief en het landelijk gemiddelde lager, die voor kantonrecht net erboven. Voor straf-, belasting- en vreemdelingenrecht waren de uurtarieven in grote lijnen veel hoger dan de standaard en het landelijk gemiddelde. Uiteindelijk bleek de arbeidsproductiviteit nagenoeg gelijk te zijn aan het landelijk gemiddelde. Het eigen vermogen is gelijk aan het positieve financiële resultaat: € 398.000.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim is gedaald en onder de norm van 6% gebleven. Het percentage ziekteverzuim onder rechters (3,2%) lag rond het landelijk gemiddelde. Het ziekteverzuimpercentage voor de ondersteuning (4,0%) lag 1% onder het landelijk gemiddelde.

Het aandeel rechters t.o.v. van het totaal personeel (22%) lag rond het landelijk gemiddelde. Het percentage vrouwelijke rechters was 61%, ongeveer 10% hoger dan landelijk. Het percentage vrouwelijk niet-rechterlijke personeel van 70% was ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde van 67%. Het aandeel rechters jonger dan 50 jaar was in

Utrecht 69% en daarmee boven gemiddeld. De leeftijdsopbouw bij de ondersteuning was vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Van elke 1000 zaken werd in 17 gevallen de uitspraak gepubliceerd. Dit is verdubbeld t.o.v. 2007 en hoger dan het landelijk gemiddelde (12 promille).

Het totaal aantal doorverwijzingen naar mediation (332 zaken) was relatief hoog. Het percentage dat geslaagd is (161 zaken) lag rond de 50%, evenals het landelijk gemiddelde.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Rechtbank Utrecht kende in 2008 13 ingediende wrakingverzoeken; hiervan is er 1 gehonoreerd. Het aandeel klachten en het percentage gehonoreerde klachten is in 2008 t.o.v. 2007 gegroeid. Het aantal gehonoreerde klachten per 10.000 afgehandelde zaken is nagenoeg hetzelfde als het landelijk gemiddelde.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	0%	> 75%	76%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	46%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	0%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	0%	> 70%	53%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	70%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	0%	> 70%	72%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	0%	> 85%	71%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	0%	> 80%	75%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	0%	> 70%	58%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	0%	> 50% ¹	39%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	58	60	63	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	12	8	10	8
Scheidingszaak	16	16	15	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	7	8	7	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	19	22	20	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	36	46	41	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	30	33	27	30
Belastingzaak	49	53	44	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	15	12	13	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	14	19	17	17
Politierichterzaak (incl. economische)	5	5	5	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	5	5	6	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	34	43	35	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	14	16	16	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	4	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	11	9	17	16
Familiezaak	3	5	3	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	7	6	6	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	12%	11%	15%
Civiele handelszaak	4%	3%	10%
Familiezaak	2%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	8%	9%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	2%	3%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	99%	97%	96%	99%	104%	101%
Bestuursrecht	89%	89%	95%	104%	88%	101%
Vreemdelingenkamer	92%	69%	74%	106%	99%	98%
Belastingrecht	78%	88%	110%	109%	79%	100%
Strafrecht	101%	96%	99%	100%	100%	99%
Kantonzaken	90%	104%	112%	98%	98%	101%
Totaal	93%	100%	106%	99%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,4	99%	8,0	97%
Bestuursrecht	18,6	96%	17,4	97%
Vreemdelingenkamer	5,7	94%	6,3	93%
Belastingrecht	9,4	107%	8,1	103%
Strafrecht	4,4	93%	5,9	95%
Kantonzaken	1,3	102%	1,2	96%
Totaal	3,6	100%	3,5	92%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	92	93%	93%	64	98%	93%
Bestuursrecht	83	84%	86%	67	108%	106%
Vreemdelingenkamer	120	125%	103%	94	144%	116%
Belastingrecht	91	162%	158%	63	87%	102%
Strafrecht	134	130%	116%	71	102%	92%
Kantonzaken	108	106%	115%	66	112%	110%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.132	1.145	1.115	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-7,1%	-1,8%	1,2%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-4,2%	2,2%	1,3%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	4,0%	3,3%	3,2%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,1%	5,2%	4,0%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	22%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	51%	100%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald.	n.b.	n.b.	44%	100%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	61%	53%	70%	67%
% mannen	39%	47%	30%	33%
% tot en met 39 jaar	25%	21%	57%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	44%	38%	24%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	23%	29%	16%	17%
% 60 jaar en ouder	8%	12%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	8%	8%	17%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	14%	9%	13%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	49%	43%	48%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	5,3	3,7	6,9	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	4%	18%	13%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	1	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Zutphen

De rechtbank heeft grote inspanningen geleverd op het gebied van kwaliteit, vooral in de strafsector, waar 84% van de meervoudige zaken via de Promis-systematiek, dat wil zeggen met een uitgebreide motivering, werden afgedaan.

Het aantal afgehandelde zaken lag net boven het instroomvolume en 5% boven de productie-afsprake met de Raad voor de rechtspraak. De hoge instroom en uitstroom van kantonzaken en het wegwerken van achterstanden bij strafzaken verklaart het hoge aantal afgehandelde zaken.

Het begrotingsjaar 2008 werd afgesloten met een negatief resultaat ad € 167.000. Dit tekort wordt door de Raad voor de rechtspraak aangevuld.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Uit het in 2006 gehouden klantwaarderingsonderzoek (KWO) bleek dat de rechtbank op nagenoeg alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen scoorde. De tevredenheid over de doorlooptijd van zaken lag boven het landelijk gemiddelde. Dit is in lijn met de doorlooptijden die nog steeds voor de meeste categorieën op of onder het landelijk gemiddelde liggen. De rechtbank is gestart met de verbetering van het motiveer van strafvonnissen door invoering van Promis.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

Bij vrijwel alle zaakscategorieën lag de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure rond het landelijk gemiddelde of daaronder. Vooral de handelszaken met verweer bij civiel en kanton werden snel afgehandeld. De opgelopen duur van 'overige verzoekschriftprocedures' bij kanton is het gevolg van een groot zaaksaanbod van nabetalings salaris, welke een hoger dan gemiddelde doorlooptijd kennen.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaks groep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

In de sector civiel is niet voldaan aan de landelijke doelstellingen voor het meervoudig behandelen van zaken. De sector heeft echter een ander kwa-

liteitsinstrument ingezet om de kwaliteit van de vonnissen te verbeteren en te waarborgen. In alle gevallen worden de enkelvoudige vonnissen door een andere rechter meegelezen. Er kijken dus altijd twee rechters naar de zaak.

In de sector bestuursrecht heeft het beleid dat in 2007 is opgezet voor het meervoudig behandelen van zaken verder vorm gekregen. Dit heeft voor de belastingzaken niet geleid tot het behalen van het beoogde percentage; onvoldoende zaken voldeden aan de vastgestelde criteria voor een meervoudige behandeling. Voor de reguliere bestuursrechtzaken is het beoogde percentage ruimschoots gehaald.

Voor de sector straf is het gewenste MK-percentage niet gerealiseerd, omdat het aantal enkelvoudige zaken die zijn afgedaan ruimschoots boven de afspraak uitkwam. De verhouding tussen meervoudige en enkelvoudige behandeling van zaken is daarmee anders komen te liggen dan gepland. Wel is 84% van de meervoudig behandelde zaken via de Promis-systematiek afgedaan.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 handelde de rechtbank Zutphen 62.816 zaken af. Dit is 105% van de bestuursafpraak en 1% boven het instroomvolume. In de productgroepen kanton, bestuur regulier, belasting en straf is meer geproduceerd dan afgesproken.

De toegenomen instroom van kantonzaken is weg- gewerkt met het aanwezige personeel, zodat de voorraad niet is toegenomen.

Door een achterblijvende instroom belastingzaken is de voorraad aanzienlijk afgenomen; er zijn 14% meer zaken afgedaan dan er instroomden. Ook het aantal afgedane vreemdelingenzaken lag aanzienlijk beneden de afspraak als gevolg van de achterblijvende instroom. De werkvoorraad is in 2008 wel iets toegenomen. In voorgaande jaren is de werkvoorraad zodanig afgenomen dat op het niveau van de ijzeren voorraad werd gewerkt. Een verdere afname van de voorraad was dan ook niet te verwachten.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak lag, met uitzondering van de productgroep bestuur regulier, onder de afspraak. Met andere woorden: er werden verhoudingsgewijs meer relatief lichte zaken afgedaan dan gepland. Het was vooral een gevolg van het aanbod van zaken. Deels was dit ook het gevolg van het niet halen van de doelstelling meer belastingzaken door de meervoudige kamer te laten behandelen.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7) In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

De uurtarieven voor de productgroepen civiel, bestuur regulier en kanton lagen in grote lijnen onder het landelijke standaard uurtarief. Voor de andere productgroepen lag het uurtarief daarboven. Indien de gerealiseerde uurtarieven worden afgezet tegen de afspraken met de Raad blijkt dat de afwijkingen veel kleiner zijn. Bij de behandeling van civiele- en vreemdelingenzaken is als gevolg van een achterblijvende instroom wat productiviteitsverlies opgetreden.

De arbeidsproductiviteit lag 7% boven het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat in 2008 per medewerker meer werklust is verwerkt dan landelijk gemiddeld.

De rechtbank Zutphen heeft 2008 afgesloten met een negatief resultaat van € 167.000 op een budget van 21 miljoen. Qua kosten bleef de rechtbank binnen de begroting. Het negatieve resultaat werd veroorzaakt door de afrekening van het minderwerk in de productgroepen vreemdelingen en civiel. Door het negatieve resultaat is het eigen vermogen per 31 december 2008 ook negatief.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim is onder de landelijke doelstelling van 6% gebleven. Echter, met name in de bestuurssector (vreemdelingenzaken) was het ziekteverzuim onder rechters bijzonder hoog. Om de werklust op te vangen is de bezetting van rechters hier iets uitgebreid. Het aandeel rechters op de totale personeelsomvang was vergelijkbaar met het

landelijk gemiddelde. 2008 was het eerste jaar waarin rechters en juridische ondersteuning geconfronteerd werden met een norm voor permanente educatie, minimaal 30 uur per medewerker. De rechters en juridische ondersteuning hebben in 2008 in totaal voldoende uren gemaakt om op een gemiddelde uit te komen van 30 uur per persoon. De onderlinge verschillen waren echter groot, aangezien slechts 54% van de rechters en 46% van de juridische ondersteuning voldeed aan de individuele norm.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De rechtbank heeft in 2008 iets minder uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan in 2007, maar verhoudingsgewijs wel meer dan landelijk gemiddeld. In samenspraak met de verschillende sectoren is door de afdeling communicatie een set criteria opgesteld waaraan zaken moeten voldoen willen ze voor publicatie op Rechtspraak.nl in aanmerking komen. Daarnaast is in iedere sector een persrechter beschikbaar, die het publiceren van uitspraken in de sector bevordert en bewaakt. Ten opzichte van 2007 heeft de rechtbank Zutphen meer zaken doorverwezen naar mediation. Het slagingspercentage van de zaken die naar mediation zijn verwezen is ten opzichte van het landelijk gemiddelde nog wat aan de lage kant. Vanuit het bureau mediation zijn acties ondernomen om het slagingspercentage verder te laten toenemen.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 25 wrakingsverzoeken ingediend (5 in 2007). Geen daarvan is gehonoreerd in 2008. In één geval heeft de wrakingskamer in haar beslissing overwogen dat het wenselijk was de verdere behandeling door een andere dan de ten onrechte gewraakte rechter te laten voortzetten (zie voor dit alles de beschikking van 18 januari 2008, LJN BD3807).

In 2008 zijn fors meer klachten binnengekomen dan in 2007. Het percentage gegrond verklaarde klachten is gelijk gebleven aan 2007. De rechtbank heeft naar aanleiding van de ingezonden klachten een aantal verbetermaatregelen doorgevoerd. Hier- voor wordt verwezen naar het jaarverslag klachten, dat is gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2006	norm	2006	norm
Jaar van uitvoering onderzoek:	2006	norm	2006	norm
Deskundigheid van de rechter	77%	> 75%	77%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	54%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	90%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	74%	> 70%	64%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	87%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	78%	> 70%	79%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	78%	> 85%	74%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	87%	> 80%	76%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	71%	> 70%	59%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	54%	> 50% ¹	53%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^e aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	52	60	52	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	5	8	4	8
Scheidingszaak	14	16	12	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	6	8	7	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	21	22	21	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	47	46	47	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	25	33	28	30
Belastingzaak	58	53	62	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	10	12	12	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	20	19	17	17
Politierechterzaak (incl. economische)	6	5	6	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	6	5	6	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	37	43	33	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	13	16	15	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	2	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	7	9	14	16
Familiezaak	3	5	3	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	5	6	5	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^e aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	9%	10%	15%
Civiele handelszaak	2%	3%	10%
Familiezaak	0%	2%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	14%	6%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	3%	3%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rechtbank	rb'n totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	98%	94%	96%	102%	101%	101%
Bestuursrecht	86%	103%	95%	107%	102%	101%
Vreemdelingenkamer	83%	71%	74%	114%	97%	98%
Belastingrecht	103%	133%	110%	122%	114%	100%
Strafrecht	96%	108%	99%	90%	106%	99%
Kantonzaken	100%	110%	112%	100%	100%	101%
Totaal	98%	105%	106%	100%	101%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,4	94%	8,0	99%
Bestuursrecht	19,0	101%	18,4	105%
Vreemdelingenkamer	6,8	109%	6,6	97%
Belastingrecht	12,0	146%	10,6	81%
Strafrecht	5,5	92%	5,7	95%
Kantonzaken	1,3	91%	1,2	94%
Totaal	3,9	94%	3,6	92%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	93	95%	95%	63	97%	92%
Bestuursrecht	96	97%	99%	61	98%	97%
Vreemdelingenkamer	116	121%	99%	68	104%	83%
Belastingrecht	100	177%	173%	78	108%	127%
Strafrecht	134	130%	116%	82	117%	105%
Kantonzaken	90	88%	96%	72	121%	119%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.271	1.145	1.208	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-5,6%	-1,8%	-0,9%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-0,7%	2,2%	-0,9%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	5,2%	3,3%	5,8%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	6,2%	5,2%	5,3%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	23%	23%	23%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	54%	100%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	46%	100%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	42%	53%	69%	67%
% mannen	58%	47%	31%	33%
% tot en met 39 jaar	18%	21%	44%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	35%	38%	36%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	29%	29%	19%	17%
% 60 jaar en ouder	18%	12%	1%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	18%	8%	16%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	11%	9%	12%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	26%	43%	46%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	6,3	3,7	9,7	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	11%	18%	11%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	0	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Rechtbank Zwolle-Lelystad

In 2008 handelde de rechtbank 90.792 zaken af; in 2007 waren dat 85.219 zaken. De gewogen productieafsprak met de Raad voor de rechtspraak is niet geheel gerealiseerd als gevolg van het aanbod van zaken. De ruimte is gebruikt voor inzet op zichtbare kwaliteitsverbetering, zoals permanente educatie.

In grote lijnen lagen de doorlooptijden rond het landelijk gemiddelde of daaronder. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een bescheiden positief financieel resultaat.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Rechtbank Zwolle-Lelystad heeft voor het laatst in 2005 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele procespartijen, zoals advocaten en officieren van justitie. Daarbij is geen onderzoek gedaan naar de waardering van rechtzoekende burgers.

De rechtbank scoorde op nagenoeg alle engetallen boven of rond de landelijke doelstellingen, met uitzondering van de tevredenheid over de motivering van de beslissing; 56% tegenover 65% landelijk.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

Bij vrijwel alle zaakscategorieën ligt de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure rond het landelijke gemiddelde of daaronder.

De gemiddelde doorlooptijd van de behandeling MK-strafzaken is in 2008 opgelopen tot 20 weken en is daarmee 5 weken hoger dan het landelijke gemiddelde. Dit is het gevolg van de afdoening in 2008 van een twintigtal oude zaken welke het gemiddelde van de doorlooptijden negatief beïnvloed hebben.

Bij kanton 'overige verzoekschriftprocedures was de doorlooptijdtoename en de hoogte ervan (30 weken) ten opzichte van de landelijke (16 weken) een gevolg van een groot aantal nasalariszaken, die in 2007 zijn ingestroomd. Er is eerst beleid ontwikkeld om daarna deze zaken uniform af te doen. Opvallend zijn de relatief korte doorlooptijden van belastingprocedures en reguliere bodemzaken bestuursrecht.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

De doelstellingen 2008 van de Rechtbank Zwolle-Lelystad zijn wat betreft dit onderwerp allemaal gerealiseerd, maar ze voldoen nog niet aan de norm voor 2010.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 handelde de rechtbank Zwolle-Lelystad 90.792 zaken af. Dit is 105% van de bestuursafpraak. De productie in de belasting- en kantonsector was fors hoger dan gepland. De oorzaak hiervan is dat de werkelijke instroom het afgelopen jaar beduidend hoger is geweest dan gepland. De afhandeling van vreemdelingenzaken en reguliere bestuurszaken is ver achtergebleven bij de planning, als gevolg van een afgenomen instroom. De uitstroom van die zaken lag boven de instroom.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak lag voor de sectoren vreemdelingen, belasting, straf en kanton onder de afspraak. Met andere woorden: er werden verhoudingsgewijs meer lichtere zaken afgedaan dan vooraf verwacht. Het was vooral een gevolg van het aanbod aan zaken. Deels ook was dit het gevolg van het niet halen van de doelstelling meer strafzaken door de meervoudige kamer te laten behandelen.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De uurtarieven bij de sector bestuursrecht en vreemdelingenzaken en de sector strafrecht lagen zowel boven de standaard als het gemiddelde. Dit kwam omdat de omvang van de geplande productie voor 2008 niet gehaald is maar de personeelsomvang wel toegesneden was op de het geplande productievolume.

Daarnaast zijn er binnen de bestuurssector veel personen werkzaam die het maximum van de salarisschaal hebben bereikt.

De arbeidsproductiviteit lag op het landelijk gemiddelde. Het financiële resultaat van de rechtbank Zwolle-Lelystad was in 2008 positief.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim bij rechters was hoger dan het landelijke gemiddelde. In 2008 zijn binnen de rechterlijke macht Zwolle-Lelystad in tegenstelling tot voorgaande jaren een aantal personen langdurig ziek geweest. Het ziekteverzuim ondersteunend personeel lag net iets onder het landelijke gemiddelde.

Het percentage rechters op de totale personeelsomvang lag met 21% onder het landelijke gemiddelde van 23%. Bij de rechters was het percentage vrouwen 48%, iets onder het landelijk gemiddelde van 53%. Bij de ondersteuning was het aandeel vrouwen 65%.

Het aandeel dat de norm voor permanente educatie (minimaal 30 uur per medewerker) heeft gehaald lag boven de doelstelling voor 2008. Het aandeel bij de juridische medewerkers (12%) is onder de doelstelling gebleven. Een oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat het cursusaanbod bij de SSR tekortschiet.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Rechtbank Zwolle-Lelystad heeft verhoudingsgewijs veel meer uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan vorig jaar, waardoor het niveau het landelijk gemiddelde in 2008 benaderde.

Het aandeel doorverwijzingen naar mediation was vergeleken met het gemiddelde van alle rechtbanken aan de lage kant. Hiervoor is geen eenduidige verklaring. Het percentage geslaagde mediations was gunstiger dan het landelijke gemiddelde.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 7 wrakingverzoeken ingediend.

Twee van deze verzoeken zijn, na correspondentie van de rechtbank, ingetrokken. De vijf overige wrakingverzoeken zijn allen behandeld door een wrakingskamer maar zijn niet gehonoreerd.

Het aantal klachten was in 2008 relatief hoog, maar het aandeel gehonoreerde klachten relatief laag.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2005	norm	2005	norm
Deskundigheid van de rechter	nb	> 75%	79%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	46%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	nb	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	nb	> 70%	56%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	78%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	nb	> 70%	74%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	nb	> 85%	73%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	nb	> 80%	75%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	nb	> 70%	62%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	nb	> 50% ¹	42%	> 40% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken, uitgezonderd kort gedingen en verstekzaken

Type 1 ^a aanlegzaak	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer	55	60	59	61
Verzoekschriftprocedure handelszaak	9	8	8	8
Scheidingszaak	15	16	14	16
Verzoekschriftprocedure bij de kinderrechter	9	8	8	8
Overige familiezaak excl. BOPZ (b.v. adoptie)	22	22	25	23
Bestuursrecht				
Bodemzaak bestuursrecht	36	46	37	46
Vreemdelingenzaak (incl. voorlopige voorzieningen)	41	33	32	30
Belastingzaak	50	53	42	54
Strafrecht				
Strafzaak meervoudig behandeld = MK	15	12	20	15
Uitwerken MK-vonnissen strafzaak voor hoger beroep	12	19	15	17
Politierechterzaak (incl. economische)	6	5	7	5
Strafzaak bij de kinderrechter (enkelvoudig)	5	5	6	5
Kantonzaken				
Handelszaak met verweer en enquête/pleidooi/descente	31	43	32	47
Handelszaak met verweer zonder enquête/pleidooi/descente	13	16	13	19
Verzoekschriftprocedure ontbinding arbeidsovereenkomst	3	3	3	3
Overige verzoekschriftprocedures (handel en huur)	8	9	30	16
Familiezaak	3	5	5	5
Strafzaak bij kanton (overtreding)	6	6	7	7

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type 1 ^a aanlegzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	9%	9%	15%
Civiele handelszaak	8%	8%	10%
Familiezaak	0%	1%	5%
Reguliere bestuursrechtzaak	6%	5%	10%
Bestuursrechtzaak, vreemdelingenrecht	5%	5%	10%
Bestuursrechtzaak, rijksbelastingen	n.v.t.	n.v.t.	15%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008	rechtbank 2007	rechtbank 2008	rb'n totaal 2008
Civiel recht	105%	95%	96%	93%	97%	101%
Bestuursrecht	88%	89%	95%	107%	103%	101%
Vreemdelingenkamer	95%	79%	74%	123%	102%	98%
Belastingrecht	103%	119%	110%	109%	80%	100%
Strafrecht	117%	97%	99%	96%	98%	99%
Kantonzaken	98%	113%	112%	97%	99%	101%
Totaal	101%	105%	106%	98%	99%	101%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij rechtbanken	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	uren	t.o.v. afspraak	uren	t.o.v. afspraak
Civiel recht	8,6	98%	7,6	100%
Bestuursrecht	18,9	95%	18,3	100%
Vreemdelingenkamer	7,1	106%	5,9	84%
Belastingrecht	9,7	86%	10,2	79%
Strafrecht	4,5	69%	5,6	83%
Kantonzaken	1,3	95%	1,2	91%
Totaal	3,8	93%	3,3	85%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij rechtbanken	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.	Euro	t.o.v. standaard	t.o.v. gemid.
Civiel recht	105	107%	107%	69	105%	99%
Bestuursrecht	127	128%	131%	81	131%	129%
Vreemdelingenkamer	124	130%	107%	70	107%	85%
Belastingrecht	28	49%	48%	42	59%	69%
Strafrecht	130	126%	113%	94	135%	121%
Kantonzaken	100	98%	106%	61	102%	101%

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.249	1.145	1.126	1.125
Financieel resultaat als percentage van omzet	-2,0%	-1,8%	0,3%	1,8%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	2,7%	2,2%	2,2%	2,8%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	rechtbank		rb'n totaal		rechtbank		afspraken		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008	2008	2008	2008	
Ziekteverzuim: rechters (RA)	2,0%	3,3%	4,4%	n.v.t.	3,1%					
Ondersteunend personeel (GA)	5,3%	5,2%	4,6%	n.v.t.	5,0%					
Aandeel rechters										
Percentage rechters op totaal personeel	20%	23%	21%	n.v.t.	23%					
Permanente educatie										
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	83%	60%	73%					
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	49%	60%	63%					

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	rechtbank	rb'n totaal	rechtbank	rb'n totaal
% vrouwen	48%	53%	66%	67%
% mannen	52%	47%	34%	33%
% tot en met 39 jaar	9%	21%	59%	51%
% 40 tot en met 49 jaar	51%	38%	25%	28%
% 50 tot en met 59 jaar	32%	29%	15%	17%
% 60 jaar en ouder	8%	12%	1%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	rechtbank		rb'n totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	8%	8%	11%	12%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	7%	9%	7%	9%
Percentage (deels) geslaagde mediations	63%	43%	59%	52%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	2,8	3,7	6,4	4,1
Percentage gehonoreerde klachten	8%	18%	14%	19%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	16	0	35

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

de Rechtspraak

Rechtbank
Zwolle-Lelystad

Kengetallen 2008 Centrale Raad van Beroep

In 2008 handelde de Centrale Raad van Beroep (CRvB) 7.376 zaken af. De productieafpraak met de Raad voor de rechtspraak is niet gerealiseerd. Daarvoor zijn twee oorzaken te geven: het niet (tijdig) kunnen aantrekken van (gedetacheerde) raadsheren en extra investeringen in kwaliteitsaspecten (finale geschilbeslechting, permanente educatie). De arbeidsproductiviteit was hoger dan in het jaar 2007. Door het wegwerken van werkvoorraden is de doorlooptijd ten opzichte van het jaar 2007 enigszins gestegen. Het begrotingsjaar 2008 werd afgesloten met een negatief financieel resultaat.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

De Centrale Raad van Beroep scoort op nagenoeg alle kengetallen uit het klantwaarderingsonderzoek ruim boven de geformuleerde landelijke doelstellingen. Alleen de kengetallen aangaande de doorlooptijden van procedures komen lager uit dan de landelijke doelstelling. De Centrale Raad van Beroep heeft in het jaar 2008 het wegwerken van (oudere zaken uit de) werkvoorraden en derhalve het terugdringen van de doorlooptijd van procedures voortgezet.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

Over 2008 bedroeg de gemiddelde doorlooptijd van bodemprocedures 83 weken. In 2004 waren dat nog 101 weken. Dat de gemiddelde doorlooptijd ten opzichte van 2007 – overigens minimaal – is gestegen, vindt zijn verklaring in het gegeven dat in 2008 een aanzienlijk aantal oude zaken is afgedaan; dit beïnvloedt de gemiddelde doorlooptijd negatief. Daar staat tegenover dat de gemiddelde ouderdom van de overblijvende zaken is teruggedrongen.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In 2008 realiseerde de Centrale Raad van Beroep een productie van 7.376 zaken. In verband met het niet (tijdig) aan kunnen trekken van raadsheren en als gevolg van extra investeringen in kwaliteitsaspecten ter uitvoering van de kwaliteitsnota is de productie op 95% van de bestuursafpraak blijven steken.

Als gevolg van een verhoogde instroom zijn ten opzichte van de instroom 2% minder procedures uitgestroomd.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gerealiseerde gemiddelde werklust per zaak bleek gelijk te zijn aan de inschatting vooraf die in de afspraak was vastgelegd.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In 2008 ligt de arbeidsproductiviteit enigszins boven die van het jaar 2007.

Door een negatief financieel resultaat en het, begin 2008, afnemen van het eigen vermogen van 3,8% naar 2% van de gemiddelde jaarlijkse baten nam het eigen vermogen af. Het eigen vermogen op balansdatum was -0,1% van de gemiddelde jaarlijkse baten.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het verzuimpercentage van rechters ligt ruim onder het landelijke gemiddelde. Het verzuimpercentage van de ondersteuning is gelijk aan het landelijke gemiddelde.

Het aandeel rechterlijke ambtenaren is ten opzichte van 2007 enigszins gestegen. Van de categorie rechterlijke ambtenaren maken rechterlijke ambtenaren belast met rechtspraak en gerechtsauditeurs (ondersteuning) deel uit.

Ten opzichte van het jaar 2007 zijn in de categorie rechterlijke ambtenaren relatief minder en in de ondersteuning relatief meer mannen werkzaam bij de Centrale Raad van Beroep.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

De Centrale Raad van Beroep heeft ten opzichte van 2007 ruim 4% meer uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd. Voorts publiceert de Centrale Raad van Beroep verhoudingsgewijs méér uitspraken dan landelijk gezien het geval is.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In het verslagjaar is acht maal een verzoek tot wraking ingediend. Geen van de ingediende verzoeken tot wraking is gehonoreerd.

Voorts is in het verslagjaar één klacht in de zin van de Klachtenregeling van de Centrale Raad van Beroep 2005 ingediend.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	97%	> 75%	92%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	77%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	82%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	n.v.t.	> 70%	72%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	92%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	88%	> 70%	84%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	89%	> 85%	91%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	91%	> 80%	89%	> 75%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	20%	> 38% ¹	12%	> 26% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid 2007 bij de hoven weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden (in weken)

Zaakstype	CRvB	CRvB	CRvB
	2006	2007	2008
Bodemzaak bestuursrecht	79	81	83
Voorlopige voorziening	7	7	8

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afsprake	uren per zaak	afsprake
CRvB totaal	28,3	98%	30,8	100

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	uurtarief	t.o.v. (%)	t.o.v. (%)	uurtarief	t.o.v. (%)	t.o.v. (%)
	Euro	standaard	2007	Euro	standaard	2007
CRvB totaal	160	108%	n.b.	40	97%	n.b.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen, 2008

	2007	2008
Arbeidsproductiviteit	1.168	1.175
Financieel resultaat als percentage van omzet	-1,1%	-2,1%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	3,8%	-0,1%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	realisatie	realisatie	afsprake
	2007	2008	2008
Ziekteverzuim			
Verzuimpercentage rechters (RA)	3,3%	3,0%	n.v.t.
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	4,9%	6,0%	n.v.t.
Aandeel rechters			
Percentage rechters op totaal personeel	45%	46%	n.v.t.
Permanente educatie			
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.v.t.	91%	95%
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.v.t.	93%	97%

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	CRvB	hoven totaal	CRvB	hoven totaal
% vrouwen	52%	39%	64%	70%
% mannen	48%	61%	36%	30%
% tot en met 39 jaar	10%	2%	51%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	26%	28%	26%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	47%	47%	20%	17%
% 60 jaar en ouder	17%	23%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	CRvB	CRvB
	2007	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	557,0‰	599,0‰
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	0,0‰	0,0‰
Percentage (deels) geslaagde mediations	n.v.t.	n.v.t.
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	0,0	1,4
Percentage gehonoreerde klachten	n.v.t.	0%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	0

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

Kengetallen 2008 College van Beroep voor het bedrijfsleven

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) heeft weliswaar in 2004 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren, maar de uitkomsten zijn vanwege een andere onderzoeksopzet niet terug te herleiden tot de kengetallen KWO van de andere gerechten.

Uit het rapport van het klantwaarderingsonderzoek 2004 College van Beroep voor het bedrijfsleven blijkt dat men over het algemeen tevreden tot zeer tevreden is over het CBb en dat het cijfer dat de geïnterviewden aan het CBb toekennen ligt tussen de 8 en 9. Op pagina 5 van dit rapport is onder meer aangegeven dat het CBb een praktische organisatie is die zich flexibel opstelt binnen de vigerende kaders.

Indien u hiervoor belangstelling heeft, stellen wij u de uitkomsten van het klantwaarderingsonderzoek gaarne ter beschikking.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

De gemiddelde doorlooptijd van bodemzaken bedroeg in 2008 76 weken ten opzichte van 73 weken in 2007. De gemiddelde doorlooptijd liep op vanwege het afdoen van oude zaken. Zo zijn er in 2008 achttien zaken afgedaan waarin prejudiciële vragen aan het Hof van justitie in Luxemburg zijn gesteld. Deze zaken variëren in ouderdom van drie tot dertien jaar en 2 maanden. Bovendien zijn in 2008 twintig oude zaken afgedaan die daarmee samenhangen. Tot slot zijn er in 2008 nog eens tweeëntwintig zaken afgedaan die waren aangehouden in afwachting van andere procedures. De gemiddelde doorlooptijd wordt sterk beïnvloed door de lange duur van afhandeling van prejudiciële vragen. Veranderingen in die gemiddelde doorlooptijd zijn daardoor moeilijk te interpreteren. Het CBb zal in de toekomst de gemiddelde doorlooptijd zodanig presenteren dat de doorlooptijd bij het CBb zichtbaar is naast de doorlooptijd voor het beantwoorden van prejudiciële vragen. Het College stelt zich ten doel in drie jaar tijd te komen tot een situatie, waarin 80 procent van de zaken die in eerste en enige aanleg wordt behandeld, binnen 12 maanden zijn afgehandeld.

Voor hoger beroepzaken zou – eveneens in 80 procent van de gevallen – binnen 40 weken een uitspraak moeten worden gedaan.

Productie, financieel resultaat en Eigen Vermogen (tabellen 4 t/m 7 voor zover van toepassing)

De instroom over 2008 bedroeg 1.095 zaken, een stijging van 6% ten opzichte van 2007. Gebleken is dat de het aandeel eenvoudige zaken die zonder zitting worden afgedaan (zoals intrekkingen en doorverwijzingen) steeds verder afneemt.

Met andere woorden: er moeten relatief meer zaken op zitting worden behandeld, waardoor meer werk moet worden verzet. Daar komt bij dat de zaken die op zitting worden behandeld steeds omvangrijker en complexer worden. Vooral marktgerelateerde zaken vragen veel tijd.

Mede daardoor lag de uitstroom in 2008 12% onder de instroom en 19% onder de afspraak.

Het College heeft zich in 2008 gefocust op zijn core business, te weten het afhandelen van bodemzaken. Getracht is daar geen achterstanden te laten ontstaan. De verwachting is dat zonder sterke instroomtoenames volgend jaar de werkvoorraad weer kan afnemen.

Het CBb heeft 2008 afgesloten met een positief resultaat van ruim € 100.000 op een budget van ruim € 5,6 miljoen. Het eigen vermogen van het College muteert van € 0 naar ruim € 100.000 per 31 december 2008.

Ziekteverzuim en personele samenstelling (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het percentage ziekteverzuim rechters en ondersteunend personeel, respectievelijk 1% en 5,6%, excl. zwangerschapsverlof, viel binnen de norm van 6%.

In de bestuursvergadering van 19 mei 2008 is een rapportage verzuimscan van de Arbodienst zoals deze in november 2007 is gehouden besproken. Dit is een zogenoemde nulmeting geweest om te zien hoe het College er voor staat. De aanbevelingen zijn opgepakt, wat tot goede resultaten heeft geleid, want het ziekteverzuim is gedaald ten opzichte van 2007.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Het aantal aangeleverde zaken aan rechtspraak.nl is 469 op een totaal aantal uitspraken van 968 zaken. Dit geeft een percentage van 48%. De uitspraken die op rechtspraak.nl gezet worden, zijn de uitspraken na zittingen en betreffen soms een cluster.

In 2008 zijn 13 zaken doorverwezen naar mediation. Twee daarvan zijn in hetzelfde jaar succesvol afgerond. Tussen partijen is volledige overeenstemming bereikt en de beroepen zijn ingetrokken. In acht, vergelijkbare, zaken is een (in de tweede fase) op de zaak toegespitst mediationaanbod gedaan. Begin 2009 zal tussen de betreffende partijen een eerste gesprek plaatsvinden. In één zaak is mediation aangeboden na de mondelinge behandeling van het verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening. In het kader van de bij het College hangende beroepszaak zal een eerste gesprek begin 2009 plaatsvinden. De overige verwijzingen hebben plaatsgehad na een aanbod toen het beroepschrift compleet was. In het afgelopen jaar is ook een in 2007 doorverwezen zaak door mediation opgelost.

Overigens is opvallend dat alle zaken, die in de afgelopen jaren bij het College voor mediation zijn doorverwezen en behandeld, tot nu toe ook door mediation zijn opgelost. Sinds eind 2007 beschikt het College over een mediationruimte, waarin partijen en de mediator desgewenst bijeen kunnen komen. In 2008 is één keer voor dat doel van deze ruimte gebruik gemaakt.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn in totaal elf klachten ingediend (ter vergelijking: in 2007 waren dat er vier, in 2006 was er één klacht, in 2005 waren er twee). In 2008 is dus sprake van bijna een verdrievoudiging van het aantal klachten ten opzichte van het voorgaande jaar. Enige nuancering is echter wel op zijn plaats. De klachten in 2008 waren afkomstig van 'slechts' twee klagers.

Een klager heeft in drie brieven in totaal acht klachten ingediend, waarvan twee gegrond zijn verklaard. Eén betrof het functioneren van de fax

en de telefonische bereikbaarheid van het College. De andere betrof het niet noemen van naam en functie van de betreffende medewerker van het College in uitgaande correspondentie. De andere klager heeft drie afzonderlijke klachten ingediend waarvan één gegrond is verklaard.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden (in weken)

Zaakstype	CBb 2006	CBb 2007	CBb 2008
Bodemzaak bestuursrecht	69	73	76
Voorlopige voorziening	5	4	7

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

	productie t.o.v. afspraak		productie t.o.v. instroom	
	2007	2008	2007	2008
CBb totaal	91%	81%	105%	88%

Tabel 5: gemiddelde zaakswaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afpraak	uren per zaak	afpraak
CBb totaal	26,9	118%	n.v.t.	n.v.t.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen, 2008

	2007	2008
Arbeidsproductiviteit	606	n.v.t.
Financieel resultaat als percentage van omzet	-1,0%	2,1%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-0,6%	2,2%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	realisatie		realisatie	afpraak
	2007	2008	2008	
Ziekteverzuim				
Verzuimpercentage rechters (RA)	2,8%	1,0%	n.v.t.	
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	8,2%	5,6%	n.v.t.	
Aandeel rechters				
Percentage rechters op totaal personeel		61%	61%	n.v.t.
Permanente educatie				
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.v.t.	88%	84%	
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.v.t.	70%	71%	

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	CBb	hoven totaal	CBb	hoven totaal
% vrouwen	50%	39%	73%	70%
% mannen	50%	61%	27%	30%
% tot en met 39 jaar	29%	2%	36%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	38%	28%	41%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	26%	47%	23%	17%
% 60 jaar en ouder	6%	23%	0%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	CBb 2007	CBb 2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	407,7%	484,5%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	15,3%	18,5%
Percentage (deels) geslaagde mediations	25%	100%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	37	93
Percentage gehonoreerde klachten	25%	33%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	0

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaakscategorieën.

Kengetallen 2008 Gerechtshof Amsterdam

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Uit het klantwaarderingsonderzoek (KWO) van 2007 bleek dat 79% van de professionele partners, zoals advocatuur en andere professionele gemachtigden, tevreden was over het gerechtshof Amsterdam (15% scoort daarnaast neutraal). Van de rechtzoekenden was 58% tevreden (17% neutraal).

Op alle KWO-kengetallen scoorde het gerechtshof rond de landelijke doelstelling of daar boven, behalve bij de begrijpelijkheid van het besprokene. De tevredenheid van professionele partners over de doorlooptijd van zaken week weliswaar niet veel af van het landelijk gemiddelde, maar is met 24% laag te noemen. Hierbij moet worden opgemerkt, dat maar liefst 34% van de respondenten een neutraal antwoord heeft gegeven. De doorlooptijden zullen de komende periode extra aandacht krijgen. Er wordt gestreefd naar een tevredenheid over de doorlooptijd van 35-40%.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

In de civiele sector zijn de gemiddelde doorlooptijden in 2008 iets opgelopen. Dit is vooral te wijten aan een tekort aan raadsheren. Ook zijn in een 'zomeractie' lang liggende zaken afgeboekt (en dus meegeteld), wat de doorlooptijd in eerste instantie negatief beïnvloedt.

De doorlooptijden in de strafsector zijn zo goed als gelijk aan die van 2007. Door interne omstandigheden, zoals verloop van personeel, zijn er in de eerste helft van 2008 grote achterstanden ontstaan in MK-uitspraken en het uitwerken van MK-cassaties. Vanaf juni 2008 zijn deze achterstanden ingelopen, maar de doorlooptijd is daardoor wel negatief beïnvloed.

Doordat de werkvoorraad oude eerste aanleg belastingzaken steeds verder terugloopt en de resterende werkvoorraad relatief jong is, is de doorlooptijd bij belastingzaken in 2008 met 14 weken gedaald tot ruim een jaar.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Een belangrijk deel van de MK-belastingzaken (KB-Lux) heeft in 2008 wel veel tijd gevergd, maar is nog niet tot een uitspraak gekomen. Hierdoor werd het MK-percentages niet gehaald en zal de doorlooptijd in een later verslagjaar kunnen oplopen. Daarnaast heeft het gerechtshof Amsterdam MK-belastingzaken van het gerechtshof Leeuwarden en de rechtbank 's-Gravenhage behandeld, welke niet in de Amsterdamse cijfers tot uitdrukking komen.

Het MK-aandeel straf is in 2008 sterk toegenomen (van 47% in 2007 naar 79% in 2008) en vrijwel gelijk aan de afspraak.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In de civiel sector is, ondanks het tekort aan raadsheren, het tekort in de productie versus de afspraak beperkt gebleven tot nog geen 3% en is er ingelopen op de werkvoorraad.

Een aanvankelijk hogere instroom van gewone strafzaken in de eerste maanden van 2008 is gestabiliseerd en er zijn uiteindelijk zelfs 6% minder strafzaken ingestroomd dan in 2007. Deze lagere instroom wordt deels veroorzaakt door een afname van appelzaken (vooral kantonappellen) vanuit de rechtbank Amsterdam. Ook kende het gerechtshof een lagere instroom van raatkamerzaken t.o.v. de prognose (88%). Dit is onderzocht, maar een afdoende verklaring vanuit de eerste lijn is nog niet gevonden. Ook bij de andere hoven is een vergelijkbare, verlaagde instroom raatkamerzaken zien. Door een ernstig tekort aan raadsheren en het inzetten van raadsheren voor 'super/megazaken' is de productie straf achtergebleven bij de instroom.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gemiddelde werklust per zaak was 10% lager dan gepland en afgesproken. Bij belastingzaken was dat het sterkst en dat had mede te maken met het lage MK-aandeel, zoals beschreven hierboven.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

In alle sectoren lagen de uurtarieven hoog en de arbeidsproductiviteit lag onder het landelijk gemiddelde. Oorzaken daarvan bij de strafsector zijn een relatief hoog aantal aanhoudingen, vooral bij 'pro forma'-zittingen in megazaken, het verloop onder ervaren griffiers, uitval van een aantal zittingen door onderbezetting (raadsheren) en andere interne omstandigheden. Daarnaast is de personele inzet voor 'super megazaken' bij het hof Amsterdam ten onrechte verwerkt in de berekening van het uurtarief.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het verzuimpercentage is aanzienlijk teruggedrongen. Het verzuimpercentage bij het ondersteunend personeel is met 6,8% nog wel aan de hoge kant. Bij het hof Amsterdam is het aandeel rechters op het totale personeelsaantal sterk afgenomen en het lag met 29% vijf procentpunten onder het gemiddelde bij de hoven. Het hof delegeert relatief veel taken van raadsheren naar juridische en administratief juridische medewerkers.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Het gerechtshof heeft meer uitspraken op rechtspraak.nl gepubliceerd dan vorig jaar, maar relatief gezien nog wel minder dan landelijk gemiddeld.

Het aandeel doorverwijzingen naar mediation evenals het percentage (deels) geslaagde mediations was vergeleken met de andere hoven aan de lage kant. Eén verklaring hiervoor is, dat het noodzakelijk was de aandacht aan andere interne aanleggelegenheden te besteden. Initiatieven, waaronder meer opleiding, worden ontplooid om de aandacht voor mediation te vergroten.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 13 wrakingsverzoeken ingediend. Geen daarvan is gehonoreerd. Er zijn in 2008 24 klachten ingediend, waarvan er 2 gegrond zijn verklaard.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	84%	> 75%	81%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	51%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	53%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	67%	> 70%	66%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	83%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	79%	> 70%	73%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	83%	> 85%	70%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	79%	> 80%	70%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	70%	> 70%	57%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	50%	> 38% ¹	24%	> 26% ¹

¹) Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid 2007 weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken

Type appelzaak	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
	weken	weken	weken	weken
Civiel recht				
Handelszaak met verweer / beschikking handelsrekest	74	70	81	72
Beschikking familierekest	30	32	25	31
Belastingrecht				
Uitspraak belastingzaak	69	118	55	85
Strafrecht				
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	32	30	32	33
Uitwerken arrest t.b.v. cassatie	29	25	28	24

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type appelzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	79%	81%	85%
Belastingzaak	51%	75%	90%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	gerechtshof	gerechtshof	hoven totaal	gerechtshof	gerechtshof	hoven totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	95%	97%	96%	130%	113%	102%
Belastingrecht	95%	92%	106%	64%	58%	80%
Strafrecht	96%	92%	93%	96%	93%	96%
Totaal	96%	93%	94%	101%	94%	97%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij gerechtshoven	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afpraak	uren per zaak	afpraak
Civiel recht	31,5	89%	33,0	89%
Belastingrecht	20,4	64%	24,9	71%
Strafrecht	5,8	96%	11,0	94%
Totaal	13,5	88%	17,8	90%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij gerechtshoven	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	uurtarief	t.o.v. (%)	t.o.v. (%)	uurtarief	t.o.v. (%)	t.o.v. (%)
	Euro	standaard ¹	gemiddelde	Euro	standaard ¹	gemiddelde
Civiel recht	102	112%	100%	81	133%	123%
Belastingrecht	101	188%	125%	171	257%	159%
Strafrecht	105	124%	110%	90	154%	127%

¹) Landelijk vastgesteld uurtarief.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	933	1.078	1.114	1.254
Financieel resultaat als percentage van omzet	-1,0%	-3,0%	-1,0%	-0,5%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	1,3%	1,9%	0,3%	1,0%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	gerechtshof		hoven totaal		afspraken	
	2007	2007	2008	2008	2008	2008
Ziekteverzuim						
Verzuimpercentage rechters (RA)	5,4%	3,2%	1,7%	n.v.t.	2,2%	
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	8,1%	6,1%	6,8%	n.v.t.	5,6%	
Aandeel rechters						
Percentage rechters op totaal personeel	32%	36%	29%	n.v.t.	34%	
Percentage (deels) geslaagde mediations						
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	58%	64%	55%	
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	77%	75%	60%	

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	gerechtshof	hoven totaal	gerechtshof	hoven totaal
% vrouwen	39%	39%	68%	70%
% mannen	61%	61%	32%	30%
% tot en met 39 jaar	0%	2%	52%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	31%	28%	25%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	40%	47%	18%	17%
% 60 jaar en ouder	29%	23%	5%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	37%	57%	49%	63%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	6%	14%	6%	12%
Percentage geslaagde mediations	44%	32%	26%	37%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	12,4	17,8	18,3	25,3
Percentage gehonoreerde klachten	6%	13%	8%	12%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	1	0	4

¹) In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

Kengetallen 2008 gerechtshof Arnhem

In het jaar 2008 legde het hof het accent op kwaliteit. Centraal stonden vragen als hoe kunnen we de kwaliteit van het primaire proces en de secundaire processen van de organisatie versterken? Zo is sinds april 2008 Promis (project motiveringsverbetering in strafvonnissen) geleidelijk ingevoerd. Doelstelling van dit project is om met een gelijkblijvende inzet van mensen en middelen te komen tot een betere motivering van de bewijs- en strafbeslissingen en strafvonnissen. Op het gebied van de kwaliteit van de secundaire processen is veel geïnvesteerd in de opleiding van raadsheren en juridisch medewerkers.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

In 2007 hebben de hoven gezamenlijk een klantwaarderingsonderzoek laten uitvoeren. De resultaten waren voor het Arnhemse hof positief.

In vervolg op het klantwaarderingsonderzoek zijn in november 2008 per sector klantenpanels georganiseerd. Tijdens deze panels werd met professionele klanten doorgesproken over zaken waarover zij blijken de resultaten van het klantwaarderingsonderzoek minder tevreden waren. De panels zijn positief ontvangen en hebben voor het hof waardevolle informatie opgeleverd. In 2009 worden de verbeterpunten verder opgepakt.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

De doorlooptijd van procedures in de sector belastingrecht is gelijk gebleven aan die in 2007 (89 weken). De procedures duren iets langer dan het landelijk gemiddelde van 85 weken. Dit komt o.a. doordat nog een aantal zaken uit de 'oude voorraad' eerste aanlegzaken is afgedaan. In 2008 zijn vrijwel alle nog resterende eerste aanlegzaken afgedaan. Dit moet ertoe leiden dat de doorlooptijd in 2009 afneemt.

Wat opvalt is dat de handelszaken met verweer/beschikkingen handelsrekest bij het Arnhemse hof heel snel worden afgehandeld (21 weken sneller dan gemiddeld).

Bij de strafzaken ligt de gemiddelde doorlooptijd op of iets onder het landelijk gemiddelde.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het aandeel MK-zaken was in 2008 bij belastingzaken 95%; dit is meer dan de afgesproken doelstelling van 91%.

In strafzaken lag het aandeel MK al ruim boven de norm voor 2010.

In de sector civiel recht worden alle zaken meervoudig afgedaan. Voor die sector geldt dus een percentage van 100%.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

In de sector belastingrecht is de uitstroom van MK-zaken achtergebleven bij de gemaakte bestuursafpraak. Dit werd veroorzaakt doordat de extra uitbreiding van raadsheren nog niet was geëffectueerd en de sector belastingrecht dus te maken had met verminderde beschikbare capaciteit.

In de sector civiel recht is de gerealiseerde uitstroom van arresten achtergebleven bij de gemaakte bestuursafpraak. Dit komt onder andere doordat het opleiden van nieuwe raadsheren en nieuwe rechtssecretarissen meer capaciteit heeft gekost dan was voorzien. Ook konden de vacatures raadsheren niet (tijdig) worden vervuld. Hierdoor is de sector enige tijd onderbezet geweest.

Van alle sectoren blijft het aantal uitspraken in MK-zaken van de sector strafrecht het meest achter bij de gemaakte bestuursafpraak. De voornaamste oorzaak daarvoor is dat het ressortsparket de aangeboden zittingen niet voldoende kon vullen. Verder hadden de rechtbanken moeite met het tijdig insturen van zaken naar het hof.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

Het gerealiseerde gemiddelde aantal uren per zaak was in totaal 10% lager dan de bestuursafpraak. Dit verschil met de bestuursafpraak is voornamelijk veroorzaakt door een lagere uitstroom van de meervoudig afgehandelde zaken dan was verwacht.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

In 2008 lag het gemiddelde uurtarief van de rechters en gerechtsambtenaren (behalve in de sector civiel recht) boven het landelijk vastgestelde uurtarief. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt doordat, als gevolg van een lagere instroom, er minder zaken zijn afgedaan en de gewogen productie lager is dan zoals in de bestuursafpraak was opgenomen. Ook het opleiden van nieuwe medewerkers heeft meer capaciteit gekost dan was voorzien.

Aangezien de kosten ook achterbleven bij de verwachting is nog een klein positief financieel resultaat behaald.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het aandeel raadsheren is toegenomen van 36% in 2007 tot 37% van het totale personeelsbestand. Er zijn minder vrouwen dan mannen werkzaam als raadsheer, 37% respectievelijk 63%.

Voor gerechtsambtenaren geldt het tegenovergestelde (73% respectievelijk 27%).

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

In 2008 zijn 662 uitspraken gepubliceerd op rechtspraak.nl, een stijging ten opzichte van 2007. Het komt overeen met 61 op elke duizend zaken.

In 2008 hebben 48 doorverwijzingen naar mediation in civiele zaken plaatsgevonden, ongeveer 16 op duizend zaken. In totaal zijn in 2008 14 mediations geslaagd, 9 deels geslaagd en 25 zijn afgerond zonder overeenstemming te hebben bereikt.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

In 2008 zijn 31 klachten behandeld met een gemiddelde doorlooptijd van veertien dagen.

Van deze 31 klachten zijn acht klachten gegrond verklaard; een percentage van 25,8%. In 2007 bedroeg het percentage gegronde klachten 29,6%.

Er werden 13 wrakingsverzoeken gedaan (ten opzichte van 20 wrakingsverzoeken in 2007), daarvan werden er twee toegewezen, tien ongegrond verklaard (of niet-ontvankelijk) en een is nog in behandeling. De twee toewijzingen zijn beide in strafzaken gedaan.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	93%	> 75%	84%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	54%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	89%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	90%	> 70%	65%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	85%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	83%	> 70%	76%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	86%	> 85%	80%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	86%	> 80%	75%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	74%	> 70%	63%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	32%	> 38% ¹	35%	> 26% ¹

¹⁾ Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid 2007 weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken

Type appelzaak	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer / beschikking handelsrekest	46	70	51	72
Beschikking familierekest	26	32	29	31
Belastingrecht				
Uitspraak belastingzaak	89	118	89	85
Strafrecht				
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	33	30	33	33
Uitwerken arrest t.b.v. cassatie	22	25	22	24

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type appelzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	90%	93%	85%
Belastingzaak	95%	91%	90%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	gerechtshof 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008	gerechtshof 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Civiel recht	93%	94%	96%	85%	92%	102%
Belastingrecht	103%	94%	106%	98%	96%	80%
Strafrecht	95%	92%	93%	106%	98%	96%
Totaal	95%	92%	94%	100%	96%	97%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij gerechtshoven	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afpraak	uren per zaak	afpraak
Civiel recht	35,6	99%	34,4	93%
Belastingrecht	27,6	94%	39,7	88%
Strafrecht	10,5	86%	12,6	87%
Totaal	17,4	92%	20,0	90%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij gerechtshoven	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	uurtarief Euro	t.o.v. (%) standaard ¹	t.o.v. (%) gemiddelde	uurtarief Euro	t.o.v. (%) standaard ¹	t.o.v. (%) gemiddelde
Civiel recht	113	124%	110%	60	98%	91%
Belastingrecht	85	157%	104%	100	150%	93%
Strafrecht	105	124%	110%	75	127%	105%

¹⁾ Landelijk vastgesteld uurtarief.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Arbeidsproductiviteit	1.123	1.078	1.201	1.254
Financieel resultaat als percentage van omzet	0,6%	-3,0%	0,6%	-0,5%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	3,9%	1,9%	2,5%	1,0%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	afspraken 2008	hoven totaal 2008
Ziekteverzuim					
Verzuimpercentage rechters (RA)	3,0%	3,2%	4,0%	n.v.t.	2,2%
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	4,6%	6,1%	3,8%	n.v.t.	5,6%
Aandeel rechters					
Percentage rechters op totaal personeel	36%	36%	37%	n.v.t.	34%
Percentage (deels) geslaagde mediations					
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	80%	85%	55%
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	72%	95%	60%

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	gerechtshof	rechters (RA) hoven totaal	ondersteunend personeel gerechtshof	hoven totaal
% vrouwen	37%	39%	73%	70%
% mannen	63%	61%	27%	30%
% tot en met 39 jaar	7%	2%	55%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	30%	28%	28%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	46%	47%	16%	17%
% 60 jaar en ouder	17%	23%	1%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	53%	57%	61%	63%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	13%	14%	16%	12%
Percentage geslaagde mediations	58%	32%	48%	37%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	23,7	17,8	28,5	25,3
Percentage gehonoreerde klachten	30%	13%	26%	12%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	1	2	4

¹⁾ In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

Kengetallen 2008 Gerechtshof 's-Gravenhage

In 2008 handelde het gerechtshof 's-Gravenhage 12.955 zaken af (2007: 13.802 zaken). De bestuursafpraak 2008 is niet gerealiseerd (92%) door een te optimistische planning van afdoening handelszaken en minder afgedane 'gewone' strafzaken als gevolg van het grote aantal megazaken. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een negatief financieel resultaat € 259.000 (1,2% van de omzet).

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Het gerechtshof 's-Gravenhage heeft in 2007 een KWO laten uitvoeren onder een groot aantal professionele partners en een beperkt aantal justitiabelen, die betrokken waren bij familie- of strafzaken. Om doelmatigheidsredenen is afgezien van het afnemen van interviews in de andere twee sectoren. De tevredenheid van rechtzoekenden en professionals over deskundigheid, rechtseenheid en motivering is op vrijwel alle aspecten (ruim) boven of in lijn met de landelijke doelstellingen. De motivering van de beslissing scoorde bij professionals (59%) iets lager dan de landelijke norm (65%). De tevredenheid over de bejegening lag bij professionals rond de landelijke normen en bij rechtzoekenden daaronder. Omdat enerzijds het aantal respondenten erg beperkt was en anderzijds de scores per onderzochte sector enorm uiteen liepen, heeft het bestuur toentertijd besloten de resultaten in het werkoverleg van de sectoren aan de orde te doen stellen en hierop geen hofbreed beleid te voeren. In 2008 is het project Tijdigheid gestart bij de sector Handel. Een van de doelen is het wegwerken van de achterstanden in de werkvoorraden en dat zal in de komende twee jaar leiden tot kortere doorlooptijden van de handelszaken.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedureduur als kengetal te bezien.

De gemiddelde doorlooptijd van handelszaken lag in 2008 met 87 weken nog aanzienlijk boven het landelijke gemiddelde van 72 weken. Het hof is de achterstanden aan het wegwerken.

De duur van de familiezaken lag met 38 weken boven het landelijke gemiddelde van 31 weken. In de afgelopen drie jaar is het hof met een grote toename van deze zaken geconfronteerd, waardoor

de werkvoorraad is toegenomen. Desondanks is de sector er in 2008 in geslaagd om de gemiddelde doorlooptijd met 2 weken terug te dringen.

In 2008 is de gemiddelde duur van belastingzaken teruggebracht van 132 weken tot 74 weken en dat is ruim onder het landelijke gemiddelde van 85 weken. De verkorting is het gevolg van een forse afname van resterende oude eerste lijnszaken die nog behandeld moesten worden.

In 2008 nam de gemiddelde doorlooptijd van de EK/MK strafzaken toe van 25 weken tot 32 weken. Dat ligt nog wel onder het landelijke gemiddelde van 33 weken. De toename van de doorlooptijd ten opzichte van 2007 is veroorzaakt door o.a. de late standpuntbepaling door advocaten-generaal (het OM) aangaande verzoeken in de appointering, het grote tijdsbeslag van megazaken, het hoge soortelijk gewicht van de zaken van het Landelijk Parket en een groot beslag op de productiecapaciteit door omvangrijke artikel 12 zaken van het Functioneel Parket. De gerealiseerde gemiddelde doorlooptijd voor het uitwerken van een arrest ten ten behoeve van cassatie bedroeg 28 weken (2007:27 weken), wat boven het landelijke gemiddelde van 24 weken ligt.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het percentage MK-zaken van de belastingsector lag met 89% iets boven het gestelde doel van 2008 (88%). De oude werkvoorraden eerstelijnszaken zijn grotendeels afgedaan en de appelzaken worden door de sector voornamelijk meervoudig behandeld. De strafsector week met 87% MK positief af van de doelstelling voor 2008 van 80%. Het gerealiseerde percentage MK is door het gevoerde beleid in 2008 sterk toegenomen ten opzichte van 2007 (75%).

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

In hoofdstuk 1.3.1 is een omschrijving te vinden.

Het aantal afgehandelde zaken in de productgroep Civiel¹⁸ bedroeg met 3.441 (2007:3.729) zaken 93% van de bestuursafpraak 2008 en lag 3% hoger dan de instroom. De uitstroom van handels-

zaken overtrof de instroom ruimschoots. Hierdoor is de werkvoorraad handelszaken fors afgenomen. De familiesector is in 2008 geconfronteerd met een extreem hoge instroom (1.307 zaken), die de uitstroom (1.059 zaken) van de sector ruimschoots heeft overtroffen. Ondanks een hogere zaaksproductie dan gepland en afgesproken, is de werkvoorraad familiezaken door de hoge instroom in 2008 toegenomen met 29%.

Het aantal afgehandelde belastingzaken lag 17% boven de bestuursafpraak 2008. Er werden vooral meer MK zaken afgedaan. De instroom appelzaken nam met 23% toe. De instroom heeft de uitstroom – zoals gepland – overtroffen. Hierdoor is in 2008 door de sector een gedegen werkvoorraad opgebouwd.

De productie van de strafsector is sterk achtergebleven bij de bestuursafpraak (91%). Dat is grotendeels veroorzaakt door de grote hoeveelheid megazaken, die in 2008 is behandeld.

Gemiddelde werklast per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken.

In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gemiddelde zaakswaarde geeft een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De totale gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. De gerealiseerde gemiddelde werklast per zaak lag voor alle sectoren ongeveer in lijn met de afspraak en boven de realisatie 2007.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

In hoofdstuk 1.3.2 worden de productiviteitsindicatoren toegelicht.

De gerealiseerde arbeidsproductiviteit lag bijna 10% boven het gemiddelde van de hoven.

Mede hierdoor lagen de gerealiseerde uurtarieven onder het landelijk gemiddelde. Dit gold niet voor de tarieven van de sector belasting doordat de productie vanwege het opbouwen van een stabiele werkvoorraad in 2008 overeenkomstig het gevoerde beleid laag is geweest.

Het financieel resultaat van het gerechtshof was in 2008 € 259.000 negatief als gevolg van het tegenvallend aantal afgedane zaken. Daarmee kwam het

eigen vermogen ultimo 2008 op € 155.000, 0,7% van de gemiddelde omzet van de laatste drie jaar.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim rechterlijke macht lag zoals vanouds ruim onder de norm van 6%, terwijl het verzuim van de ondersteuning (5,6%) iets onder deze norm bleef. Deze cijfers gaven geen aanleiding om het verzuimbeleid te herzien.

In 2008 bedroeg het percentage raadsheren 38% van de totale personeelsbezetting. Dit is in lijn met 2007 en circa twee procentpunten boven het landelijke gemiddelde hoven van 2007.

Het gerechtshof 's-Gravenhage heeft gekozen voor een trapsgewijze invoer van de norm voor 2009 van 30 uur voor permanente educatie (PE). Het lokale beleid was in 2008 gericht op 20 PE-uren voor alle juridische medewerkers van het gerechtshof. De resultaten zijn dat 68% van de raadsheren de norm van minimaal 30 PE-uren heeft gerealiseerd. Bij de juridische ondersteuning heeft 79% deze norm gehaald.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Het gerechtshof heeft in 2008 totaal 787 zaken gepubliceerd op rechtspraak.nl. Dit betrof 61 op elke duizend uitspraken, een duidelijke toename ten opzichte van 2007.

In 2008 zijn 20 van elke duizend zaken van civiel en belasting doorverwezen naar mediation. Dit is een fractie lager dan in 2007 (22%). Daarentegen is het aantal (deels) geslaagde mediations toegenomen tot 32%, terwijl dit in 2007 slechts 24% bedroeg. Opvallend is hierbij, dat in 2008 het aantal geslaagde mediations in familiezaken is opgelopen tot 35%, terwijl dit in 2007 nog 20% bedroeg.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Er is in 2008 één wrakingverzoek gehonoreerd. Van de 19 geregistreerde klachten waren slechts twee klachten gegrond. In 2007 waren er 12 geregistreerde klachten, waarvan er een gegrond was.

18 Het gerechtshof 's-Gravenhage kent geen civiele sector maar een handels- en een familiesector. De verplichte combinatie bij de verantwoording is voor ons hof niet efficiënt.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	83%	> 75%	87%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	45%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	69%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	69%	> 70%	59%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	85%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	86%	> 70%	74%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	68%	> 85%	74%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	70%	> 80%	73%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	55%	> 70%	57%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	26%	> 38% ¹	25%	> 26% ¹

¹⁾ Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid 2007 weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken

Type appelzaak	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer / beschikking handelsrekest	89	70	87	72
Beschikking familierekest	40	32	38	31
Belastingrecht				
Uitspraak belastingzaak	132	118	74	85
Strafrecht				
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	25	30	32	33
Uitwerken arrest t.b.v. cassatie	27	25	28	24

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type appelzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	87%	80%	85%
Belastingzaak	89%	88%	90%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	gerechtshof	gerechtshof	hoven totaal	gerechtshof	gerechtshof	hoven totaal
	2007	2008	2008	2007	2008	2008
Civiel recht	108%	93%	96%	110%	103%	102%
Belastingrecht	137%	117%	106%	84%	74%	80%
Strafrecht	90%	91%	93%	97%	99%	96%
Totaal	95%	92%	94%	99%	99%	97%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij gerechtshoven	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afpraak	uren per zaak	afpraak
Civiel recht	33,2	94%	36,6	100%
Belastingrecht	28,0	78%	38,5	105%
Strafrecht	8,4	88%	12,4	99%
Totaal	15,9	97%	19,6	101%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij gerechtshoven	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	uurtarief	t.o.v. (%)	t.o.v. (%)	uurtarief	t.o.v. (%)	t.o.v. (%)
	Euro	standaard ¹	gemiddelde	Euro	standaard ¹	gemiddelde
Civiel recht	102	112%	99%	61	99%	91%
Belastingrecht	104	193%	128%	83	125%	77%
Strafrecht	84	99%	88%	58	99%	82%

¹⁾ Landelijk vastgesteld uurtarief.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Arbeidsproductiviteit	1.172	1.078	1.372	1.254
Financieel resultaat als percentage van omzet	-1,2%	-3,0%	-1,2%	-0,5%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	2,5%	1,9%	0,7%	1,0%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	gerechtshof		hoven totaal		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008	afpraak 2008	2008
Ziekteverzuim						
Verzuimpercentage rechters (RA)	1,6%	3,2%	1,9%	n.v.t.	n.v.t.	2,2%
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	6,2%	6,1%	5,6%	n.v.t.	n.v.t.	5,6%
Aandeel rechters						
Percentage rechters op totaal personeel	38%	36%	38%	n.v.t.	n.v.t.	34%
Percentage (deels) geslaagde mediations						
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	68%	0%	0%	55%
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	79%	0%	0%	60%

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	rechters (RA)		ondersteunend personeel	
	gerechtshof	hoven totaal	gerechtshof	hoven totaal
% vrouwen	38%	39%	69%	70%
% mannen	62%	61%	31%	30%
% tot en met 39 jaar	0%	2%	58%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	25%	28%	22%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	50%	47%	16%	17%
% 60 jaar en ouder	25%	23%	4%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	56%	57%	61%	63%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	22%	14%	20%	12%
Percentage geslaagde mediations	24%	32%	32%	37%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	8,7	17,8	14,7	25,3
Percentage gehonoreerde klachten	8%	13%	11%	12%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	1	1	4

¹⁾ In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

Kengetallen 2008 gerechtshof 's-Hertogenbosch

In 2007 heeft het gerechtshof 's-Hertogenbosch voor het laatst een klantwaarderingsonderzoek uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek waren overwegend positief. Het belangrijkste aandachtspunt betreft de gemiddelde duur van de procedures in handels- en belastingzaken.

In 2008 heeft het gerechtshof 's-Hertogenbosch minder zaken afgedaan dan vastgelegd was in de bestuursafspraken en deze waren ook nog eens minder zwaar.¹⁹

Ten gevolge van aanvullende bijdragen inzake de overgangsregeling megafstrafzaken heeft het gerechtshof toch een bescheiden positief financieel resultaat geboekt, waardoor het eigen vermogen in 2008 is toegenomen. Het ziekteverzuimpercentage is, gemiddeld voor het hele hof, onder de norm van 6% gebleven.

Er zijn relatief veel uitspraken gepubliceerd. Het aandeel doorverwijzingen naar mediation is conform het landelijk gemiddelde. Het aantal klachten is ten opzichte van 2007 gestegen. In 2008 is één wraking gehonoreerd.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft in 2007 een klantwaarderingsonderzoek (KWO) laten uitvoeren onder professionele partners (zoals advocaten, belastinginspecteurs en advocaten-generaal) en rechtzoekende burgers. Zij konden aangeven hoe tevreden zij waren over een aantal kwaliteitsaspecten. Het gerechtshof scoort op nagenoeg alle kengetallen uit het KWO boven of rond de geformuleerde landelijke doelstellingen. Het enige kengetal waarop het gerechtshof 's-Hertogenbosch (zowel bij de rechtzoekenden als bij professionele partners) relatief laag scoort betreft de tevredenheid over de duur van de procedure (doorlooptijd). Het verbeteren van de doorlooptijd is één van de doelstellingen die het gerechtshof 's-Hertogenbosch in de komende jaren wil realiseren.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

Bij vier van de vijf zaakscategorieën ligt de gemiddelde duur van de gerechtelijke procedure rond het landelijk gemiddelde of daaronder. Alleen de

“uitspraken in belastingzaken” duren relatief lang. Bij de belastingzaken heeft het gerechtshof 's-Hertogenbosch te kampen gehad met een te grote voorraad. Op dit moment is het gerechtshof 's-Hertogenbosch bezig deze oude voorraad zaken te weg te werken. Dit vertaalde zich in 2008 in een hogere doorlooptijd. Er werden immers relatief veel oude zaken afgedaan

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

Het MK-aandeel belastingzaken lag met 76% net onder de doelstelling in 2008 van 78%. De normering geldt voor belastingzaken in hoger beroep. Doordat gerechtshof 's-Hertogenbosch in 2008 nog een aantal eerste aanlegzaken uit de werkvoorraad heeft behandeld geeft het percentage een licht vertekend beeld. Als alleen de hoger beroepzaken worden beschouwd bedraagt het percentage MK-zaken 85%. Ruim boven de doelstelling voor 2008 en in de buurt van de norm voor 2010.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

Het gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft in 2008 iets minder zaken afgedaan dan vastgelegd in de bestuursafpraak 2008. Per sector is het beeld verschillend. De sector strafrecht heeft 6% minder zaken afgedaan dan vooraf begroot. De belangrijkste oorzaak hiervan is dat de behandelde zaken gemiddeld genomen zwaarder waren dan in 2007 en het aanhoudingspercentage hoger dan verwacht. De sector civiel recht heeft ongeveer evenveel zaken afgedaan als begroot. De sector belastingrecht heeft veel meer zaken afgedaan dan vooraf begroot en afgesproken. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de afdoening van een cluster van meer dan tien hoger beroepzaken en een meer dan gemiddeld aantal zaken waarin het griffierecht niet betaald wordt. Het gerechtshof heeft evenveel zaken afgedaan als er ingestroomd zijn.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden. Het gerealiseerde gemiddelde aantal uren per zaak voor het gerechtshof in totaal was 2% lager dan het aantal uren dat volgt uit de bestuursafspraken. Dit is een forse verbetering ten opzichte van 2007 toen het verschil nog 9% bedroeg.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De gerealiseerde uurtarieven lagen voor alle productgroepen boven de landelijke norm. Dit kwam door de (gemiddeld) relatief lage uitstroom in de zwaardere zaakscategorieën. Het heeft voor de productgroepen civiel en straf geresulteerd in een gewogen productie die lager was dan vastgelegd in de bestuursafpraak voor 2008. De kosten waren, vooral door investeringen in het behouden en verbeteren van de kwaliteit, vrijwel gelijk aan de begroting. Combinatie van beide factoren (lagere gewogen productie, gelijkblijvende kosten) heeft geleid tot de hogere uurtarieven. Voor de sector belastingrecht geldt dat de landelijke norm in 2008 nog gebaseerd was op de situatie dat de sector belastingrecht zaken in eerste aanleg (in plaats van hoger beroep) behandelde, en daardoor te laag was. Overigens liggen de gerealiseerde uurtarieven van hof 's-Hertogenbosch, op één na, allemaal onder de landelijke gemiddelden.

Een extra bijdrage in verband met de overgangsregeling voor megafstrafzaken heeft geleid tot een licht positief financieel resultaat waardoor het eigen vermogen van het gerechtshof is toegenomen. De arbeidsproductiviteit lag 3% boven het landelijke gemiddelde.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

Het ziekteverzuim lag voor rechterlijke ambtenaren ruim onder de norm. Voor gerechtsambtenaren lag het ziekteverzuim net boven de norm. Het aandeel rechters op het totale personeel lag op het landelijke gemiddelde. Het percentage rechters en juridische ondersteuning dat voldeed aan de norm voor permanente educatie lag onder het landelijke gemiddelde. De norm van 30 uur per persoon geldt vanaf 2009. Het hof 's-Hertogenbosch heeft ervoor gekozen permanente educatie gefaseerd in te voeren, voor 2008 heeft zij een interne norm van 24 uur permanente educatie per persoon gehanteerd. Het percentage vrouwen ligt voor de rechterlijke ambtenaren (45%) boven en voor de gerechtsambtenaren (66%) onder het landelijk gemiddelde.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Het gerechtshof 's-Hertogenbosch heeft in 2008 7% minder uitspraken op Rechtspraak.nl gepubliceerd dan vorig jaar, maar publiceert verhoudingsgewijs meer uitspraken dan landelijk gezien het geval is.

Het aantal doorverwijzingen naar mediation lag rond het landelijke gemiddelde van 12 op de duizend zaken.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Zowel het totaal aantal klachten als het aantal gehonoreerde klachten is in 2008 ten opzichte van 2007 gestegen. Er was één gehonoreerde wraking.

¹⁹ Mede als gevolg van problemen met een nieuw registratiesysteem.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	86%	> 75%	83%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	54%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	90%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	90%	> 70%	68%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	81%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	87%	> 70%	75%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	85%	> 85%	77%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	89%	> 80%	72%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	72%	> 70%	62%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	30%	> 38% ¹	22%	> 26% ¹

¹⁾ Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid 2007 weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken

Type appelzaak	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer / beschikking handelsrekest	75	70	73	72
Beschikking familierekest	26	32	28	31
Belastingrecht				
Uitspraak belastingzaak	148	118	108	85
Strafrecht				
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	31	30	33	33
Uitwerken arrest t.b.v. cassatie	24	25	21	24

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type appelzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	92%	93%	85%
Belastingzaak	76%	78%	90%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	gerechtshof 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008	gerechtshof 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Civiel recht	98%	101%	96%	103%	109%	102%
Belastingrecht	161%	127%	106%	181%	96%	80%
Strafrecht	94%	94%	93%	96%	97%	96%
Totaal	99%	98%	94%	103%	100%	97%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij gerechtshoven	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afpraak	uren per zaak	afpraak
Civiel recht	35,4	94%	35,6	94%
Belastingrecht	18,9	60%	34,4	89%
Strafrecht	10,7	92%	13,7	99%
Totaal	18,4	91%	21,7	98%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij gerechtshoven	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	uurtarief Euro	t.o.v. (%) standaard ¹	t.o.v. (%) gemiddelde	uurtarief Euro	t.o.v. (%) standaard ¹	t.o.v. (%) gemiddelde
Civiel recht	96	106%	94%	66	108%	100%
Belastingrecht	63	117%	78%	98	148%	91%
Strafrecht	93	109%	97%	63	107%	89%

¹⁾ Landelijk vastgesteld uurtarief.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Arbeidsproductiviteit	1.105	1.078	1.291	1.254
Financieel resultaat als percentage van omzet	0,4%	-3,0%	0,4%	-0,5%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	1,7%	1,9%	2,1%	1,0%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	afspraken 2008	hoven totaal 2008
Ziekteverzuim					
Verzuimpercentage rechters (RA)	1,6%	3,2%	1,6%	n.v.t.	2,2%
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	5,7%	6,1%	6,3%	n.v.t.	5,6%
Aandeel rechters					
Percentage rechters op totaal personeel	36%	36%	35%	n.v.t.	34%
Percentage (deels) geslaagde mediations					
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	25%	0%	55%
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	26%	0%	60%

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	gerechtshof	rechters (RA) hoven totaal	ondersteunend personeel gerechtshof	hoven totaal
% vrouwen	45%	39%	66%	70%
% mannen	55%	61%	34%	30%
% tot en met 39 jaar	1%	2%	48%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	24%	28%	28%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	52%	47%	21%	17%
% 60 jaar en ouder	24%	23%	3%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	84%	57%	77%	63%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	12%	14%	12%	12%
Percentage geslaagde mediations	34%	32%	40%	37%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	32,9	17,8	38,2	25,3
Percentage gehonoreerde klachten	8%	13%	12%	12%
Aantal gehonoreerde wrakingen	0	1	1	4

¹⁾ In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

de Rechtspraak

Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Kengetallen 2008 Gerechtshof Leeuwarden

In 2007 heeft het gerechtshof 5.949 zaken afgedaan met 112 fte, in 2008 waren dit 5.890 zaken met 109 fte. De productieafspraken met de Raad werd in 2008 vrijwel geheel gerealiseerd. De gemiddelde zaakswaarte lag weliswaar 4% onder de bestuursafpraak, maar het verschil was kleiner dan het landelijk gemiddelde van de hoven. Het begrotingsjaar 2008 is afgesloten met een beter financieel resultaat (€ 218.000 negatief) dan verwacht.

Tevredenheid procespartijen (tabel 1)

In hoofdstuk 1.2.1 is een nadere uitleg van het kengetal en de doelstellingen opgenomen.

Uit het klantwaarderingsonderzoek gerechtshoven 2007 (KWO) blijkt dat zowel rechtzoekende burgers als professionele partners aan vrijwel alle bevroegde aspecten van de dienstverlening van het gerechtshof scores toekennen die op of boven de landelijk vastgestelde normen liggen. Een uitzondering hierop vormt de duur van de procedures. In 2008 is veel tijd besteed aan o.a. het doorlichten van een aantal logistieke procedures om er voor te zorgen dat in 2010 zal worden voldaan aan de normen voor de doorlooptijden.

Gemiddelde duur van procedures (tabel 2)

In hoofdstuk 1.2.2 is beschreven hoe de procedure-duur als kengetal te bezien.

De doorlooptijden uitgedrukt in weken laten zien, dat in civiele dagvaardingszaken en in de uitwerkingstermijn van ingestelde beroepen in cassatie in strafzaken het gerechtshof Leeuwarden beter dan gemiddeld presteert.

De afhandelingstermijn van belastingzaken lag weliswaar nog boven het gemiddelde van de hoven, maar t.o.v. 2007 was er sprake van een forse afname (de voorraad van oude zaken neemt geleidelijk af).

De afhandelingstermijnen van familie- en strafzaken zijn in het licht van het landelijk gemiddelde nog steeds te lang; er werd/wordt in 2008/2009 veel aandacht besteed aan procesanalyses, herinrichting en -verdeling van werkzaamheden en personele capaciteit, evenals aan verbetering van de periodieke stuurinformatie teneinde de doorlooptijden te verkorten.

Aandeel MK-zaken (tabel 3)

Het aandeel MK-zaken geeft weer welk deel van de procedures binnen een zaaksgroep door de meervoudige kamer, d.w.z. drie rechters, zijn behandeld. Zie ook hoofdstuk 1.2.3.

De meervoudige afdoening van zowel dagvaardingszaken, familie- en belastingzaken als strafzaken ligt (vrijwel) op of boven de voor het jaar 2010 vastgestelde normen.

Productie t.o.v. de bestuursafpraak en t.o.v. de instroom (tabel 4)

De gerealiseerde productie is weergegeven als percentage van de bestuursafpraak en als percentage van het aantal ingestroomde zaken. In hoofdstuk 1.3.1 is een nadere uitleg te vinden.

Het gerechtshof Leeuwarden heeft de bestuursafspraken m.b.t. de productie in alle zaakscategorieën ofwel bijna ofwel ruimschoots gerealiseerd. Toch moet worden geconstateerd dat de gerealiseerde productie onvoldoende is geweest om het oplopen van de werkvoorraden in zowel straf- als familie- en belastingzaken te voorkomen.

In de strafsector heeft vooral het meervoudig afdoen van 91% van de zaken veel meer personele capaciteit gevegd dan in 2007 (69% MK-afdoening) en wordt nog gezocht naar een optimale inrichting van de bedrijfsvoering.

De continuïteit van de behandeling van familie- en belastingzaken heeft in 2008 geleden onder langdurige ziekte van enkele medewerkers, de uitleen van een raadsheer aan een ander gerecht en het vertrek van een aantal ervaren rechtssecretarissen en de moeizame vervanging van deze personeelsleden; daarnaast heeft ook de invoering van een nieuw registratiesysteem (REIS) belemmerend gewerkt op de voortgang van de productie. Dit laatste heeft overigens ook bij de civiele dagvaardingszaken een remmende invloed gehad.

In belastingzaken is de voorraad oude zaken verder geslonken en zijn meer zaken afgedaan dan ingestroomd.

Gemiddelde werklust per zaak (tabel 5)

Het is een indicatie hoe arbeidsintensief het aanbod aan zaken gemiddeld was. De gewogen productie is gedeeld door het aantal afgehandelde zaken. In hoofdstuk 1.3.2 is een omschrijving te vinden.

De gemiddelde zaakswaarte benadert gerechtsbreed de bestuursafpraak (96%). In strafzaken is de bestuursafpraak voor 89% behaald. Dat is voornamelijk het gevolg van het feit, dat de planning voor de zwaarste zaakscategorie (meervoudige afdoening) niet geheel is gerealiseerd.

In belastingzaken is een hogere productie gerealiseerd dan de bestuursafpraak, maar door een hoger dan verwacht aandeel afdoeningen in lichtere zaakscategorieën is de gemiddelde zaakswaarte op 86% van de planning uitgekomen.

Productiviteit, financieel resultaat en eigen vermogen (tabellen 6 en 7)

De totale productiviteit is uitgedrukt in gerealiseerde uurtarieven. Deze worden vergeleken met de landelijk vastgestelde uurtarieven. Een andere productiviteitsindicator is de arbeidsproductiviteit. Dit is de gewogen productie gedeeld door het gemiddelde aantal fte's in een jaar. In hoofdstuk 1.3.2 worden beide productiviteitsindicatoren toegelicht.

De gerealiseerde uurtarieven lagen gemiddeld onder de landelijke gemiddelden, de arbeidsproductiviteit lag daar ruim boven.

Het was het voornemen van het bestuur om het tekort in 2007 ad € 553.000 in drie jaren tijd om te bouwen naar een positief resultaat; het verlies in 2008 zou dan hooguit tussen de € 300.000 en € 400.000 mogen uitkomen. Met een negatief financieel resultaat over 2008 van € 218.000 is het gerechtshof Leeuwarden dus op de goede weg.

Ziekteverzuim, personele samenstelling en permanente educatie (tabellen 8 en 9)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.4.

De verzuimpercentages van zowel rechterlijk als gerechtelijk personeel lagen onder het landelijk gemiddelde; op de persoon afgestemde verzuimbegeleiding werpt vruchten af. Het percentage rechterlijk personeel van 36% kwam vrijwel overeen met het landelijk gemiddelde. Het percentage vrouwen lag bij het rechterlijk personeel onder het landelijk gemiddelde, terwijl dit bij het ondersteunend personeel daarboven lag.

Ten aanzien van de leeftijdsopbouw valt op, dat het gerechtshof Leeuwarden in vergelijking met de andere hoven zowel bij het rechterlijk personeel als bij de gerechtsambtenaren meer medewerkers in de leeftijdscategorie 40-49 heeft en minder in de categorie 50+.

Door het ontbreken van een landelijk uniform registratiesysteem voor Permanente Educatie lijkt het gerechtshof op dit punt behoorlijk onder de norm en het landelijk gemiddelde te presteren. Omdat managementinformatie veelal vanuit de (geüniformeerde) registratiesystemen wordt gegenereerd, worden vraagtekens gezet bij de betrouwbaarheid van de cijfers die op dit onderdeel betrekking hebben. Wel is het management van het hof voornemens gedurende het komende jaar meer stuurinformatie uit te vragen uit de handmatig bijgehouden registratie en de regie aan te scherpen.

Publicatie van uitspraken en mediation (tabel 10)

Achtergronden zijn te vinden in hoofdstuk 1.5.1.

Het gerealiseerde aandeel percentage van 7,7% gepubliceerde uitspraken ten opzichte van het aantal gedane uitspraken is sterk opgelopen en stak gunstig af tegen het landelijk gemiddelde voor de hoven van 6,3%.

Het aantal doorverwijzingen naar mediation (7) alsook het aantal geslaagde mediationtrajecten (2) was in 2008 zeer laag. Om dit aantal te verhogen is intern de procedure gewijzigd (schriftelijk aanbieden van mediation in een aantal zaaksoorten) en is, om het slagingspercentage te verhogen, met de mediators in het ressort afgesproken dat het gerechtshof de voortgang van de mediationtrajecten strakker zal registreren.

Klachten en wrakingen (tabel 10)

Zie voor achtergronden hoofdstuk 1.5.2.

Weliswaar is het aantal geregistreerde klachten toegenomen van 7 in 2007 naar 20 in 2008, maar 7 hiervan waren formeel niet als klacht aan te merken. Van de overige klachten is geen enkele gegrond verklaard.

In 2008 zijn 2 wrakingsverzoeken ingediend, maar niet gehonoreerd.

Tabel 1: uitslagen klantwaarderingsonderzoek over tevredenheid procespartijen (tevreden respondenten)

Jaar van uitvoering onderzoek:	(zeer) tevreden rechtzoekenden		(zeer) tevreden professionals	
	2007	norm	2007	norm
Deskundigheid van de rechter	90%	> 75%	78%	> 75%
Rechtseenheid van de beslissingen	x	x	53%	> 45%
Begrijpelijkheid van het besprokene	91%	> 70%	x	x
Uitleg / motivering van de beslissing	88%	> 70%	60%	> 65%
Leesbaarheid van de beslissing	x	x	82%	> 75%
Onpartijdigheid van de rechter	87%	> 70%	81%	> 75%
Ruimte die rechter partijen biedt voor hun verhaal	88%	> 85%	80%	> 75%
Luisteren van de rechter naar de standpunten	90%	> 80%	79%	> 75%
Inleven van de rechter in de situatie	67%	> 70%	61%	> 60%
Duur van de procedure / de doorlooptijd	33%	> 38% ¹	25%	> 26% ¹

¹⁾ Voor de tevredenheid over doorlooptijden moeten nog normen worden ontwikkeld. Hier is de gemiddelde tevredenheid 2007 weergegeven.

Tabel 2: gerealiseerde gemiddelde doorlooptijden in weken

Type appelzaak	gerechtshof		hoven totaal	
	2007	2007	2008	2008
Civiel recht	weken	weken	weken	weken
Handelszaak met verweer / beschikking handelsrekest	52	70	53	72
Beschikking familierekest	37	32	38	31
Belastingrecht				
Uitspraak belastingzaak	155	118	92	85
Strafrecht				
Strafzaak (enkelvoudig of meervoudig behandeld)	30	30	40	33
Uitwerken arrest t.b.v. cassatie	25	25	20	24

Tabel 3: MK aandeel = aandeel zaken met behandeling door de meervoudige kamer (percentage)

Type appelzaak	realisatie 2008	doel 2008	norm 2010
Strafzaak	91%	93%	85%
Belastingzaak	85%	0%	90%

Tabel 4: productie-aantal versus afspraak (percentage) en productie-aantal versus instroom (percentage)

Productgroepen	productie t.o.v. afspraak			productie t.o.v. instroom		
	gerechtshof 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008	gerechtshof 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Civiel recht	81%	99%	96%	85%	88%	102%
Belastingrecht	145%	113%	106%	141%	115%	80%
Strafrecht	105%	98%	93%	98%	91%	96%
Totaal	100%	99%	94%	96%	91%	97%

Tabel 5: gemiddelde zaakwaarte (tijd per zaak) versus de bestuursafpraak met gerechten

Productgroepen bij gerechtshoven	tijd per zaak 2007		tijd per zaak 2008	
	realisatie	t.o.v. (%)	realisatie	t.o.v. (%)
	uren per zaak	afpraak	uren per zaak	afpraak
Civiel recht	34,7	98%	36,4	104%
Belastingrecht	24,6	78%	40,4	86%
Strafrecht	9,1	88%	12,1	89%
Totaal	16,3	87%	20,1	96%

Tabel 6: gerealiseerd uurtarief rechters en ondersteuning t.o.v. landelijk vastgestelde uurtarief (standaard) en gemiddelde uurtarief

Productgroepen bij gerechtshoven	uurtarief rechters 2008			uurtarief ondersteuning 2008		
	uurtarief Euro	t.o.v. (%) standaard ¹	t.o.v. (%) gemiddelde	uurtarief Euro	t.o.v. (%) standaard ¹	t.o.v. (%) gemiddelde
Civiel recht	100	111%	98%	62	102%	94%
Belastingrecht	51	94%	63%	63	94%	58%
Strafrecht	90	106%	95%	69	117%	97%

¹⁾ Landelijk vastgesteld uurtarief.

Tabel 7: arbeidsproductiviteit (uren per fte), financieel resultaat, eigen vermogen

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Arbeidsproductiviteit	1.057	1.078	1.374	1.254
Financieel resultaat als percentage van omzet	-2,1%	-3,0%	-2,1%	-0,5%
Eigen vermogen als percentage van gemiddelde omzet	-1,7%	1,9%	-2,1%	1,0%

Tabel 8: arbeidsverzuim, aandeel rechters en permanente educatie

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	afpraak 2008	hoven totaal 2008
Ziekteverzuim					
Verzuimpercentage rechters (RA)	6,2%	3,2%	1,5%	n.v.t.	2,2%
Verzuimpercentage ondersteunend personeel (GA)	4,7%	6,1%	4,7%	n.v.t.	5,6%
Aandeel rechters					
Percentage rechters op totaal personeel	38%	36%	36%	n.v.t.	34%
Percentage (deels) geslaagde mediations					
Percentage rechters dat de norm gehaald heeft	n.b.	n.b.	38%	100%	55%
Percentage juridisch medewerkers dat de norm heeft gehaald	n.b.	n.b.	36%	100%	60%

Tabel 9: man - vrouwverdeling en leeftijdsopbouw, 2008

	gerechtshof	rechters (RA) hoven totaal	ondersteunend personeel gerechtshof	hoven totaal
% vrouwen	27%	39%	74%	70%
% mannen	73%	61%	26%	30%
% tot en met 39 jaar	0%	2%	56%	53%
% 40 tot en met 49 jaar	37%	28%	31%	26%
% 50 tot en met 59 jaar	46%	47%	12%	17%
% 60 jaar en ouder	17%	23%	1%	3%

Tabel 10: mediation, klachten, wrakingen en publicatie van uitspraken

	gerechtshof 2007	hoven totaal 2007	gerechtshof 2008	hoven totaal 2008
Aantal gepubliceerde uitspraken ¹	60%	57%	77%	63%
Aantal doorverwijzingen naar mediation ¹	15%	14%	4%	12%
Percentage geslaagde mediations	0%	32%	29%	37%
Klachten per 10.000 afgehandelde rechtzaken	11,8	17,8	34,0	25,3
Percentage gehonoreerde klachten	0%	13%	0%	12%
Aantal gehonoreerde wrakingen	1	1	0	4

¹⁾ In promille van het aantal uitspraken in relevante zaaks categorieën.

de Rechtspraak

Gerechtshof
Leeuwarden

Colofon

Raad voor de Rechtspraak
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag
t 070-361 9723
f 070-361 9715

voorlichting@rechtspraak.nl
www.rechtspraak.nl

Vormgeving

Corps ontwerpers, Den Haag

Druk

OBT Opmeer, Den Haag

Oplage

1000

Uitgave

mei 2009